

ՍՈՒՈՆ ԴԵՐԱՄԱՃԵԱՆ

ԴՐՊԵԱՆ

ՏԱՐԵՅՈՅՅ

1930

ԺԱ. ՏԱՐԻ

059

Գ-13

Տպագր. Բ. Մ. ՍԷԹԵԱՆ

Կ. ՊԼԵՍ, Զարմարճրար Թիւ 30

Կին 30 Դր. Ամերիկայի համար 30 Սենթ
Եւրոպայի համար 1 Շիլին կամ Էրանք

13453

ՍՏԱՅԱՆՔ շնորհակալութեամբ հետեւեալ շահ կան զորքերը, զորք կը յանձնարարենք մեր բանին ընթերցողներուն:

ԱՅՐՈՒԹՅՆՔ ՀԱՅ ԿՈՆԱՍՏԱՆԴՆՈՒԹԵԱՆ. — Յղիս Արեւիկայի. Գուրեմ, Տպ. Ս. Յակոբեանց, Երևան:

ԳԱՐՁ ԲԱՐՈՋՆԵՐ. — Բ. Գ. Դ. Ն. հատորն է, Լեւոնդ Եղիս. Գուրեմ, Փարիզ:

ՏԱՐԵԳՐԻՔ ԳԱՐՈՅԱՀԱՅ, 1929, Հայկ. Գուրեմ, Թեհրան:

ԲՈՐՈՒ. զաւելցածները, իմացարարեմ Հայ Գուրեմ, Թեհրան:

ԱՂԲԻԻՐ ԱՆԿԱՆՈՒԹԵԱՆ Քերթումը Բ. Նար, Բ. Ազատեան, Կ. Գոլիս, տպ. Յ. Մ. Սէթեան,

ՀԵՂԷ, զէպ. Բրգմ. Օր. Աստիկ: Լոմա, Կ. Գոլիս, տպ. Մագանեան:

ՄԵԼԻՔԻՍԵԿԵՆ ԵՊՍԿ. ՄՈՒՐԱՏԵԱՆԻ մասին եղբայրնադատութեանց պատասխան եւ յիշեալին թուղի մըրազան Պապին կոնդակին դէմ, զրեց Յովիան Գ. Փալազուեան, Կ. Գոլիս տպ. Յովնան Դ. Փալազուեան:

059
9-13

06 JUN 2009

ՍԻՄՈՆ ԳԱՐԱՄԱՃԵԱՆ

ԳՐՊԱՆԻ

ՏԱՐԵՑՈՅՑ

1930

898

Տպագր. Յ. Մ. ՍԷԹԵԱՆ
Կ. ՊՈԼԻՍ, ԶԱՔՄԱՔՃԸԼԱՐ

9682-71

Կարճ ևս օրացաւ և,
կարճացաւ թաղիս. չէր եւրոյ
Երևան ևս Կարճացաւ թաղիս

ՀԱՅԿԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՍՈՑԻԱԼԻՍՏԻԿԱՆ ՀԱՅՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՍԵՐԻԱԿԱՆ ԴՐՈՒՄԻ ՆԱԽԱՐԱՐՈՒՄԻ
ՄԱՍԻՆ ԿԱԹՈՂԻԿՈՍ ԱՄԵՆԱՅՆ ՀԱՅՈՑ

Յ. Մ. ՍԷՔԵԱՆ
ՏՊԱՐԱՆ, ԿԱԶՄԱՏՈՒՆ
ԹՂԹԱՎԱՃԱՌՈՒՄՈՒՆ
№ 136

ՆՈՒԻՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ

ՀԱՅ ԵԿԵՂԵՑԻՈՅ

Տ. Տ. ԳԷՈՐԳ Ե-

ՐԲԱԶԱՆ ԿԱԹՈՂԻԿՈՍ ԱՄԵՆԱՅՆ ՀԱՅՈՑ

Տ. Տ. ՍԱՀԱԿ Բ. ԽԱՊԱՅԵԱՆ

ԿԱԹՈՂԻԿՈՍ ՏԱՆՆ ԿԻԼԻԿԻՈՅ

Տ. ԵՂԻՇԷ Ս. ԱՐՔԵՊԻՍԿ-ԴՈՒՐԵԱՆ

ՊԱՏՐԻԱՐԻ ՀԱՅՈՑ Ս. ԵՐՈՒՍԱԴՆԻՄԻ

ՄԵՍՐՈՊ Ս. ԱՐՔԵՊԻՍԿ. ՆԱՐՈՅԵԱՆ

ՊԱՏՐԻԱՐԻ ՀԱՅՈՑ Կ. ՊՈԼՍՈՅ

Թուսական Բրիստուի 1930
Բուն քուսական Հայոց 4422-23

(ՏՆԻԲ—ՏՆԻԳ)

Տունարական քուսական Հայոց
ՌՅՀԹ — ՌՅՁ 1379—1380

Գիր տարւոյն	Վ.
Ինննհասաներեակ	19
Վերադիր	30
Եօթներեակ	Ե
Տանուսեր	Կոյս

ՏԱՐԵՄԱՌՏԵՐ ՆՈՐ ՏՈՄԱՐԱՆ

Փրկչական քուսական 1 Յունիս 1930
Հայոց բուն քուսական ՏՆԻԳ. 4423 19 Օգոս.
Հայոց Ը. Յայս. ՌՅՁ 1380 24 »
Հրէից քուսական 5581 23 Սեպտեմբեր
Խաչ. Հիմարի քուսական 1349 29 Յուլիս
Թրք. եղևւս. քուսական 1 Յունիս

ՀԱՄԱՌՕՏԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Լտ. Լատինաց
Յն. Յունաց
Հր. Հրէից
Յայսմ. ըստ յայտնաւորաց
Տօմ. ըստ տօմարիս Հայոց

ՊԱՍԿԻ ՀԱՄԱՐ ԱՐԳԻՆԱԿԱԼ ՕՐԵՐ.—
Փոռ եկեղեցական կանոնի պսակ օրհնելու
համար արգիլեալ օրերն են:

1. Հինգ տաղաւարներու մեռողոցի օրերը:
2. Ս. Ծննդեան. Անուանակոչութեան, Տեառնընդա-
ռաչի, Աւետման եւ Համբարձման օրերը:
3. Ամբողջ մեծ պահոց եւ Զատիական առաջին ութ
օրերը, այսինքն բարեկենդանէ մինչև Նոր Կիրակի:
4. Առաջատրաց. Վարդավառի, Վերափոխման, Խաչ-
վերացի, Յիսնակի եւ Ս. Ծննդեան շաբաթապահոց հինգ
օրերը:

Մնացեալ բոլոր օրերու մէջ կարելի է պսակ օրհնել:

Տարւոյ իւրաքանչիւր ամիսներու ցրեկուան եւ զիւեռուան աւելոյութիւնը

Յորեկուան ժամ զիւերուան ժամ

Յունվար	10	14
Փետրուար	11	13
Մարտ	12	12
Ապրիլ	13	11
Մայիս	14	10
Յունիս	15	8
Յուլիս	14	10
Օգոստ.	13	11
Սեպտ.	12	12
Հոկտ.	11	13
Նոյ.	10	14
Դեկտ.	9	15

Հետեւեալ աղիւսակը կը յայտնէ թէ լուսինը
բացի ժամ եւ վայրկեան իր լոյսը կը ցոյցնէ:

Օր	Ժամ	վայրկեան	իսկ 16էն յետոյ լուսինը խաւար կը մնայ:
1	0	57	16
2	1	55	17
3	2	53	18
4	3	52	19
5	4	50	20
6	5	48	21
7	6	45	22
8	7	43	23
9	8	40	24
10	9	38	25
11	10	36	26
12	11	33	27
13	12	31	28
14	13	28	29
15	15	24	30

Տարուան չորս եղանակներու տեւողութիւնը

Գարուն եւ հասարակած	92 օր	19 ժամ 38 վայրկեան
		կըսկսի Մարտ 21
Ամառ եւ արեւադարձ	93 օր	14 ժամ 54 վայրկեան
		կըսկսի Յունիս 22ին
Աշուն եւ հասարակած	89 օր	18 ժամ 53 վայրկեան
		կըսկսի սեպտ. 23ին
Զմեռ եւ արեւադարձ	89 օր	0 ժամ 27 վայրկեան
		կը սկսի դեկտ. 22ին
	365	5 ժամ 54 վայրկեան

Տարւոյ ամէնէն երկայն եւ կարճ օրերը եւ գիշերները

Յունիս 22 երկայն օր	16 ժամ 7 վայրկեան	կարճ գիշեր
	7 ժամ 53 վայրկեան	
Դեկտ. 22 կարճ օր	8 ժամ 10 վայրկեան	երկայն գիշեր
	15 ժամ 50 վայրկեան	

Թրքական Հանրապետական օմեր

Ապր. 23 բացումն Ազգ. Մեծ Ժողովոյն եւ Տօն Մնկչ.
Յուլիս 23 հռչակումն Ազգ. Սահմանադրութեան
Օգոստ. 30 Տօն Յաղթութեան եւ օդանւագլին
Հոկտ. 29 Հռչակումն Հանրապետութեան Թուրքիոյ

Շարժական տօներ

Օր Ծննդեան	Յընւար	Բ2.	6
Առաջաւորաց դարեկներդան	Փետր.		9
Սուրբ Սարգիս	»		15
Տեառնընդառաջ	»		14
Բուն դարեկներդան	Մարտ		2
Օր Աւետման	Ապրիլ		7
ԶԱՏԻԳ	»		20
Երեւման Խաչ	Մայիս		18
Համբարձում	»		29
Հոգեգալուստ	Յունիս		8

Բարեկենդան Հուսաւորչի	Յունիս	29
Ս. Դրիգոր Հուսաւորիչ	Յունիս	5
Բարեկենդան Վարդավառի	"	20
ՎԱՐԴԱՎԱՌ	"	27
Բարեկենդան Աստուածածնի	Օգոստոս	10
ԱՍՏՈՒԱՅԱՆԻՆ	"	17
Բարեկենդան Ս. Խաչի	Սեպտ.	7
ԽԱՉՎԵՐԱՅ	"	14
Վարապայ Խաչ	"	28
Գիւտ Խաչ	Հոկտ.	26
Հրեշտակապետաց	Նոյ.	8
Ս. Յակոբայ Բարեկենդան	Դեկտ.	7
Ս. Յակոբ	"	14
Բարեկենդան Ս. Ծննդեան	"	29

Ամսամուտք Տաճկաց

Յունվար	2	1 Շապան	29	or
"	31	1 Ռամազան	30	"
Մարտ	2	1 Շէվվալ	29	"
"	31	1 Զիլգասէ	30	"
Ապրիլ	30	1 Զիլհիհնէ	30	"
Մայիս	29	1 Մուհարրէմ	30	"
Յունիս	28	1 Սէփէր	29	"
Յուլիս	27	1 Բ. Էվվէլ	30	"
Օգոստոս	28	1 Բ. Ախր	29	"
Սեպտեմբեր	24	1 Ճ. Էվվէլ	30	"
Հոկտեմբեր	24	1 Ճ. Ախր	29	"
Նոյեմբեր	27	1 Րէնէպ	29	"
Դեկտ	28	1 Շապան	29	"

Տաճկական տօնի օրեր

Յունվար	15	15 Շապան Պէրաթ կիճէսի
Փետր.	26	27 Րամազան Գատըր»
Յունվար	31	Րամազանի Ա. օր
Մարտ	2	Շէվվալ 1 Րամազան պայրամը
Մայիս	9	10 Զիլհիհնէ Դուրպան »
Յունիս	7	10 Մուհարրէմ Աշուրէ կիւնիւ
Օգոստոս	7	12 Բ. Էվվէլ Մէվլուտ
Նոյեմբեր	22	1 Րէնէպ Իւլ պար
"	28	7 » Լէյլէի ըէղայիպ
Դեկտ.	18	27 » Միրաճ կիճէսի

Հ Ո Վ Ա Ն Հ Ա Ր Ը

Հրդեհէր հողին հիւանդ պատանւոյն.

Ախտ մը դըժընդակ պրկած զայն ուժգին,

Իբր մահաբեր օձ՝ թափէր իրեն թոյն.

Հօն կ'արձագանգէր հեծեծք մայրիկին՝

— «Մայր, ազատէ՛ զիս տենդին բոցերէն,
Տե՛ս, զիս կը լափեն, զըթութի՛ւն, շընո՛րհ,
Հեռացուր մահուան հրեշտակն հրեղէն,
Կ'ուզեմ, ա՛հ, կ'ուզեմ ապրիլ կեանք մը նոր»

«Ա՛խ, որչափ խաւար է այս բընակարան,
Բանտի պէս տըխուր, դաժան, անհամբոյր,
Կամ թէ դեւերու անիծեալ կայան,
Ուր կեանքը հունիս երբեք հըրապոյր»

«Ո՞ր ձեռքը անգուժ մատնեց զիս, աւա՛ղ,
Մահուան խարոյկին իբրև ողջակէզ.
Մեղք չէ՞ բիրտ անգամ որ այս կեանք չընաղ
Ձոհուի չարաչար ինչպէս զառնուկ հեզ:

«Էցի՛ւ ըսփոփիչ շունչ մը զովարար
Հըրակէզ ճակատս համբուրէր սիրով.
Ձուարթութիւն երգող ըլլայի բընար,
Եւ ըզգենուի նոր ոյժ նոր կորով»

Եւ իսկոյն գարնան զեփուռ քաղցրասիւք,
Իբրեւ հովահար սըփուռ զովութիւն,
Մայրն իր գաւկին հետ հանգած աւասիկ
Տառապանքէ վերջ վայելեն խոր բուն:

ՍԻՄՈՆ ԳԱՐԱՄԱՃԵԱՆ

ՅՈՒՆՈՒԱՐ (օր 31)

Քեանուցի Սանի

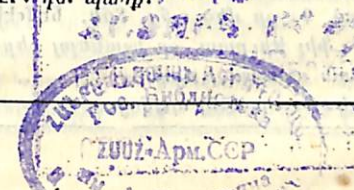
19	1	ԴԵ. գծ. Գ. օր պահոց Ծննդ, ԿԱՂԱՆԴ	30	55
		Եւ Տրեմտ. 1930 թուականին Քրտա՛ի		
		ըստ նոր Տոմ.ի. Լտ. եւ-Յն. Տօն Ան-		
		ուանակոչութեան եւ յիշ. Բարսեղի		
		Հայրապետին. Տօմ. Քաղոց 20. Յայսմ.		
		11. Յի.Տ. 19 1929. Հր. Թէփէթ 1,		
		Տճկ. Բենեպ 30. Քաղսմ 55.		
20	2	ԵԵ. գկ. Դ. օր պահոց Ծննդ. Տճկ. Շա-	1	56
		պան (օր 29):		
		⊕ Ծնունդ լուսնի		
21	3	ՈԵ. դծ. Ե. օր պահոց Ծննդ.	2	57
22	4	ՇԲ. դկ. 2. օր պահոց	3	58
23	5	ՃԿԻՐ. ամ. ձրագաղոյց » եւ Մկր-	4	59
		տութեան Քր.ի. Նաւակասիի:		

Յ. Տ.		14	Շապան	Լ. Ա.	Գ.
15	28	Գ. զկ.	Սրբոցն Անտրէի զօրավարին եւ բանակի նորին եւ Սրբոցն Կալինիկոսի եւ Դեմետրեայ վկայից:	27	82
16	29	Գ. ւժ.	պահր:	28	83
17	30	Ե. ւժ.	աղ. Սրբոցն Անդրիանոսի եւ կնոջն նորա Անատոլայ, Թէոդորոսի եւ Ելիթիւրոսի վկայիցն. Տճկ. Ախրբը Էրպայիցն. վերջ քառասուն աւուրց առաջնոյ մասին ձմեռան. (Ա. Ձէմհէրիւր). Հր. Սէփաթ (օր 30):	29	84
18	31	Ա. ւժ.	գժ. պահր. Տճկ. Էվվէլի Խամսիյն. սկիզբն յիսուն աւուրց երկրորդի մասին ձմեռան. (Բ. Ձէմհէրիւր). Բամազան (օր 30):	1	85
Յ. Ծնունդ լուսնի 					

Յ. Տ.		15	Շապան	Լ. Ա.	Գ.
 [ՓԵՏՐՈՒԱՆ (օր 28)]					
19	1	Ե. ւժ.	Սրբոյն Գրիգորի Աստուածաբանին:	2	86
20	2	Յ. ւժ.	գժ. Գ. զկնի Ծննդեան:	3	87
21	3	Բ. ւժ.	զկ. Սրբոց Մակարայեցւոցն Եղիազարու քահանային եւ Շամունեայ եւ Եօթն որդւոց նոցին:	4	88
22	4	Գ. ւժ.	Սրբոց Երկոտասան մարգարէիցն Ովսեայ, Ամովսայ, Միրեայ, Յովելեայ, Աբդիու, Նաւումայ, Ամրալումայ, Յովնանու, Սոփոնեայ, Անդեայ, Զաքարեայ եւ Մաղաբայ:	5	89
23	5	Գ. զկ.	պահր:	6	90
24	6	Ե. ւժ.	աժ. Սրբոցն Սոփեայ եւ երից դստերացն Պիստոսի, Ելպիսի եւ Ազապեայ:	7	91
Յ. Առ. Բռ. լուսնի					

Թ.Տ.	Տ.Տ.	16	Բաժնագրան	Լ.Ա.	Գ.
25	7	Ուր.	ակ. պահր.	8	92
26	8	Շք.	բժ. Սրբոց որդւոց եւ թռւանց Սրբոյ հօրն մօրոյ Գրիգորի Լուսաւոր- չին, Արիստակէսի, Վրթանէսի, Յուս- կանն, Գրիգորիսի եւ Դանիէլի:	9	93
27	9	Ք.Լիւր.	բկ. Դ զկնի Ծննդ. բարեկեն- դան Առաջաւորաց.	10	94
28	10	Բ.Ե.	գժ. Ա. օր պահոց Առաջ.	11	95
29	11	Գ.Զ.	գկ. Բ. օր » »	12	96
30	12	Դ.Ե.	դժ. Դ. » » » Sod. Մե- հեկան (օր 30).	13	97
31	13	Ս.Ե.	դկ. Դ. օր պահոց Առաջ. եւ յի- շատակ Յովնանու մարգարէին. Հր. տարեգլուխ տնկոց:	14	98
1	14	Ք.Ուր.	աժ. Ե. օր պհց. Առաջ. եւ Տեառնընդառաջ. Յլ. Փետրուար(օր 28):	15	99
● Լուսնի լուսնի					
2	15	Շք.	ակ. Սրբոց Սարգսի զօրավարին եւ որդւոյ նորայ Մարտիրոսին եւ չո- րերտասան զինուորացն:	16	100
3	16	Ք.Լիւր.	բժ. Ե. զկնի Ծննդ. Լտ. եօթա- նամերորդաց-հիւրակէ:	17	101
4	17	Բ.Զ.	բկ. Սրբոց Ատոյմանց:	18	102
5	18	Դ.Ե.	գժ. Սրբոց Սուրիասանց վկայից:	19	103
6	19	Դ.Ե.	գկ. պահր. Տճկ. ճեմբէի ուլապէ	20	104

Թ.Տ.	Տ.Տ.	Փետրուար	17	Լ.Ա.	Գ.
		հալա՛ օր իջանելոյ ջերմութեան ա- րեւու յօդս:			
		● Ի Զուկն. Տճկ. Պուրնի Հուք			
7	20	Ս.Ե.	դժ. Սրբոց Ոսկեանց քահանայից:	21	105
8	21	Ուր.	դկ. պհր. Յայսմ Մեհեկան (օր 30).	22	106
● Վ.Ե. Բառ. լուսնի					
9	22	Շք.	աժ. Սրբոցն Իսահակայ Պարթեւի Հայրապետին:	23	107
10	23	Ք.Լիւր.	ակ. Զ. զկնի Ծննդ.:	24	108
11	24	Բ.Ե.	բժ. Սրբոցն Մարկոսի եպիսկ.ին, Պիոնի բնյ.ին. Կիրիլի եւ Բենիամինի տարկաւագացն, եւ սրբոց վկայիցն Արդմսնի, Որդանայ, Սայնի:	25	109
12	25	Դ.Ե.	բկ. Սրբոց Դեոնդեանց քահա- նայիցն. Տճկ. ճեմբէի Սանիէ պէապ, օր իջանելոյ ջերմութեան արեւու ի ջուրս:	26	110
13	26	Դ.Ե.	դժ. պահր:	27	111
14	27	Ք.Ս.Ե.	գկ. սրբոց Կարգանց 1036 վկայից. յիշատակ մեռելոց:	28	112
15	28	Ուր.	դժ. պահր:	29	113

Յ. Տ.

Ն. Տ.

18

Լ. Ա.

Գ.

ՄԱՐՏ (որ 31)

Մարտ

- 16 1 **Եր.** գկ. Կ. Պոլտոյ սուրբ ժողովոյն հա- 30 114
րիւր յիսուն հայրապետաց. Հր. Աղար
(որ 29).
- 17 2 **Ք. Կիր.** դկ. բուն բարեկենդան, եւս 1 115
Յն. եւ Լտ. Տճկ. Շէվվալ (որ 29) եւ
Բամազան պայրամբ աւուրս երիս:
- ☉ Տնունդ լուսնի
- 18 3 **Բե.** ած. Ա. օր մեծ պահոց: 2 116
- 19 4 **Գե.** աղ. Բ. օր մեծ պահոց: 3 117
- 20 5 **Գե.** բծ. Գ. օր մեծ պահոց. Տճկ. ճէմբէի 4 118
սալիս ֆիլ թիւրապ, օր իջանելոյ չե-
մութեան արեւու ի հողն:
- 21 6 **Եե.** բկ. Դ. օր մեծ պահոց: 5 119

Յ. Տ.

Ն. Տ.

Շէվվալ

19

Լ. Ա.

Գ.

- 22 7 **Ուր.** գծ. Ե. օր մեծ պահոց. Հր. ծով 6 120
վասն մահուանն Յետուայ:
- 23 8 **ՇԲ.** գկ. Զ. օր մեծ պահոց. Սրբոյն 7 121
Թէոդորոսի զօրավարին:
- ☉ Առ. Բռ. լուսնի
- 24 9 **Ք. Կիր.** դծ. Բ. քառասնորդաց պահոց. 8 122
Տճկ. Էվվէլի պէրսիւլ աճուզ, սկիզբն
ցրտոյն պառաւանց, որ տեւէ ութ գի-
շեր եւ եօթն տիւ:
- 25 10 **Բե.** դկ. Ը. օր մեծ պահոց: 9 123
- 26 11 **Գե.** ած. Թ. օր մեծ պահոց: 10 124
- 27 12 **Գե.** աղ. Ժ. օր մեծ պահոց: 11 125
- 28 13 **Եե.** բծ. ԺԱ. օր մեծ պահոց. Տօմ. Ա- 12 126
րեզ (որ 30). Հր. ծով վասն մահուան
եսթերայ:
- 1 14 **Ուր.** բկ. ԺԲ. օր մեծ պահոց. Յւ. Մարտ 13 127
(որ 31). Հր. Փուրիմ. Շէֆէր պայրամբ
2 օր:
- 2 15 **Եր.** գծ. ԺԳ. օր մեծ պահոց. Սրբոյն 14 128
Կիւրղի երուսաղէմայ հայրապետին եւ
միւս Կիւրղի եպիսկոպոսին եւ մօր
նորա Աննայի:
- 3 16 **Ք. Կիր.** գկ. Գ. քառասնորդաց պահոց. 15 129
Անառակին. Տճկ Ախրըր պէրս իւ ա-

Թ Տ	Ն.Տ.	20	Մարտ	Լ.Ս.	Գ.
		հուգ. վերջ ցրտոյն պառաւանց, Հիւսիւն ֆուրթուներ:			
		⊙ Լուսն լուսնի			
4	17	Բե. դժ. ժե. օր մեծ պահոց:	16	130	
5	18	Դե. դկ. ժջ. « » »	17	131	
6	19	Դե. ած. ժլ. » » »	18	132	
7	20	Եե. ակ. ժլ. » » »	19	133	
		⊙ Ի Խոյն. Տհկ. Պուրնի Համէլ			
8	21	Ուր. բժ. ժթ. օր մեծ պահոց, Տհկ. Ախրբ խամսիյն, վերջ յիսուն աւուրց երկրորդի մասին ձմերան:	20	134	
9	22	Շբ. բկ. ի. օր մեծ պահոց, Սրբոյն Յովհաննու Երուսաղէմայ հայրապետին եւ սրբոց հայրապետաց մերոց, Յովհաննու Օծնեցւոյն, Յովհաննու Որոտնեցւոյն, եւ Գրիգորի Տաթեւացւոյն. Տհկ. Նէվրուզի Սուլթանի, որ է նոր օր արքայական, զարնանամուտ զուգօրեայ, որ է տիւ հաւասար զիշերոյ:	21	135	
10	23	Կիր. գժ. Դ. Քառասնորդաց պահոց. Տնտեսին. Յայսմ. Արեգ. (օր 30):	22	136	
		⊕ Վերջին քառորդ լուսնի			

Թ.Տ.	Ն.Տ.	Շէվկալ	21	Լ.Ս.	Գ.
11	24	Բե. գկ. իԲ. օր մեծ պահոց.	23	137	
12	25	Դե. դժ. իԳ. » » »	24	138	
13	26	Դե. դկ. իԴ. » » »	25	139	
14	27	Եե. ած. իԵ. » » »	26	140	
15	28	Ուր. ակ. իԶ. » » »	27	141	
16	29	Շբ. բժ. իԿ. » » » Սրբոց քառասնից մանկանցն որք ի Սեբաստիա կատարեցան:	28	142	
17	30	Ք. Կիր. բկ. Ե. Քառասնորդաց պահոց Դատաւորին:	29	143	
19	31	Բե. գժ. իԹ. օր մեծ պահոց, Տհկ. Զիւլգասէ (օր 30). Հր. Նիսան (օր 31), կրօնական տարեգլուխ ըստ Ս. Գրոց	1	144	
⊕ Ծնունդ լուսնի					
					

ԱՊՐԻԼ (որ 30)

Նիսան

19	1	ԳԵ. զկ. Լ. օր մեծ պահոց:	2 145
20	2	ԳԵ. զկ. ԼԸ. » » » :	3 146
21	3	ՍԵ. զկ. ԼԲ. » » » :	4 147
22	4	ՈՒՐ. ած. ԼԳ. » » » :	5 148
23	5	ՃԵՐ. աղ. ԼԴ. » » ՍՐԲՈՅ ՀՕՐՆ ՄԵՐՈՅ ԳՐԻԳՈՐԻ ԼՈՒՍԱՒԵՐԶԻ ՄՈՒՏՆ Ի ՎԵՐԱՊՆ:	6 149
24	6	ՃԵՐ. թծ. Զ. քառասնորդաց պահոց, Գալստեան:	7 150
⊕ Առաջին Բառուղ լուսնի			
25	7	ՃԲԵ. թկ. ԼԶ. օր մեծ պահոց. ԱԻԵ- ՏՈՒՄՆ Ս. ԱՍՏՈՒԱԾԱԾՆԻ:	8 151

26	8	ԳԵ. զծ. ԼԷ. օր մեծ պահոց:	2 145
27	9	ԳԵ. զկ. ԼԸ. » » » :	3 146
28	10	ՍԵ. զծ. ԼԹ. » » » :	4 147
29	11	ՈՒՐ. զկ. Խ. » » » :	5 148
30	12	ՃԵՐ. ած. յիշատակ յարութեան Հազա- րու ՏՕԲ. Աճեկան (օր 30):	6 149
31	13	ՃԵՐ. աղ. Եղկզդ. եւս. ՅՆ. եւ Լտ.	7 150
1	14	Աւագ երկուցաբքի. թծ. Հր. Պատեր, Խաճուրուզ պայլամբ 8 օր, ՅԼ. ապրիլ (օր 30):	8 151
⊕ Լուսն լուսնի			
2	15	Աւագ երեքաբքի. թկ. յիշատակ տասն կուսանաց:	9 152
3	16	Աւագ չորեքաբքի. զծ:	10 153
4	17	ՃԱւագ հինգաբքի. զկ. տօն Ամե- նասուրբ Հաղորդութեան եւ յիշատակ Ոտնալուայի:	11 154
5	18	Աւագ ուրբաթ, զծ. յիշատակ չար- չարանաց: Խաչելութեան եւ թաղման Տեառն մերոյ Յիսուսի Քրիստոսի:	12 155
6	19	Աւագ շաբաթ. զկ. Տրագալոյց Ջատ- կի. նաւակատիբ յերեկոյին:	13 156
7	20	ՃԵՐ. ԶԱՏԻԼ, ած. ուտիք է մեզ մին- չեւ ցՀամբարձումն, իսկ Յունաց մինչեւ նոր կիւրակէ:	14 157

Թ. Տ.	Ն. Տ.	24 Ապրիլ	Լ. Ա.	Գ.
		☉ ի Զուկն, Տնկ. Պուրնի սելբ		
8	21	✠ Բ. ակ. Բ. օր Ս. Զատիկի, յիշատակ ձեռնդոց:	22	165
		☽ Վերջին Բառորդ լուսնի		
9	22	✠ Գ. Բ. Բ. օր Ս. Զատիկի:	23	166
10	23	Գ. Բ. Բ. » » Յայտմ. Ահեկան (օր 30:)	24	167
11	24	Ե. Բ. Բ. օր Ս. Զատիկի:	25	168
12	25	Ու. Բ. Բ. » » :	26	169
13	26	Շ. Բ. Բ. օր Ս. Զատիկի:	27	170
14	27	✠ Ե. Բ. Նոր կիրակէ Գ. Բ. օր Ս. Զատիկի:	28	171
15	28	Բ. Բ. Բ. օր Յինանց:	29	172
16	29	Գ. Բ. Բ. օր » Հր. Ետ. (օր 29):	30	173
17	30	Գ. Բ. Բ. օր Յինանց, Տնկ. Զինիհնէ (օր 29:)	1	174
		☽ Մնունդ լուսնի		
				

Թ. Տ.	Ն. Տ.	25	Լ. Ա.	Գ.
				
		ՄԱՅԻՍ օր 31		
		Մայրս		
18	1	Ե. Բ. Բ. օր Սինանց,	2	175
19	2	Ու. Բ. Բ. օր » » :	3	176
20	3	Շ. Բ. Բ. օր » » :	4	177
21	4	✠ Ե. Բ. Բ. օր Աշխարհամատրան կիրակէ. Կանանց կիրակէ:	5	178
22	5	Բ. Բ. Բ. օր Յինանց:	6	179
23	6	Գ. Բ. Բ. օր » տնկ. խաչելիգ, ամառնաժուտ օգերու թաքանական, որ տնկէ 188 օր:	7	1
		☽ Առաջին Բառորդ լուսնի		
24	7	Գ. Բ. Բ. օր Յինանց:	8	2
25	8	Ե. Բ. Բ. օր » » Հր. ծով վասն մահուան Հեղեայ եւ գերութեան տալանակին:	9	3

Թ. Տ.	Ն.	26	Մայիս	Լ. Ն.	Խ.
26	9	Ուր. բկ. Ի օր Յինանց, Տնկ. Գուրպան	10	4	
		պայրամբ:			
27	10	Շբ. գծ. ԻԱ. օր Յինանց:	11	5	
28	11	Ճ Կիր. գկ. Չորրորդ կիրակէ, Կարմիր	12	6	
		կիրակէ			
29	12	Բե. դծ. ԻԲ. օր Յինանց. Հր. երկրորդ	13	7	
		Բաղարջակերաց, Տօմ. Մարերի (օր 30):			
30	13	Գե. դկ. Իգ. օր Յինանց:	14	8	
1	14	Դե. ած. ԻԵ. > > Յէ. մայիս (31 օր):	15	9	
Ծ Լուսն լուսնի					
2	15	Եջ. ալ. ԻԶ. օր Յինանց:	16	10	
3	16	Ուր. բծ. ԻԶ. > > ,	17	11	
4	17	Շբ. բկ. ԻԶ. > > ,	18	12	
5	18	Ճ Կիր. գծ. Հինգերորդ կիրակէ. Ե-	19	13	
		րեւման Խաչ:			
6	19	Բե. գկ. Լ. օր Յինանց:	20	14	
7	20	Գե. դծ. ԼԱ. > > :	21	15	
8	21	Դե. դկ. ԼԲ. > > Յն. Կոստան	22	16	
		ղիանոսի եւ մօր նորա Հեղինեայ:			
Յ Վերջին Բառորդ լուսնի					
յերկաւորն, Տնկ. Պաւրնի Հէվգա					
9	22	Եե. ած. ԼԳ. օր յինանց:	23	17	
10	23	Ուր. ալ. ԼԴ. օր Յինանց. Յայսմ Մա-	24	18	
		րերի (օր 30):			

Թ. Տ.	Ն.	27	Ձիկի 66է	Լ. Ն.	Խ.
11	24	Շբ. բծ. ԼԵ. օր. Յինանց:	25	19	
12	25	Ճ Կիր. բկ. ԼԶ. օր Յինանց Վեցերորդ	26	20	
		կիրակէ:			
13	26	Բե. գծ. ԼԵ. > >	27	21	
14	27	Գե. գկ. ԼԶ. > >	28	22	
15	28	Դե. դծ. ԼԶ. > > Հր. Սիվան	29	23	
		օր (30):			
16	29	Եե. դկ. Խ. օր Յինանց. ՀԱՄԲԱՐ.	1	24	
		ՋՈՒՄՆ ՔՐԻՍՏՈՍԻ. վիճակ Տնկ. Մու-			
		հարրէմ (օր 30):			
Ծ Ծնունդ լուսնի.					
17	30	Ուր. ած. ԽԱ. օր Յինանց:	2	25	
18	31	Շբ. ալ. ԽԲ. > >	3	26	

ՅՈՒՆԻՍ (որ 30)

Հազիրան

19	1	Կիր. բժ. եօթներորդ կիւրակէ. երկ-	4	27
		րորդ ծաղկազարդ:		
20	2	ԲԵ. բկ. ԽԳ. օր Յինանց. Հր. Սալվօդ,	5	28
		Պէնտէկոստէ (որ 2):		
21	3	ՊԵ. գծ. ԽԳ. օր Յինանց,	6	29
22	4	ՊԵ. գկ. ԽԵ. « »	7	30
		Յ Առաջին փառորդ լուսնի		
23	5	ՍԵ. դժ. ԽԶ. օր Յինանց. երկնային վի-	8	31
		ճակ ի յիշատակ ընտրութեան Մատա-		
		թիա առաքելոյն:		
24	6	Ուր. դկ. ԽԷ. օր Յինանց:	9	32
25	7	ՇԲ. ած. ԽԸ. օր Յինանց. Տնկ. Առուրէ	10	33
		կիւմիւ:		

26	8	ՔԻր. աղ. ՀՈԴԵԳՍԼՈՒՍՏ. Պէնտէ-	11	34
		կոստէ. եւս Յն.:		
27	9	ԲԵ. բժ. Բ. օր Հոգ. պահր:	12	35
28	10	ՊԵ. բկ. Գ. օր Հոգ. պահր:	13	36
29	11	ՊԵ. գծ. Դ. » » »	14	37
30	12	ՍԵ. գկ. Ե. » » » Տօմ. Մար-	15	38
		գաց (որ 30):		
		Շ Լուսնի լուսնի		
1	13	Ուր. դժ. Զ. օր Հոգ. պահր:	16	39
2	14	ՇԲ. դկ. Է. օր Հոգ. ՅԼ. Յունիս (որ 30):	17	40
3	15	ՔԻր. ած. Ա. կիւրակէ Յարութեան,	18	41
		յիշատակ եղիայի մարգարէին: առա-		
		ջին պսակ. Լտ. Տօն ամենասուրբ եր-		
		րորդութեան:		
4	17	ԲԵ. աղ. Սրբոց կուսանացն Հռիփսիմ-	19	42
		եանց:		
5	18	ՊԵ. բժ. Սրբոց կուսանացն Գայիայ-	20	43
		եանց:		
6	19	ՊԵ. բկ. պահր. Լտ. Տօն խորհրդոյ	21	44
		Ս. Հաղորդութեան:		
7	20	ՍԵ. գծ. Սրբոյն Յովհաննու Կաբապե-	22	45
		տին եւ Աթնազիսեայ եպիս.ին:		
		Շ Վերջին փառորդ լուսնի		
8	21	Ուր. գկ. պահր. Տօմ. Մարգաց (որ 30):	23	46

Թ.Տ.	Ծ.Տ.	30	Յունիս	Լ.Ա.	Թ.
8	21	✠ Ծբ. դծ. ՍՐԲՈՅ ՀՕՐԸ ՄԵՐՈՅ ԳՐԻ- ԳՈՐԻ ԼՈՒՍԱԻՈՐԶԻՆ ԵՂՆ Ի ՎԻՐԱՊԷՆ, ամառնամուտ աստեղաբաշխական եւ արեւադարձ խեցգետնի. ՏՃԿ. Ֆասլի սալճ, սկիզբն առատութեան ջուրցն Նեղոսի:	24	47	
9	22	✠ Կիր. դկ. Տօն Կաթողիկէ եկեղեցւոյ Սրբոյ Էջմիածնի.	25	43	
		⊕ Ի Խեցգետինն. ՏՃԿ. Պուրնի Սէրէքան			
10	23	Բե. ած. Սրբոց մանկանցն Բէթղէհէմի, Ակակիոսի վկային, Մովկիմայ քահա- նային եւ Կոտրատիոսի սարկաւազին. Յայտմ. Մարգաց (օր 30):	26	44	
11	24	Պե. աղ. Սրբոց Կուսանացն Նունեայ եւ Մանեայ:	27	45	
12	25	Պե. բծ. պահր:	28	46	
13	26	Նե. բկ. Սրբոց իշխանացն Սահակայ եւ Յովսէփայ եւ Սրբոց վկայիցն Սար- գսի եւ Բագոսի. Յն. Յովհաննու Կա- րապետին:	29	46	
14	27	Ուր. գծ. պահր. Լտ. տօն սրտին Յի- սուսի. Հր. Թամուզ (օր 29):	30	47	
15	28	Ծբ. գկ. Սրբոյ մեծին Ներսէսի հայրա- պետին մերոյ եւ Խաղայ եպիսկ.ին. ՏՃԿ. Սէֆէր (օր 29):	1	48	
		⊕ Մնուգդ լուսնի			

Թ.Տ.	Ծ.Տ.	31	Լ.Ա.	Թ.
16	29	✠ Կիր. դծ. Գ. Կիրակէ Յարութեան.	2	55
17	30	Բե. դկ. պահր. Եպիփանու Կիպրաց- ւոյն, Բաբելայ հայրապետին եւ երկց աշակերտաց նորա:	3	56
				
ՅՈՒԼԻՍ (ՕՐ 31) Թէմուզ				
18	1	Պե. ած. պահր. Կոստանդիանոսի եւ մօրն նորա Հեղինեայ:	4	57
19	2	Պե. աղ. պահր:	5	58
20	3	Նե. բծ. պահր, սրբոցն Թէոդիտոնի Գաղատացւոյն եւ Թալիլեայ բժշկին եւ եօթն կուսանացն՝ որք յԱնկիւրիա կատարեցան:	6	59

Յ.Տ.	Ն.	32 Մառարեւմ	Լ.Ս.
21	4	Ուր. բկ. պահր:	7 60
		⊙ Առաջին փառքող լուսնի	
22	5	Ճք. գծ. ԳԻԻՏ ՆՇԵԱՐԱՅ Ս. ԳՐԻԳՈՐԻ ԼՈՒՍԱԽՈՐԶԻՆ ՄԵՐՈՑ:	8 61
23	6	Նիւր. գկ. Դ. Կիւրակէ Յարութեան:	9 62
24	7	Բե. դծ. Սրբոց վկայից Անտոնինոսի, Թէոփիլոսի, Անիքտոսի եւ Փոտինոսի:	10 63
25	8	Գե. դկ. Սրբոց Դանիէլի մարգարէին եւ երից մանկանցն՝ Սեղրակայ, Միսա- րայ եւ Արեղնագովի:	11 64
26	9	Դե. ած. պահր:	12 65
27	10	Եե. ակ. Սրբոց Թարգմանչացն մերոց Սահակայ եւ Մեսրոպայ:	13 66
28	11	Ուր. բծ. պահր, Տօմ. Հրօտից:	14 67
29	12	Ճք. բկ. Սրբոց Տրդատայ Աշխէն Տիկ- նոջն եւ Խոսրովիկատոյն:	15 68
		⊙ Լուսն լուսնի	
30	13	Նիւր. գծ. գիւտ տփոյ Ս. Անտուա- ծածնի. Հր. Ժոմ վասն առմանն Երու- սաղէմի:	16 69
1	14	Բե. գկ. Սրբոց Կալիստրատոսի եւ քա- ռատուն եւ ինն վկայիցն եւ Դունկիա- նոսի քահանային, Յլ. Յուլիս (31 օր):	17 70

Յ.Տ.	Ն.	Սեւե. 33	Լ.Ս.
2	15	Գե. դծ. Սրբոյն Զարարիայ մարգարէին:	18 71
3	16	Դե. դկ. պահր:	19 72
4	17	Եե. ած. Սրբոյն Եղիսէի մարգարէին:	20 73
5	18	Ուր. ակ. պահր:	21 74
6	19	Ճք. բծ. Սրբոց երկոտասան առաքե- լոց Քս.ի եւ սրբոյն Պօղոսի երեքտա- սաներոց առաքելոյն:	22 75
7	20	Նիւր. բկ. բարեկենդան Վարդավառի պահոց. Յայսմ. Հրօտից (օր 30):	23 76
		⊙ Վեդէին փառքող լուսնի	
8	21	Բե. գծ. Ա. օր պահոց Վարդավառի:	24 77
9	22	Դե. գկ. Բ. « » »	25 78
10	23	Գե. դծ. Դ. « » »	26 79
		⊙ յԱռիւծ, Տճկ. Պուրնի էսէս	
11	24	Եե. դկ. Դ. օր պահոց Վարդավառի:	27 80
12	25	Ուր. ած. Ե. » » »	28 81
13	26	Ճք. ակ. յիշատակ Տապանակին հնոյ եւ տօն նորոյս Սուրբ եկեղեցւոյ. նաւա- կատիր. Հր. Ար (օր 30):	29 82
14	27	Նիւր. բծ. ՎԱՐԴԱՎԱՐ. Յն. եւ Լտ. Պանդալէոնի բժշկին. Տճկ. Բեպիւլ էվ- վէլ (օր 30):	1 83
15	28	Ճք. բկ. Բ. օր Վարդավառի. յիշա- տակ մեռելոց:	2 84
16	29	Դե. գկ. Դ. օր Վարդավառի:	3 85

Յ. Տ.	Ն. Տ.	Լ. Ա.	Ս.
17	30	4	86
18	31	5	87

ՕԳՈՍՏՈՍ (որ 31)

Ա.դոսոս

19	1	6	88
20	2	7	89
21	3	8	90

Չ Առաջին բառորդ լուսնի

Ճ Կիր. ալ. Բ զկնի վարդավառի: Հր. Աւերումն Երուսաղէմի, զաւա պայրամ (2 օր):

Յ. Տ.	Ն. Տ.	Լ. Ա.	Ս.
22	4	9	91
23	5	10	92
24	6	11	93
25	7	12	94
26	8	13	95
27	9	14	96
28	10	15	97

Լուսնի լուսնի

Յ.Տ.	Յ.Տ.	36	Օգոստոս	Լ.Ս.	Խ.
29	11	Բ. ակ. Ա.	օր պահոց Աստուածածնի:	16	98
30	12	Գ. բժ. Բ.	» » »	17	99
31	13	Դ. բկ. Գ.	» » »	18	100
1	14	Ե. դժ. Դ.	» » » Յի Օ-	19	101
			գոստոս (օր 31):		
2	15	Ուր. գկ. Ե.	օր պահոց Աստուածածնի.	20	102
			Հտ. եւ Յն. տօն Վերափոխման:		
3	16	Շր. դժ. տօն	Շողակաթի Սրբոյն Աստ-	21	103
			ուածածնի:		
4	17	Ք. Կիր. դկ. ՎերԱՓՈՒՈՒՄՆ Ս. ԱՍՏ.	ՈՒԱԾԱԾՆԻ:	22	104
			⊙ Վերջին փառորդ լուսնի		
5	18	Ք. Բ. աժ. Բ.	օր Վերափոխման, յի-	23	105
			շատակ մեռելոց:		
6	19	Գ. ակ. Գ.	օր Վերափոխման:	24	106
7	20	Դ. բժ. պահր:		25	107
8	21	Ե. բկ. Ե.	օր Վերափոխման:	26	108
9	22	Ուր. գժ. պահր:		27	109
10	23	Շր. գկ. Է.	օր Վերափոխման:	28	110
			⊙ Ի Կոյսն Տնկ. Պուրնի Սիւմպիլէ		
11	24	Ք. Կիր. դժ. Ը.	օր Վերափոխման:	29	111
12	25	Բ. դկ. Թ.	օր Վերափոխման, Հր. Ի-	30	112
			լուլ (օր 29):		
13	26	Գ. աժ. Սրբոյն	Յովակիմայ եւ Ան-	1	113

Յ.Տ.	Յ.Տ.	Բէպիւլ ախր	37	Լ.Ս.	Խ.
			Նայի, ծնողացն Ս. Աստուածածնի եւ		
			կանանցն իւղաբերից. Տնկ. Բէպիւլ ա-		
			խր (օր 29):		
			⊙ Ծնունդ լուսնի		
14	27	Գ. ակ. պահր:		2	114
15	28	Ե. գժ. Սրբոյն Երեմայ մարգարէին:		3	115
16	29	Ուր. բժ. պահր:		4	116
17	30	Շր. գժ. Սրբոց առաքելոցն Թովմայի		5	117
		եւ Յակոբայ եւ Շմաւոնի:			
18	31	Ք. Կիր. գկ. Բ. գկնի Ս. Աստուածած-		6	118
		նի. Գիւտ գօտւոյ Ս. Աստուածածնի:			
					
			ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ (օր 30)		
			Իլուլ		
19	1	Բ. դժ. Սրբոյն Ստեփանոսի Ուլնեց-		7	119
		ւոյն եւ սրբոց վիայիցն Գոհարինեայ,			
		Ծամիդոսի եւ Տուքիկոսի:			
			⊙ Առաջին փառորդ լուսնի		

38		Սեպտեմբեր	Լ. Լ.	Ք.
20	2	Գ. զկ. Սրբոց մարգարէիցն՝ եղեկիւն, եզրի եւ Զարարիայի հօրն Յովհաննու Մկրտչին:	8	120
21	3	Գ. ած. պահք:	9	121
22	4	Ս. ալ. Սրբոյն Յովհաննու Կարապետին եւ Յորայ արդարոյն:	10	122
23	5	Ուր. դժ. պահք:	11	123
24	6	Շք. քի. Նիկիոյ Սուրբ Ժողովոյն 318 հայրապետաց:	12	124
25	7	Ք. Կիր. գժ. Գ. զկնի Վերափոխ. բարեկենդան Ս. Խաչի պահոց:	13	125
26	8	Ք. Բ. զկ. Ա. օր պահոց եւ տօն Ծննդ. Ս. Աստուածածնի ի յԱննայէ:	14	126
27	9	Գ. դժ. Բ. օր պահոց Խաչի:	15	127
⊕ Լուսն լուսնի				
28	10	Գ. գժ. Գ. օր պահոց Խաչի. Տոմ. Հոռի (օր 30):	16	128
29	11	Ս. ած. Գ. օր պահոց Խաչի:	17	129
30	12	Ուր. ալ. Ե. > >	18	130
31	13	Շք. քժ. Տօն եկեղեցւոյ եւ նաւակատիր Ս. Խաչի:	19	131
1	14	Ք. Կիր. զկ. ԽԱԶՎԵՐԱՅ. Յն. եւս. Յի. Սեպտեմբեր (օր 30):	20	132
2	15	Ք. Բ. գժ. Տօն Խաչի. յիշատակ մեռելոց:	21	133

39		Ճեմագիւղիվիլ	Լ. Լ.	Ք.
3	16	Գ. զկ. Տօն եկեղեցւոյ:	22	134
4	17	Գ. դժ. պահք:	23	135
⊕ Վերջին քառօր լուսնի				
5	18	Ս. զկ. Տօն եկեղեցւոյ:	24	136
6	19	Ուր. ած. պահք	25	137
7	20	Շք. ալ. Տօն Խաչի:	26	138
8	21	Ք. Կիր. գժ. Բ. զկնի Խաչի. բարեկենդան Վարազայ Խաչին:	27	139
9	22	Բ. քժ. պահք. Սրբոցն Մամասայ, Փօլիկտիմոնի եւ Սիմէօնի Սիւնակեցւոյն. Յայտմ. Հոռի (30):	28	140
10	23	Գ. գժ. պահք. Սրբոց Կուսանացն Փեփրոնեայ եւ Մարիանեայ եւ Շուշանայ դստեր մեծին Վարդանայ. Աշնանամուտ եւ գուգօրեայ, այս է տիւ հաւասար զիշերոյ. Տճկ. Կիւլ Քասր, որ են աշնանային ամսք եւ սկիզբն նուազութեան ջուրցն Նեղոսի. Հր. տարեգրութի 5691 քաղաքական թուականին. Թշրի (օր 30):	29	141
⊕ Ի Կեփոն, Տճկ. Պուսնի Միղան				
11	24	Գ. գժ. պահք. Տճկ. Ճեմագիւղ եվիլ (օր 30):	1	142
⊕ Ծնունդ լուսնի				

Թ. Տ.		40	Սեպտեմբեր	Լ. Ա.	Ք.
Յ.	Տ.				
12	25	Ե. Գ. դծ. պահք. Սրբոց Հայրապետացն Բարաղամու, Անթիմոսի եւ Երանոսի. Հր. ծով վան սպանման Դոթողեայ:		2	143
13	26	Ուր. դկ. պահք:		3	144
14	27	Շբ. դծ. Սրբոց Գէորգայ զօրավարին, Աղոկտոսի եւ Ռոմանոսի չերգեցողին:		4	145
15	28	Ք. Կիր. աղ. Գ. զկնի Խաչի. Վարագայ Ս. Խաչ. Ա. կիւրակէ եօթն շաբաթուց:		5	146
16	29	Բ. Բ. դծ. Սրբոց Դաւթի Դովնեցւոյն եւ եւ սրբոց վկայիցն Ղամբէոսի եւ Ղամբէուհոյն:		6	147
17	30	Գ. Բ. դկ. Սրբոցն Եւստարէոսի եւ կնոջն Թէոփիստեայ եւ երկուց որդւոցն եւ սրբոց Կուսանացն Երմոնեայ եւ Նեկտարիսեայ. Յն. Ս. Գրիգոր Լուսաւորիչ:		7	148
Չ Առաջին Բառուղ լուսնի 					

Թ. Տ.		41	Սեպտեմբեր	Լ. Ա.	Ք.
Յ.	Տ.				
 ՀՈՆՏԵՄԲԵՐ (or 31) Թրքիների էվկէ					
18	1	Գ. Գ. դծ. պահք:		8	149
19	2	Ե. Գ. դկ. Սրբոց իշխանացն Սահակայ եւ Համազասպայ. Հր. Քրիստոս, տօն քաւութեան, չօրապ պայտաւր. ծով մեծ է նոցա:		9	150
20	3	Ուր. դծ. պահք:		10	151
21	4	Շբ. դկ. Սրբոց եօթանասուն եւ երկու աշակերտացն Քրիստոսի:		11	152
22	5	Ք. Կիր. ած. Գ. զկնի Խաչի, Բ. կիւրակէ եօթն շաբաթուց. Լտ. տօն վարդարանին:		12	153
23	6	Բ. Բ. աղ. Սրբոցն Փոկասու հայրապետին եւ Երանոսի հետեւողին աւարելոց:		13	154

Թ. Տ.	Տ.	42	Հոկտեմբեր	Լ. Ա.	Թ.
24	7	ԴԵ. գծ. Սրբոց կուսանացն. Թեկղեայ, Վառվառեայ եւ Պեղիքեայ, Հր. Սուքքող, տօն տաղաւարահարաց, Գամբե պայլամբ. աւուրս ինն լըստ Ս. Գրոց 7 օր է տօնա),	14	155	
25	8	ԴԵ. բծ. պահք,	15	156	
		⊕ ԼԻՐԱՄԵ լուսնի			
26	9	ՍԵ. գծ. Սրբոցն Պանդալէոնի բժշկին, երմողեայ քահանային եւ եւպարսեայ կուսին,	16	157	
27	10	Ուր. գկ. պահք, տօմ. Սահմի (օր 30):	17	158	
28	11	Շր. գծ. Սրբոց թարգմանչաց վարդապետացն մերոց Մեսրոպայ, եղիշէի, Մովսէսի քերթողին, Դաւթի աշխաթ փիլիսոփային, Գրիգորի Նարեկացւոյն, Ներսէսի Շնորհալուոյն եւ Ներսէսի Լամբրոնացւոյն,	18	159	
29	12	Ք. Կիր. դկ. Ե. զկնի Խաչի, Գ. կիւրակէ եօթն շաբաթուց,	19	160	
30	13	ԲԵ. ած. Գիւտ նշխարաց Սրբոյն Գրիգորի Աղուանից կաթողիկոսին եւ սրբոց հարցն Թաթլայ, Վարոսի, Թովմասու, Անտոնի եւ Կրօնիդեայ եւ եօթն խոտաճարակացն՝ որք յինական վաւրն կատարեցան:	20	161	

Թ. Տ.	Տ.	Ճէմազիւլ էվդէլ	43	Լ. Ա.	Թ.
1	14	ԴԵ. ակ. Սրբոց առաքելոցն՝ Անանիայի, Մատթէի, Բառնարայ, Փիլիպպոսի, Յովհաննու, Շիղայի եւ Սիդուխանոսի, Յլ. Հոկտ. (օր 31):	21	162	
2	15	ԴԵ. բծ. պահք,	22	163	
		⊕ ՎԵՐՇԻՆ ԲԱՌՈՐԴ լուսնի			
3	16	ՍԵ. բկ. Սրբոցն Դիոնիսիոսի Արիսպագացւոյն, Տիմոթէոսի եւ Տիտոսի:	23	164	
4	17	Ուր. գծ. պահք,	24	165	
5	18	Շր. գկ. Սրբոց Աւետարանչացն՝ Մատթէոսի, Մարկոսի, Դուկասու եւ Յովհաննու:	25	166	
6	19	Ք. Կիր. դծ. Զ. զկնի Խաչի, Գ. կիւրակէ եօթն շաբաթուց,	26	167	
7	20	ԲԵ. դկ. Սրբոցն Դուսկիանոսի հայրապետին եւ Յովսեփայ Աստուածահօրն եւ միւս Յովսեփայ Արեւմաթացւոյն եւ քարեկամին Գրիստոսի Դազարու եւ քերցն նորա, Մարիամու եւ Մարթայի:	27	168	
8	21	ԴԵ. ած. Սրբոցն Թէոդիտոնի քահանային եւ Զենոնի զինաւորին եւ Մակարայ, Շեղոքեայ, եւ Ռամելայ:	28	169	
9	22	ԴԵ. ակ. պահք,	29	170	
10	23	ՍԵ. գծ. Ս. Խարիթեանց եւ սրբոց վրկայիցն Արտեմեայ եւ Գրիստափորի եւ	30	171	

Թ. Տ.	Ն. Տ.	44 Հոկտեմբեր	Լ. Ա.	Թ.
		երկուց կանանցն Կալինիկեայ եւ Ա- կիւլինեայ, Հր. Խէտուան (օր 29) Յայսմ Սահմի (օր 30):		
11	24	Աււ. բկ. պահք. տճկ. հէմագիւլ ախար (օր 29):	1	172
		⊙ Ի Կարինն, ճճկ. պուրնի ագրէպ		
12	25	Շբ. գժ. Սրբոցն երկոտասան վարդա- պետացն Ռեթէոսի, Դիոնեսիոսի, Սեդ- բաստրոսի, Աթանասի, Կիւղի Երուսա- ղէմայւոյն. Եփրեմի Խուրին Ասորւոյ, Բարսեղի Կեսարացւոյն, Դրիգորի Նիւ- սացւոյն, Դրիգորի Աստուածաբանին, Եպիփանու Կիպրացւոյն, Յովհաննու Ոս- կեբերանին եւ Կիւրղի Աղեքսանդրաց- ւոյն:	2	173
13	26	Ճ. Կիր. գկ. Է. գկնի Խաչին, Դիւտ Խաչ. Ե. կիւրակէ եօթն շաբաթուց:	3	174
14	27	Բւ. դժ. Սրբոցն՝ Անաստասայ քահա- նային եւ Վարոսի եւ Թէոդորիտեայ եւ որդւոց նորա եւ որոց ընդ նմա կատարեցան:	4	175
15	28	Դւ. դկ. Սրբոց Հիպերիքեանց՝ որք ի Սամուսատ կատարեցան եւ սրբոցն Սեւերիանոսի Սեբաստացւոյն եւ Բա- բեայ ծերոյն եւ ութսուն Հորից աշա- կերտաց նորին:	5	176

Թ. Տ.	Ն. Տ.	Հէմագիւլ ախար	45	Լ. Ա.	Գ.
16	29	Դւ. աժ. պահք:		6	177
17	30	Յւ. ալ Սրբոյն Յովհաննու Ոսկեբե- րանին:		7	178
18	31	Ոււ. բժ. պահք:		8	179
		⊙ Առաջին Բառուղ լուսնի			
					
		ՆՈՅՆՄԱՆԵՐ (օր 30)			
		Թրքիների սանի			
19	1	Շբ. բկ. Ամենայն Սրբոց հնոց եւ նո- րոց, յայտից եւ անյայտից. եւս Լտ.:		9	180
20	2	Ճ. Կիր. գժ. Ը. գկնի Խաչի. Զ. կիւրակէ եօթն շաբաթաց:		10	181
21	3	Բւ. գկ Սրբոցն. Ստեփանոսի Հռով- մայ հայրապետին եւ քահանայից եւ սարկաւազաց եւ ժողովրդոց. Լտ. յի- շատակ համօրէն նշնցելոց:		11	182

Յ.Տ.	Ն.Տ.	46	Նոյեմբեր	Լ.Ա.	Գ.
22	4	ԳԵ. դժ. Սրբոցն Ակեփսիմեայ եպս.ին եւ Յովսեփայ քահանային, Այիթալայ սարկաւազին եւ Պղատոնի վկային:	12	183	
23	5	ԳԵ. դկ. պահք:	13	184	
24	6	ՅԵ. ւած. Սրբոց հայրապետացն՝ Մետրոփանոսի, Աղեքսանդրոսի եւ Պողոսի խոստովանողին եւ սրբոց նւտարացն Մարկիանոսի եւ Մարտիրոնի:	14	185	
25	7	Ուր. ակ. պահք:	15	186	
⊕ ԼԵՐԱՄԵ լուսնի					
26	8	ՇՐ. բժ. Սրբոց Հրեշապակապետացն՝ Գաբրիէլի եւ Միքայէլի եւ ամենայն երկնային զօրաց. Տճկ. Գասթմ, այն է սկիզբն օդերեւութաբանական ծմբան:	16	1	
27	9	ՔԼԻՐ. բկ. Թ. զկնի Խաչի. Է. Կիւրակէ եօթն շաբաթուց:	17	2	
28	10	ԲԵ. գժ. Սրբոցն Մեկիտոսի Անտիոքայ եպս.ին եւ Մինասայ Եփպոսցւոյն եւ միւս Մեկիտոսի եպս.ին, Բուրայ քահանային եւ Շինու սարկաւազին:	18	3	
29	11	ԳԵ. գկ. Սրբոցն Դեմետրեայ վկային եւ Բասիլիոկոսի քահանային:	19	4	
30	12	ԳԵ. դժ. պահք. Տօմ. Տրէ (օր 30):	20	5	
31	13	ՅԵ. դկ. Սրբոցն Գուրիասայ, Սամուէնասայ եւ Աբիբայ սարկաւազին, Ռո-	21	6	

Յ.Տ.	Ն.Տ.	Ճէմազիւլ ախր	47	Լ.Ա.	Գ.
		ճանոսի միայնակեցւոյն, մանկան խոստովանողին եւ Հիւսիքոսի զինուորին:			
1	14	Ուր. ւած. պահք. ՅԼ. Նոյեմբեր (օր 30):	22	7	
2	15	ՇՐ. ակ. Սրբոց առաքելոցն Անդրէի եւ Փիլիպպոսի:	23	8	
⊕ ՎԵՐՋԻՆ ԲԱՆՈՐՈՂ լուսնի					
3	16	ՔԼԻՐ. բժ. Ժ. զկնի Խաչի. բարեկենդան Յիսնակաց պահոց:	24	9	
4	17	ԲԵ. բկ. Ա. օր պահոց Յիսնակաց:	25	10	
5	18	ԳԵ. գժ. Բ. » » »	26	11	
6	19	ԳԵ. գկ. Գ. » » »	27	12	
7	20	ՅԵ. դժ. Դ. » » »	28	13	
8	21	ՔՈւր. գկ. Ե. » » » Ընծայումն Ս. Աստուածածնի ի տաճարն, Հր. Բասղեւ (օր 30)	29	14	
9	22	ՇՐ. ւած. Սրբոց Գրիգորի եւ Նիկողայոսի սրանչեւագործ հայրապետացն եւ Միւռոնայ եպս.ին. Տճկ. Բենէպ (օր 30) եւ իւջայլար:	1	15	
10	23	ՔԼԻՐ. դկ. Ա. Յիսնակաց, Յայսմ. Տրէ (օր 30):	2	16	
⊕ ՅԱՂԵՂՆԱԼՈՐԵՆ. Տճկ. Պուրնի Գալիս:					
11	24	ԲԵ. բժ. Սրբոց Կուսանացն Յուլիան եւ Վասիլոհեոյ:	3	17	

48		Նոյեմբեր	
Յ. Տ.	Յ. Ն.	Լ. Ա.	Փ.
12	25	4	18
Պ. Ե. րկ. Սրբոյն Հունկիանոսի քահա նային՝ եւ սրբոցն Տարագրոսի, Պրո- բոսի, Անդրոնիկոսի, Ոնեսիմիայ եւ այ- լոց աշակերտացն Սրբոյն Պօղոսի:			
13	26	5	19
Պ. Ե. գծ. պահք:			
14	27	6	20
Ն. Ե. զկ. Սրբոցն Կղեմայ հայրապետին եւ Բագարատայ. Տուռմենեայ եպսկ.ի:			
15	28	7	21
Ուր. զծ. պահք. Տճկ. Լէյլի րեղայիպ:			
Յ. Առաքին Բառուդ լուսնի			
16	29	8	22
Շ. Ե. զկ. Սրբոց, առաքելոց եւ առաջին Հուսաւորչացն մերոց Թադէոսի եւ Բարթողիմէոսի:			
17	30	9	23
Ճ. Ն. ր. ած. Բ. Յիսնակաց, Լտ. Ա. Կիւ- րակէ զալմտեան:			

49			
Յ. Տ.	Յ. Ն.	Լ. Ա.	Փ.
18	1	10	24
			
ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ (Օր 31)			
Քեանուծի Էվլէլ			
18	1	10	24
Բ. Ե. աղ. Սրբոցն Գենարիոսի եպիսկ.ին եւ Մերկերիոսի զինաւորին եւ սրբոց վկայիցն Յակովկայ եւ Իրաւափառայ:			
19	2	11	25
Պ. Ե. րծ. Սրբոցն Կուռնելիոսի հայրա- պետին եւ Շմաւոնի ազգականին Քրիս- տոսի եւ Պողիկարպոսի, հայրապետին Զմիւռնայ եւ սրբոց վկայիցն՝ որք յԱ- րեւելի կատարեցան:			
20	3	12	26
Պ. Ե. րկ. պահք:			
21	4	13	27
Ն. Ե. գծ. Սրբոց հարցն Եգիպտացւոց՝ Պօղոսի, Պօղայ, Մակարայ, Եւագրի, Յովհաննու Գրնեցւոյն, Յովհաննու կար-			

Յ.Տ.	Յ.Տ.	50	Գեկեմբեր	Լ.Ա.	Գ.
		Ճահասակին, Նեղոսի, Արսէնի, Սի- սիանու, Դանիէլի, Սրապիոնի, Մակա- րիոսի, Պիմէնի եւ այլոց սրբոց հարցի			
22	5	Աւր. զկ. պահր:		14	28
23	6	Եբ. դժ. Սրբոյն Նիկողայոսի Զմիռ- նիոյ սրանչեղագործ հայրապետին. եւս Յն.:		15	29
		⊙ Լուսն լուսնի			
24	7	Ք. Լիւր. դժ. Գ. Յիսնակաց. բարեկեն- դան Ս. Յակովբայ պահրոյ:		16	30
25	8	Բե. աժ. պահր. Սրբոյն Մինասայ, Եր- մագինեայ եւ Գրարոսի եւ կամաւոր աղ- բատացն՝ Յովհաննու եւ Ալեքսիանոսի:		17	31
26	9	Ք. Գե. աղ. պահր Յղութիւն Ս. Աստ- ուածածնի ի յԱննայէ:		18	32
27	10	Գե. բժ. պահր. Տօմ. Բաղդ (օր 30):		19	33
28	11	Եւ. բկ. պահր. Սրբոյն Եւստրատիոսի, Օրսենտիոսի, Եւգինէոսի, Ովրեստէսի եւ Մարդարիոսի:		20	34
29	12	Աւր. գժ. պահր:		21	35
30	13	Եբ. գ՛ի. Սրբոյն Յակովբայ Մժքնայ հայրապետին, Մարուգէի ձգնաւորին եւ Մեկիտոսի եպիսկին:		22	36
		⊙ Վերջին Լառոդ լուսնի			

Յ.Տ.	Յ.Տ.	ԲԷՃԷԱ	51	Լ.Ա.	Գ.
1	14	Ք. Լիւր. դժ. Գ. Յիսնակաց. Յլ. Դեկտ. (օր 31):		23	37
2	15	Բե. զկ. սրբոց հայրապետացն Իգնա- տիոսի եւ Աղդէի եւ Մարութայի ե- պիսկոսոսին: Հր. խանուկայ, Գանգլի պայրամբ:		24	38
3	16	Գե. աժ. Սրբոյն Թէոպոմպայ եպիսկին եւ Թէոփնայ վկային եւ չորից զին- ուորացն Բաստի, Եւսերի, Եւտիքի եւ Բասիլիդեայ:		25	39
4	17	Գե. աժ. պահր:		26	40
5	18	Եւ. բժ. Սրբոց կուսանացն՝ Ինդոսի եւ Դոմնայի եւ Դդերիկոսի քահանային եւ երկուց բիւրուցն՝ որք այրեցան յեկե- ղեցին Նիկոմիդացւոց. Տճկ. Միլամ կիճէսի:		27	41
6	19	Աւր. բկ. պահր:		28	42
7	20	Եբ. գժ. նախակիայ Սրբոյն Արգարու:		29	43
8	21	Ք. Լիւր. զկ. Ե. Յիսնակաց. Հր. Թէփէթ (օր 29). Յայսմ. Բաղդ (օր 30):		30	44
9	22	Բե. դժ. Սրբոյն Արարհամու եւ Խո- րենայ անարծաթ ըժշկացն՝ Կոզմայի եւ Դամիանոսի եւ Աստուածատրոյ վկա- յին. Տճկ. Շապան (օր 29). Վերջ 90 աւուրց աշնան:		1	45
10	23	Գե. զկ. Սրբոց Դաւթի ժարգարէին եւ		2	46

Յակոբայ առաքելոյն. ձմեռնամուտ եւ
Արեւուդարձ այժեղքեր, ցորեկն սկսանի
երկաթիլ եւ գիշերն կարճանալ. Տճկ-
Զմեռեւիբ կամ էվվէի Էրայալն, որ է
Ա. օր Խ. օրեայ ձմրան. որ կոչի Գա-
րագրէ, կիսն Տէօնիւմիւ ժուրթունասը:

11 24 Դ. Ե. ԳԺ. սլափք.

12 25 Եւ. աղ. Արքայն Ստեփանոսի նա-
խավկային եւ առաջին մարտիրոսին.
Լա. եւ Յն. Ս. Ծնունդ:

13 26 **Ν**ι ρ. *υποδρι*

14 27 **Գր.** ըվ. Սրբոց առաքելոց Պետրոսի եւ
եւ Պողոսի:

15 28 ✠ ԼԻՐ. գծ. 2. Յիսնակաց:

Յ Առաջին Բառերը լուսնի

16 29 **Բ.Գ.** զվ. Արթուր սրբուհյոց Որոտման՝ Յա-
կոբբայ առաքելոյն եւ Յովհաննու ա-
ւետարանչիւն, բարեկեանդան Ծննդեան
պահոց:

17 30 Գ. Ե. ԿՃ. Ա. օր պհց. Ծննդ. Հր. ծով
վասն պաշարման երուսաղէմի

18|31|**Գ. Շ.** *ղկ. բ. օր պհց. ծննդ.*

Kaufbuch

Տ. Տ. ԵՂԻՇԷ Ս. ԱՐՔԵՊ. ԴՈՒՐԵԱՆ
Պատրիարք Հայոց Ա. ՆՅՈՒՆԱՊԵՏԻ

ԴՐԱՆԱՆ ԲԱԺԻՆ

ԴՈՒՐԵԱՆ ՍՐԲԱԶԱՆԻ ՄՈՒՏՔԸ

ՊԱՏԱՆԵԿՈՒԹԵԱՆ ԱՇԽԱՐՀԻՆ ՄԷՋ

(Յօրելինական հասոցին համար գրի առնուած)

Ո՛վ զաղփաղփուն գրիչ, ախտի կրնա՞ս նոր թռիչ
մը տալ զգացումներուս, որպէսզի թերթին յանձնիմ
անուշ տպաւորութիւնը փախչող տարիներու մէջ
պահուած երեւոյթի մը, պատկերը զծագրուած
մանկական աչքերուս առջեւ Ոկիւտարու ձեմարան
վարժարանին, այդ պատմական լայնատարր կրթա-
րանին, կիսաթաղ իր հսկայ զանգումով, որ հազիւ
երկչոտ նայուածքներ կարծակէր վանքին Այգիին
օդասուն սարահարթին, որուն մէկ կողմին վրայ կը
տարածուէր նոճեստանը թուրք գերեզմանատան,
անոր շրջապատին մէկ կողին վրայ կը ցցուէր ան-
ջրդի եւ լքուած ջրամբար մը, երբ բարձրանայիր
այդ սարահարթին վրայ, առաջին անգամ այսերուզ
վրայ կը զգայիր համբոյրը Զամլեճայէն փչող անու-
շիկ հովերուն, Բայց մենք մտնենք ձեմարան, ուր
պատանին Միհրան ուսանողութեան յորձանքներուն
մէջ մխրճուած՝ լուսոյ լեզունին նորագիր զինուորն

էր եւ աննշմար չէր անցներ ինր, որովհետեւ կուգար այն ցածուկ տնակէն՝ որուն պէտք է նախանձէին ամէնէն շքեղ պալատներ, այդ խոնարհ յարկն էր բռնիկը իսկիւտարու տխրակին, ո՞ր սիրտ չէր յափշտակուած անոր երգերէն: Ես կը համարձակիմ յայտարարել թէ հայ քնարը միայն անոր մատները արժանապէս թրթռացուցած են, իր ժամանակին սիրուած ու յարգուած բանաստեղծ մըն էր Սրապիոն-Հէրիմեան, բայց այսօր ո՞վ էր կարող անոր **Տաղ եւ բասերգութիւնքը**, մինչդեռ Դուրեան իր մահէն վաթսուն տարիներ վերջ կը խանդավառէ սերունդներ:

Միհրան աղքատիկ թէեւ, բայց արդէն մեծ ժառանգութեան մը տիրացած էր, եղբորը փառքը, որուն քով աշխարհի հարստութիւններ մոխիր են: Ամէնուն ծառօթ էր ան իբր հարազատը այն չքնաղ հանճարին եւ յարգանք ներշնչած ամենաւն: Իրենց խրճիթին մէջ պլպլացող հողէ կանդեղը աւելի կը վառէր անոր խանդը ուսման, անով կը սփոփուէր, կ'արիանար, կը վերանար դէպի կեանք մը երանաւետ:

Իր կարգը դպրոցին ամէնէն վերի կարգն էր հասակաւոր աշակերտներով. անոնց մէջ ամէնէն կրտսերն էր Միհրան, ամէնքէն սիրուած, ընկերսիրութեան կապերով միացած իր զասակիցներուն հետ. կատակաբան, զուարթ, իր խօսակցութիւնները ու մանկական ոգորումները հաճոյալի եւ շէնշող եւ

այս ամէնուն հետ միշտ ուսումնասէր, մանաւանդ սիրող հայ լեզուի, որուն ոչինչ գոհացում կուտար ձեմարանի հայկաբանը Սիմոն Ֆէլէկեան, որուն յօրինած մի քանի քիչ շատ յաջող ոտանաւորները ուսուցչի աթոռ շահեցուցած էին իրեն. բայց դժբախտաբար Հայերէնի հմտութիւն չուէր. ան էր որ յանդգնած էր մինչեւ անգամ Դուրեանի բերթուածները սրբազրելի Ուստի Միհրան հետեւեցուցուէտ Խաչատուր Միսաքեանի զասերուն եւ հմտացաւ Հայերէնի, զարգացնելով զայն յետոյ ինքնաշխատութեամբ: Հազիւ պատանեկութիւնը իր լուսկերանց պատմութեանը սփռեց անոր վտիտ մարմնոյն վրայ, յանկարծ անոր սլացիկ հասակը իբր մրգաշատ ծառի մը բունը հիացումով դիտուեցաւ շատերէն. անոր փարփառ աչքերուն մէջ մեծ խորհուրդի մը ցոլերը կ'արտափայլէին, այդ ցոլերն էին որ փառաւոր ապագայի մը ծագումը կ'աւետէին. տեսիլքարեգութեան, որ այսօր իրականութեան կը փոխուի:

Կարող չեմ առանց սարսուռի թափառել պատանեկան կեանքի ծաղկաստաններուն մէջ եւ չափը շտապելու իմ անոնց հմայքներէն, որոնց փայլը կը շողայ մտերու մէջ. այդ շրջանի մէջ պէտք է ողջունել Միհրանի առաջին յաղթանակները: Ահա Հայրիկն էր որ կ'այցելէր մեր ձեմարանին, Հայրիկը զոր երգած էր արդէն Միհրանի եղբայրը իր տաղերով այսպէս.

**«Գայ Մասեաց սարէն նա ձախն ու աչը
Մովսէսի քուրք, Ղեւոնցի խաչը»:**

Պարթեւ հասակ, գեղակազմ, զրաւիչ հսկայ մըն էր Հայաստանցի այդ կրօնաւորը, որ ահա կը հրմայուի Միհրանի ուղերձէն ու կը գոչէ, «դու Խորենացիին ծագողն ես»։ Կամ Վարդավառին, Հայոց զգաստութեան զիցուհիին նուիրուած ազգային տօնին, յետոյ քրիստոնէութեան դարերուն պայծառակերպութեան տօնին վերածուած, կո՛ւ գայ Ներսէս Պատրիարք. այնքան փառաշուք, իրը եկեղեցւոյ մեծ իշխան գեղապան՝ կ'այցելէ մեր ճեմարանին դարձեալ Միհրան կ'արձանանայ այս պանծալի այցելուին ներկայութեամբ եւ հրեղէն բառերով, բանաստեղծական խոյանքով մը ծառ կ'արտասանէ. ես այն ատեն դեռ անգոր թէեւ նախագալու հայ բառերուն զօրով թիւրք. բայց կը յափըշտակուիմ հզօրագոյն թափովն անոնց, եւ ականջներուս մէջ անոնց երկարատեւ թրթռացումներովը կ'օրօքուիմ. կը յիշեմ թէ այն ժամանակի գլխաւոր թերթը **Մասիս** հրատարակած է Ներսէսի նուիրուած այդ ճառը:

Օ՛ն, թողէ՛ք ինձ, որ լիարուռն ծաղիկներ թափեմ Միհրանի դէպի պատանեկութեան աշխարհ մուտքին առթիւ. բայց ի՞նչ են ափ մը ծաղիկներս այն դափնիներուն քով՝ զօրս շահեցաւ ան տարիներու ընթացքին, արհամարհեց ամէն զարդեր,

մտքի պաճուճանքը նախընտրեց, ոչ իր եռանդը մարեցաւ եւ. ոչ իր ուսումնասիրութեան քրազը. հսկեց արթուն, որպէս զի գիտնայ թէ ի՛նչ պահուած է տիեզերական մատենագրութեան վերջին հատորին մէջ, ապրեցաւ աշխարհի մեծ մտքերու հաղորդակցութեան մէջ, հետաքրքրուեցաւ միշտ թէ ի՛նչ տեսութիւններ կը պարզեն աշխարհի մեծ մատենագիրները, իր բարի հոգին քաղցր աղապատանքով մը ողջագուրեց միշտ մեծ հանձարներ. անոնց լոյսերով ջահագարդուեցաւ իր բեղուն միտքը եւ յաւէտ եղաւ մեծ վերձանող մը. թողէ՛ք որ կարդայ Սրբազանը մինչեւ այն օրը, շատ շատ ուշ, երբ անէացած ընթերցումի այդ քաղցրագոյն ընդարմացումով չափաւ տեսնէ մահուան հրեշտակը, որ ան ալ մենաստանէն ներս չափաւ համարձակի մտնելու, եւ վարանումով մը պիտի կանգ առնէ չուզելով խանգարել Սրբազանին ընթերցումը, մանաւանդ չուզելով իլել անկէ անուշ երազի մը երջանկութիւնը:

Այդ ընթերցասիրութիւնը ընծայեց իրեն մտքի գերազանց մշակոյթ մը, հայ եւ օտար լեզուներու հմտութիւն, զորս փոխանցեց իր բազմաթիւ արժէքաւոր աշակերտներուն, անոնց մթին էութեան մէջ թափելով պայծառ աստղեր. Որովհետեւ Ս. Յակովբեանց առաքելական աթոռին այս մեծ գահակալը չուզեց ցվեթջ անմասն մնալ ուսուցչի փառ-

քերէն: Տիրապէս պանծալի եղաւ իր փոքրիկ դասարանի բեմին վրայ, որպէս Ս. տաճարին մէջ, որուն կամարներուն տակ հմայեց իր պերճախօսութեամբ բարեպաշտ հաւատացեալներ:

Այժմ ինք ուղեւոր, բայց որուն կիանքի ծմբան ծիւնները կը հալին հայ ժողովուրդին ջերմիկ համակրանքով, անով ինք կ'առուգանայ, կ'երիտասարդանայ, սակայն ես յաւէտ աչքերուս առջեւ կը բերեմ պատկերը այն նորաստի պատանեկին, որ շրջապատուած իր դասակիցներով կը սուրայ ձեմաքան վարժարանը առաջնորդող մայթին վրայէն, կամ Ս. Կարապետ եկեղեցին, ուր Իզմիրլեան Սըրքսզանի ներկայութիւնը աւելի կը մագնիսացնէր անմեղ սրտերը ձեմարանի աշակերտութեան: Ան էր որ առիւծի թաթերով կը հսկէր հայ եկեղեցւոյ սրբութեան:

Բիւր երանի այս հանձարեղ պատանեկին, որ հայութեան ղէմրին վրայ ժպիտներ կը ծաղկեցնէ: Ալ բաւ է որքան մռայլ խորհուրդներ խաթարեցին այդ դարաւոր դիմագիծը. ժամ է՝ որ լուսեղէն երեւոյթներ զուարթութիւն սփռեն մեր մէջ:

Ահա սրեմին յաղթանակը, զոր կ'աւետէ մեզ Գուրեան Սրբազան Սիրնի բարձունքէն: Համբոյ՛ր այն սուրբ Աջին՝ որ կը պարգէ մեզ մտաւոր վերածնունդի դրօշակը:

Ս. Գ.

ԱՌԱՋՆԵՐՈՒ ԳԻՐԸ

Դուրեան Սրբազանին՝ իր յօբելանին առիթով

Արաքական մայրամուտ: Ան կ'երկարի ժամերով,
Ինչպէս անհուն ծովուն վրայ:

Կը սիրէի ես դիտել այդ արեւմարն հոգեթով,
Աքսորիս մէջ երէկուայ:

Օր մ'երբ, այսպէ՛ս, երազուն, եղբրքին մօտ եփրատին՝
Կ'ապրէի մահն արեւուն,

Յանկարծ, ծայնիւր սիրելի եկան սարսել իմ հոգին,
Խռովքներով անանուն:

Երկու տղար գլխաբաց, մերկ կիսովին ու բոպիկ,
Ափն եփրատին են նստած:

Մին՝ խճաքար մը ձեռքին, կը փորէ միշտ ջլապիրկ՝
Աւազն այդ հա՛րթ, հրայրեաց:

Կը փորէ միշտ կրկնելով. քԱ. Բ. Գ. ի դաս մ'անմահ,
Իր ընկերոջ մինինիկ:

Ինք՝ հազիւ ութ տարեկան, զերդ ուսուցիչ մը հըսկայ-
Կուտայ ծայնին շեշտ գողարկի:

Հաթիլ մ'արցունք կը կախուի մինչ դալկահար այ-
տերէս

Հոգիս հա սրա՛ կը փութամ
Դրկել զանոնք ու սեղմել կուրծքիս վրայ հրակէզ,
Այդ խլեակներն անթառամ...

* *

Քե՛զ՝ որ, Դուրեա՛ն, նուիրուած՝ հայ զրերուն հա-
կեցար

Ու լոյսն անոնց ըմպեցիր,
Քե՛զ՝ որ անոնց փառքն անմեռ միշտ երգեցիր
զերդ հանճար,
Բեկորներուն ցանուցիր...

Հեռուէն ահա՛ երկիւղած՝ Յորեկանիդ փառաւոր,
Կուգամ ձօնել սրտագին.

Աւազին մէջ իսկ կերտող Ա. Բ. Գ. ի ճիգն հզօր.
Այդ տարաբախտ խլեակին...

ՍՍ.ՀԱՆ. ՄԵՍՐՈՂ

ՔԱՆԴԱԿՆԵՐ ԱՆԱՊՍՏԱԿԱՆ ԿԵԱՆՔԷ

1

Հայր Պամբոյի կարծիքը երաժշտութեան մասին

Պամբոյ մեծ արքային

Աւակերմներէն մին՝

Աղեմանգրիս Բաղաթն երթալով՝
Տաւրպեց օրը մընաց հոգեաւունց,
Ինչուան որ կրցաւ ծախել վար գինով
Վանքէն յանձնուած փրկաւն ու պրտուն:

Բայց շարունակ ամէն զիւր

Սուրբ Մարկոսի եկեղեցին կը յանախէր,
Ու արմեցաւ ինչ պաշտամունք որ հոն կ'ըլլար
Աղօթքներով ու երգերով զուարթարար,

Քանի մը տուն ալ շարական

Սերած էր ան:

Մը վանք դարձաւ՝ ըսկաւ երգել
Ներկայութեանն իր արքաօր, անարգել
Պանգոսեղով՝ թէ վանքին մէջ իրե՛նք միայն
Լուռ էին միտք, ու չէր լըսուեր հրգի մը ձայն.
Ո՛չ պատարագ կը մատուցուէր հանդիսաւոր
Ո՛չ ալ օր մը չէին կազմած օրհնդ բափօր:

Յեաջ հարցուց իր վանահօր՝

Որ այլալլա՞ծ կ'նայէր անոր.

«Ա՛յ աւելի սրբաագրաւ չէ՞, Հայր Պամբոյ,
Եղանակով նրազել սէրն Սասունոյ»:
Սքբան ծնծեց կու՛րճֆն, բաւա՛ «Վա՛յ մեզի,
Որդեակ, պիտի զան օրեր այնպիսի՛»

Ուր մարդիկ իրենց Սասունոյն պաշտօնն
Իւրենց հանելի ձեւովն, օն եւ օն,

Պիտի կառարեն, մաւնալով ինքնին
Մեղքի ապաւան ու ցօղն արցունքին:

Ո՞վ կրնայ երբեք երգի ձայներով
Բուժել ի՛ր սրտին ցաւն հոգեխառվ,

Կամ բառաչելով եզի մը նրման՝

Ո՞վ կ'ըրցաւ զսնել իր վերքին դարման:

Վա՛յ մեզի, որդեակ, քէ եկեղեցւոյն

Կամարներն հընչին դօղանջներով սին.

Ու այդպէս խեղդեն մե՛ր շունչն ու լեզուն՝
Որ հեծկըլտանքով միայն կը խօսին:

Պամբոյ կրակ կըսրած՝ խափն առաջ տարաւ.

«Զե՛ն արժեք բընաւ

Սյն առաիկեցի օնով յօրինուած

Եւմօսներն, որդեակ, որոնցմէ Սասունած

Հանոյ մը չըզգար

Սպառնալաւար.

Վասնզի մարդոց այդ գիւտն ու արուեստ

Մաւնաւանէն չեն բըլսիր համեստ.

Սյլ արձազանգն են կեղծ պաշտամունքի.

Ուրչափ գեղեցիկ՝ նո՛յնչափ անհոգի»:

2

Յ Ի Մ Ա Ր Վ Ա Ն Ա Կ Ա Ն Ը

Յարդանանի մօտ վանք մը կար՝ աղիաւ
Միաբաններով, որոնց քիւն էր շաւ.

Բայց անոնցմէ մին, ամէնուն համար,

Միտով ալ աղիա՛ւ՝ եղբայր մ'էր յիմար:

Երեք Հայրեր օ՛ր մ'այցի զալով հոն՝

Մի առ մի՝ կ'ուզեն ինքնել այդ ըզգօն

Վանականներն՝ որ բաւաւած

Կ'ապրին իրենց խաւցերուն մէջ նեղ ու ցած:

Բայց արեղան հիւրընկալ,

Որուն պատուէր իրաւ արբան՝ ըզգօւեանալ

Որ չը ինքնեն յիմար եղբայրն ու զայրակղին,

Յայց չը իրաւ անոր խուզն ու խրճսին.

Բանգի ան երբ մէկու մ'հանդիպէ՛ր՝ անդադար

Կը բրնձէ՛ր, կը խընդա՛ր:

Հիւրերն իրենց մեկնած պահուն ըսին. «գոհ ենք.

Տեսանք ամէնքն, այլ այն մէ՛կը չը տեսանք մենք,

Ու կը ցաւի՛նք,

Վըկա՛յ երկինք»:

Վանահայրն՝ այս խօսքէն յազուած ու խըղ-

նահար

Անձամբ ի՛նքն ելաւ զնաց մօտ հիւքօրն այն

յիմար:

Սա ի սես աճար՝
 Ինչպէս էր սովոր՝
 Հսկրասա դարձեալ
 Բրբախի՛լ ու խրնդա՛լ:

Մեծաւորն հրամայեց որ նրասի ու պատմէ՝
 Թէ՛ որքան սաստիկ էր իր երկիւղն Սառուճմէ:
 Զայդ մը զամբիւղ դրած էր աջին ու ձախին՝
 Վսա ամբողջ օրն, ըսաւ, այսպէս առանձին՝
 Խին մը աջին իջ նետեմ՝ քէ խորհիմք բ'ան մը
 քարի
 Խին մը ձախին՝ քէ անցնի միտէս խորհուրդ
 մը չարի.

Յետոյ զանոնք՝ իր համբիւր
 Երկուան դէմ.

Սւ երբ տեսնեմ որ չարին խինն է աւելի՝
 Հաց չեմ ուտեւ ես այն օրն, այն օրուան հացն
 է անլի:

Ու Բանի՛ Բանի՛ օրերով այսպէս
 Զըրկած եմ մեղքի մարմինս իմ հացէս:
 Զարմացաւ արքան՝ քէ երեք հիւրերն, ա՛հ,
 Ի՛նչպէս գիտցան՝
 Թէ յիմար եղբայրն օրինակ մըն էր առաքի-
 նութեան...

Հաւա իւրովի. Յիմարն Սասունոյ
 Իբրեւ իմաստուն՝ Տիրոջն է հանոյ:

3.

ՍՄՄՈՂ ԶՈՒԶԵՐ ՔՍՀԱՆԱՅԱՆԱԼ

Մեծ էր համբար Ս.մմոնի՝
 Ու նահաւակ մ'էր կենդանի
 Իր նզնութեամբն անօրինակ,
 Սւ իր կեանքովն անփառունակ:

Բրիտանականներէն շատեր միասին
 Օր մը իր դիմեն — Սւ օրն էր շարք —
 Սղեֆանդրիոյ եղիսկոպոսին,
 Խնդրելու համար իղձով խանդակար՝
 Ու Ս.մմոն ըլլայ իրենց առաջնորդ,
 Զեմարիս կեանքի իբրեւ ռահստորդ:

Տիմոթէոս ըսաւ, չեմ ծի բերեմ զայն
 Ու ձեռնադրեմ վաղորդայն:

Ու բազմութիւնն ամբողջ փութաց մօտ Ս.մմոնի,
 Հրաւիրելու զինքն հոգեւոր վեհ պատգոհի:
 Ռայց ան մերժեց անոնց խրնդրանքն, ըսաւ
 յայտանի
 Թէ չէր ուզեր բողոք իր խաւցն հրնամանի...

Կիրակի օրե՛րը լոկ կ'ըմբռնէր ան
Կաղամբի հում տերև՝ իբրև ճաշ պատուական
Տեսնելով այդ ամէնն՝ եղբայրները բոլոր

Դանգտեցան վանահօր.

«Ինչո՞ւ համար բերիք մեզ մօտ,
Այս անմարմին մարդը, այս հիւրն անձանօթ.
Դուրս հանէ զայն վանքէն, եթէ ոչ ամէնքս ալ
Մեր խուցերը թողլով կ'ըստիպուինք հեռանալ...
Պախտմ ճանչցաւ հոգւովը՝ թէ Մա'կարն էր ան,
Եւ ուրախ էր որ զայն կըրցաւ տեսնել անձամբ:
Ըսաւ անոր. «Դաս մը տըւիր զաւկըններուս իմ ապըստամբ-
քեզ տեսնելով ալ չեն կըրնար պարծիլ երբեք.
Թէ ճըգնութեան կը տանին լո՛ւժը ողնաբեկ.
Դուռն շինութիւն եղար մեզի, մեծ ճըզնաւոր,
Դարձիր բու տեղդ, ու աղօթէ մեզի՝ համար երկնաւոր
Հօր»»

5

ԵՊԻՓԱՆԻ ԽՍՍԱԿՐՕՆՈՒԹԻՒՆԸ

Եպիփան Ծովաց մեծ ձգիւաւոր էր,
Շուրջն ունենալով շատ հետեւողներ:
Երբ օր մ'անոնց հետ ալցելէ կ'երթար
Յունական վանք մը՝ լոկ ուխտի համար,
Ճամբուն վերայ պատահեցան
Կընօջ մ'իրօք ազնւական:
Փորձելու համար բարքն իրեններուն՝
Գովեց Եպիփան անցորդն այդ սիրուն,
Եւ ըսաւ՝ թէ շատ գեղեցիկ էր ան...
Հասակն էր շրթեղ, տեսքն էր աննման...
Իր այս խօսքերէն իրախուսուած տակաւ՝
Մանուկ ձգնաւոր մը դիտել տըւաւ՝

Թէ այդ կենը գեղանի

Կին մըն էր միականի:

Եպիփան զայրացած դարձաւ կողմն այդ եղբօր.
Արտաքսեց զայն խսկոյն իր խումբէն հոգեւոր,
Սաստեղծով. «Ուրեմն համարձակե՛ր ես,
Ա՛յդպէս նայելու կընոջ մը երեսն:

(ՓԱՒՍՏՈՍ)

6

ՄԱՐԿՈՍԻ ԶՈՒԱՐՃԱԼԻ ՀՆԱԶԱՆԴՈՒԹԻՒՆԸ

Հայր Սիղուանոս սան մը ունէր Մարկոս անուն,

Որ սիրելի էր ամէնուն.

Իր վանահօրն ա՛յնքան հնազանդ էր և հըլու՝
Որ երբ կարգը գա՛ր բան մը տեսնելու,
Անոր աչքերը փոխ առնելով յար՝
Իրերն անոնցմով միայն կը ճանչնար:
Օր մը Սիղուանոս, երբ իր մօտն էին՝
Սկիւտէ վանքին ձերերը բոլոր,
Հնազանդութեանն իր աշակերտին
Ուզեց ցոյց տալ փո՛րձը զարմանաւոր:
Հոն խոճկոր մը կար թանձր ու սևորակ.
Սիղուանոս ըսաւ. «Կը տեսնես, որդեակ,
Սա փոքրիկ վիթը».

— «Այո՛, Հայր, այո՛, աղուո՛ր է քիթը.

Ի՛նչ ալ գեղանի

Եղջիւրներ ունի»:

Հարմացան ամէնքն, ու շատ զովեցին

Մարկոսի հնազանդ և հըլու ողին...:

ԵՂՋԻՆՆԻ ԱՐԲԵՊ. ԴՈՒՐԵՍԱՆ

ԵՔԷ ԴՈՒ ԶԸԼԼԱՅԻՐ, ՄԽԻԹԱՐ

Դարերէ 'ի վեր երբեակ դադրեր էր մռնչելէ վերջին Առիւծն Կիլիկիոյ, Կորիւններն անոր ցրուեր ասդին ու անդին, սուգ հագեր աթոռն հայրապետական, շուրջը բնաշխարհիս պատեր ամպեր թոյրաթուխ, սերունդն վաղեմի նստեր խաւարի եւ ասուների մէջ մահուան, ո՞վ ցրուածները հաւաքէր պիտի, ո՞վ ամպերը փարատէր ու ծագէր պիտի լոյս հոգիներուն, մտքերուն ու սրտերուն մէջ խաւարմած, եթէ դու չըլլայիր, Մխիթար:

Սուրբ Թարգմանիչներու լեզուն ոսկեղէն՝ դրոշմուած մագաղաթներու վրայ տառերով Մեսրոպեան՝ տակն էր թաղուեր աւերակներու, ո՞վ զայն հանէր պիտի վեր ու ազատէր Կորուստէն ցեցակեր եւ ա՛յլ վտանգներէն բււրաւոր, եթէ դու չըլլայիր, Մխիթար:

Օտարներ տգէտ մուտք էին գործեր մէջը բնաշխարհիս, մէկդի նստեր հայ լեզուի ոսկեայ կաղապարը մեսրոպակերտ, փոխանակեր անոր տծեկաղապար մը փայտեայ, եւ նորածուլ այլանդակ այդ լեզուովն իրենց՝ խօսիլ ու գրել կը ստիպէին Հայրդին: Ո՞վ զանի ազատէր պիտի ձեռքէն անոնց, եթէ դու չըլլայիր, Մխիթար:

Լռեր էր շատոնց ոսկերնարն Շնորհալիի, դադ-

րեր անուշիկ ծայներն իւրանման Հայրապետներուն, գետնի հաւասարեր վանքերն հրաշակերտ, քանդուեր ուսումնավայրերն անթիւ, ո՞վ տեղն անոնց կանգնէր պիտի գոնէ վանք մը անմահն, ո՞վ խորշի մը մէջ Դշխային Ագրիականի, խաղաղիկ ալեակներուն վրայ լճակին անոր բարձրացնէր պիտի Ս. Ղազարու մենաստանը չնաշխարհիկ, բունիկը նոր Թարգմանիչներու, եթէ դու չըլլայիր, Մխիթար:

Բնաշխարհիս տիրապետող ազգերու յարառներուն մէջ այլազան՝ խանգարուեր էր Հայրդին լեզուն մայրենի, մոռցուեր բարբառն ոսկեղէն, Կորսուեր բանալին անոր: Ո՞վ մէկիկ մէկիկ անցնէր պիտի աչքէ ձեռագիրները հազարաւոր, ո՞վ մէջէն անոնց հաւաքէր պիտի կանոնները հայ լեզուի, յօրիներ քերականութիւններ, բառարաններ, դասագիրքեր: Ո՞վ փռչիներու տակէն հաներ ու ընծայեր յի լոյս հրաշակերտ երկերը պաշտելի մեր նախնեաց, եթէ դու չըլլայիր, Մխիթար:

Ո՞վ շառաւիղէր ու վերակենդանացնէր պիտի արժանաւոր յաջորդները Սուրբ Թարգմանիչներու: Ո՞վ ծնանէր պիտի պատմաբան Զամչեանը, հնախօս Ինճիճեանը, աստուածաբան Աւետիքեանը եւ Աւգերեանը, ո՞վ տար պիտի մեզի մանաւանդ հայկաբան ու քերթող Զախճախեանը, Թումաճանեանը, աննման Բագրատունին, քաղցրաբարբառ Հիւրմիւզեանները, անմահ Ալիշանը եւ արբանեակները ասոնց բոլոր, եթէ դու չըլլայիր, Մխիթար:

Ո՞վ Բիւզանդիոնի եւ գաւառներուն մէջ, Լու-
տետիայի, Պատաւիոնի, Վենետիկի եւ Մետիոլանի
մէջ բանար պիտի լիկէններ, վարժարաններ, նա-
խակրթարաններ եւ արուեստանոցներ: Ո՞վ ընծայէր
պիտի ազգին Փորթուգալեան եւ Սագրգեան փաշա-
ները, մանաւանդ բանաստեղծ Պէշիկթաշլեանը,
Հէքիմեանը, Թէրգեանը, Աճէմեանը, անմահ Վա-
րուժանը, Ահարոնը, նկարիչ Աղամեանը, Շահին-
եանը, եւ խումբը ամբողջ զբաղէտներուն, արուես-
տագէտներուն եւ փայլուն աստղերը գիտութեան
բոլոր մասնագիւղերուն, եթէ դու չըլլայիր Մխիթար:

Ո՞րչափ, ո՞հ, Հայն պիտ' ըլլար անմխիթար.
եթէ երբէք դու չըլլայիր ո՞ Մխիթա՛ր:

ԽՈՒՐԻՆ, ՀԱՅԿԱԶՆ

ԻՄԱՍՏՈՒՆ ԽՕՄՔԵՐ

Գիր սիրէ, գրիչ սիրէ, տետրակ սիրէ:

ՍԱՅԵՍ.Գ.ՆՈՎԱ.

Ս Ն Ա Պ Ա Ր Ծ Ն

Բերաննին լեցուն է, բայց փորերնին միշտ պարապ:

Խիկար

Թէ որ հասակդ չափել կ'ուզես, կանգունը վրադ
դիր, քովինդ վրայ մի՛ դնել, իսկ թէ երկուքնուդ
հասակն ալ չափել կ'ուզես՝ երկուքին ալ մէկ կանգուն-
գործածէ:

Խիկար

ՄՏԱՒՈՐԱԿԱՆ, ԲԱՅՅ՝ ԶԷ՝ ԱՌՈՂՁԱՊԱՀԱԿԱՆ

Պատմութիւնը չի ստեր: Զարգացած, բնութե-
նէն առանձնաշնորհեալ գանկուղեղներ հինուց ի վեր
յետամնաց ու տգէտ հանդիսացած են ամենուրեք
մարմնակազմային առողջապահութեան տեսակէտով:
Դիտունը, ընկերարանը, փիլիսոփան, աստուածա-
բանը, արուեստագէտը, բանաստեղծը, տիպար
դաստիարակը եւ բոլոր միտք ու խելք ունե-
ցող մեծ ու փոքր չափագէտները, հաշուակալներն
ու պաշտօնեաները առողջապահիկ պատուէրներու
հանդէպ գտնուած են թոյլ ու անտարբեր: Զարմա-
նալի եւ միանգամայն խիստ ցաւալի չէ՞ միթէ դի-
տել անմահ գործիքի տէր անձ մը, իր 5 կամ 6
զգայարանքով օժտուած, ցեխէ ցեխ, թունաւորումէ
թունաւորում բաշխուելը իր անսգիւտ սեփական
հարստութիւնը:

Ո՞րքան հանճարներ կորսուած տարածամ մահ-
ուամբ, մտային չարաչար ու անկանոն յոգնաբեկ
աշխատութեանց, յոռի սննդառութեան, գինեզեղ-
խութեան ու այլազան մոլութեանց անձնատուր:

Տաղանդաւոր խորհողը կը տքնի, կը տառապի,
մարդկային ընկերութեան ֆիզիքական, բարոյա-
կան ու նիւթական մակարդակը գերագոյն աստի-
ճանի մը վրայ բարձրացնել կէտ նպատակով կը

չարչրկի, կը բարոզէ, իր բոլոր ուժերը կ'սպառէ հանրային շահերու ազնուացման ու բարօրութեան համար... բայց չի գիտեր պահպանել ու խնայել իր առողջութեան բնատուր ազնիւ գանձը:

«Բժիշկ, բժշկեա՛ր գանձն քո»:

1929 Ապրիլ 13ին մութ ամենասիրելի եւ ազնիւ ուսուցիչը, հայկաբան Տիար Սիմոն Գաբամանեան թեթեւօրէն կաթուածահար — ըսենք ուղեղային արիւնախոռոմի ենթարկուած — ծախակողմեան կիսահարութեամբ ընկնուած, կը դադրեցնէր յանկարծակի մտաւորական իր բեղուն գործունէութիւնը: Բարեբախտաբար անմիջական խնամքներու եւ մանաւանդ իր քաջակորով կազմին շնորհիւ փոթորիկը վը փարատէր: Առաջին հարուածը յաճախ բարեացակամ է: Այսպէս կը յայտարարէր բժշկապետ Գորվիզար մեծն Նաբոլէոնի, երբ այս վերջնոյն բացատրութիւններ կու տար կաթուածի մասին: Գաբամանի տկարութիւնը մէկ կողմէ կու գար հարուածել ու խոցել իր բազմաթիւ բարեկամներուն ու աշակերտներուն սրտային փափուկ թելերը: Միւս կողմէ մեզ կը թելադրէր ցոյց տալ անզամ մըն ալ օրինակներով, այն անտարբերութիւնն ու անհոգութիւնը, որոնցմով մտաւորականները կը շրջապատեն իրենց անձնական առողջութիւնը:

* *

Բերենք մէկ քանի անուններ տաղանդաւոր մը-

տաւորական մշակներէ, որոնք յոռի սննդառութեան, չափազանցեալ աշխատութեան, անկանոն կենցաղավարութեան, անօրինակ զրկումներու երեսէն առաւապեցան ու հրաժեշտ տուին աշխարհի տխուր ու ցաւազին պայմաններու տակ: Բեղրարկա 1374 թուականին զրադարանին քով գտնուած է՝ յանկարծամահ կաթուածէ, զլուխը գիրքի մը մէջ մխուած՝ վերջին յենակէտ: Կաթուածահար մեռած են Լա Պրիւէր, Կոպեռնիկ, Մալրիկի, Լիննէ, Ռուսօ, Սբալանձանի, չափազետ Մօնժ, Նիւթապաշտ, Բժիշկ Գապանիս, բժշկապետ Գորվիզար, Այվընուի հեղինակ Ուալտըր Սքոդ:

Ուղեղային կաթուածէ մեռաւ Շարլ Պոտլէր: Սակայն վերջին շունչը արձակելէ առաջ ո՛րքան տառապեցաւ... անխօսութիւն, լեզուակապութիւն, կիսահարութիւն, խելացնորութիւն, ջլախտային ցաւատանջ նոպաներ իրարու կը յաջորդեն:

Թէոտոր տը Պանվիլ կնքեց իր մահկանացուն: շանթահարիչ կաթուածէ, մեր բարեյշատակ տարեցուցազիր մեղուաջան Թէոդիկի նման: Թատերագիր Լապիշ եւ երգահան Վերտի կաթուածի զոհեր եղած են: Վերտի ապրեցաւ աշակողմեան կիսահար ու լեզուակապ վիճակով մանգաղի վերջին հարուածը դնել չսացած, մեր հայկաբան Գուրգէնի եւ Յովսէփ Շիմանեանի (Ծերենց 1822—1888) նման: Սրտի հիւանդութենէ եւ մայր երակային տնորմումի ցեղումէ հրաժեշտ տուած են կեանքի-

Միրապօ, Թէօֆիլ Կոթիէ, Մերիմէ, Պալգազ, Ալֆրէտ
տը Միւսէ, Բասթօր, Արման Սիլվեսդը, Մուլիէր:

Զարաչար մտային յոգնութիւնք ու յուզմունք
առիթ կու տան կրծամղձուկի (angine de poitrine)
երեւման: Այս անգութ հիւանդութեան հարուած-
ներուն տակ տապալեցան Հոնտըր եւ Ժիւնին,
որոնք զառաջինն լաւ ուսումնասիրած էին այս
զարհուրելի ախտահարութիւնը:

Նոյն հիւանդութեան զոհերը եղած են մեծար-
ժէք բժշկապետներէ՝ Պրոգա, Տէլբէշ, Մօրիս, Լիէյ-
մօն, Շարքօ, Կօսլեն, Բառօ, Բուս զրագէտ հսկայ
Թուրկենէֆ, քաղաքագէտներէն Ժիւլ Ֆեռի եւ մե-
րիններէն Ռ. Յ. Պէրպէրեան:

Ռընան մեռաւ պաղառութեան հետեւանքով
թորային արիւնխառնումէ: Նմանապէս Շոքենհաուեր:

Թորային հիւծախտով մարեցին իրենց կեանքի
ճրագը, ի միջի այլոց Վիրգիլիոս, Պենժամէն Կոտառ,
զօրավար Ֆօշ, Մոցարդ 35 տարեկանին, Սփինդզա
40 տարեկանին, երգահան-երաժիշտ վարպետներէն՝
Վէպեր, Պէլլինի, Մենտելսըն, Շոքէն: Նոյն անգութ
հիւանդութեան զոհերը եղան մերիններէն՝ Մկրտիչ
Պէշիկթաշեան (1829—1868), Պետրոս Դուբեան
(1851—1872), Գարեգին Պէշկէօթիբեան (1867—
1891), հեղինակ «Սրինգ» քերթումի, Քամառ Քա-
թիպա, Կովկասի Հայոց մեծագոյն բանաստեղծը,
Մատթէոս Մամուրեան, Միսսիք Մեծարեանց (1885—

1908), Միրայէլ Հազար Նալբանդեանց. Տիկ. Ա. Թ.
(1875—1922), Մատթէոս Զարիֆեան:

Թորքերու եւ Կոկորդի հիւծախտէ մեռած են
Կապարնի, Պետրոս Աղամեան (1840—1891), բժիշկ
Վահան Հազարոսեան (Իզմիրցի):

Շաքարախտէ տառապեցան Նարոլէոն Գ., հա-
կաւակորդը Կամպեթթա, Թէն, բժշկապետներէն Լա-
սիկ, Պեհիէ, Թարտիէօ, Վիւրց, Ներսէս Պատր. Վար-
ժապետեան, Ռ. Յ. Պէրպէրեան:

Շատակերութեան եւ ալքոլամոլութեան զոհեր
կը նկատուին Շէքսբիր, Տիքընս, Ճոզէֆ Էտիսըն, ու
Ռիչըրտ Ըսդլի:

Հայ զրագէտներէն ալքոլի սիրահարներ եղած
են Վահան Վրդ. Պարտիզակցի, Յակոբ Պարոնեան,
Յակոբ Ոսկան, Երուանդ Օտեան:

Ալքոլամոլներու ցանկին մէջ կը փայլին Ալֆրէտ
տը Միւսէ, Միւրժեր, Հօֆման, Էտկար Բօ, երգա-
հան Կլիւք, պոռնտակի հնարիչ Սուլաժ, Տոմրէ,
Վերլէն:

Անցողակի յիշենք թէ ալքոլամոլութիւնը ան-
խուսափելիօրէն կը հրաւիրէ, մասնաւորաբար ու-
ղեղի, լեարդի, ջիզերու, սրտի եւ թոքերու անբու-
ժելի խաթարումներ որոնց կը հաղորդէ վերջնական
ֆիզիքական քայքայում, Հինգ զգայաբանաց հիւան-
դութիւնք արդիւնք են յաճախ տարապայման մտային
պշխատութեանց: Ժ. Ժ. Ռուսօ եւ Ռ. Յ. Պէրպէր-

եան տառապած են երկար տալիներ կռակելու բոլորումէ, Մոնթեսքրիէօ աջային վարագոյրէ, Պիւֆօն, Վոլդեր աջաջղային տկարատեսութեան ենթարկուած էին:

Ուղեղային տեսական արիւնախոնուսի, խառն ու անկանոն սննդառութեան հետեւանքով լսողական ջիղերը կը տկարանան, իսկ ունկնային ոսկրիկներն ու թմբկային թաղանթը կը կարծրանան:

Անուանի խուլեր են Ֆր. քանաստեղծ Ռոնսսո, Տրդ դարու արար բանաստեղծ էլքոֆէ, Պուսյօ, վիպագիր Օրգով Ֆէօյեէ. Շորենհաուսեր, Հանրի Հավտան, Մոռաս. Երաժիշտներու խլութիւնը յաճախադէպ է կրնայ ըսուիլ Պիգէ, Շուպէր, Հապենէք, Ֆրանքստզել խուլեր էին. Ժ. Ժ. Ռուսօ կէս խուլ մըն էր: իսկ Պեթհոլմըն խուլերու դժբախտ թագաւորը հռչակուած է:

Առողջ ուղեղի եւ պնդակազմ ջիղերու տիրացող մտաւորականներն անգամ տարապայման յոգնութեանց հետեւանքով վերջիվերջոյ վաղահասօրէն կը տկարանան ու կը թուլան:

Ի ծնէ ջլախտաւորներու խրատականներ հիւսեց աւելորդ պիտի ըլլար: Լուսնոտներէն յիշենք Յուլիոս Կեսար, Կալիգուլա, Թասոյ, Նիուդըն՝ տիեզերական ձգողութեան օրէնքի անմահ կնքահայրը, Տը Ռիշլիէօ Մոլիէռ, Մեծն Պետրոս, Ֆլուպէր:

Ահաւոր ջլախտաւոր մը եղած է վիպասան Կիտը Մորասան:

Մեծանուն ջղագարներէն յիշենք՝ Օկլիպո Գոնգ Փան-ժագ, Շուման, Նիչէ, Շորենհաուսեր, Պոսլեր, Ֆլուպեր, Շորեն, Միւսէ, Հօֆման, Էտկար Բօ, Կէօթէ, իմաստասէր ու չափագէտ Բասգալ, Նափոլէոն Պոնապարդ:

Հալածական գառանցանքի եւ անձնադատ դատաւորեալ ցնորքի ակեքու մէջ տարուրեր, խաղալիկներ հանդիսացած են Եղիա Տէմիրճիպաշեան, Կոստաս Վարդապետ, Յարութիւն Մրմըրեան եւ... Բրօֆ. Գաջազնունի:

Տիրոյի յայտարարութեամբ հանձար ու յիմարութիւն րարեկամներ են յարակից: Ըստ Լօմպրօզոյի տեսութեան միեւնոյն տուարակին մէջ պէտք է դասաւորել խելագարները, չարագործներն ու մեծանուն մտաւորականները: Լօմպրօզօ կ'աւելցնէ նաեւ թէ՛ հանձարը լուսնոտութեան մէկ արտայայտութիւնն է:

Չափազանց մտային աշխատութեանց ու պատիկ ջղային ցնցումներու զոհ մը եղած է նաեւ Հ. Ասատուր:

Ուրեմն մտաւորականը պէտք է որ չափ ու կշիռ մը դնէ իր ուղեղաջղային գործունէութեան:

Թերեւս այս ուղղութեամբ խորհելով մեր գրողագէտներէ շատեր, հեռատեսութեամբ՝ լսնուխէն հրաժեշտ տուած են գրական աշխարհի՝ նետուելու համար աւելի շահաւոր ասպարէզներու մէջ, ուր առողջութիւնը ապահովագոյն երկինքի մը տակ հանդարտօրէն կը շնչէ:

Ուղեղը մարդկային մարմնոյն ազնիւ, ազնուա-

գոյն մէկ մասը կը կազմէ արժանի ամէն կերպով լաւագոյն խնամք ու արդուգարդի: Եւ աւելի գուրգուրուա խնամատարութեան կը կարօտին տրնաջան աշխատանքի լծուած մեծ տաղանդները, հանճարները, հսկայ գլուխները որ երկար տարիներու ընթացքին, հալ ու մաշ վիճակով, մարդկային ընկերութեան մշակոյթին, զարգացման ու քաղաքակըրթական յառաջդիմութեան նուիրուած՝ լոյս կը սփռեն աշխարհիս ամէն կողմ:

Ինքզինքդ խնամէ՛, խնայէ՛ առողջութեանդ: Միօրինակ աշխատութենէ խոյս տուէ՛ր, Հանգիստի եւ քունի ժամերդ յարգէ՛: Մեթոտիկ պահեցողութեան, առողջապահիկ կերու խումի պատուէրներու հանդէպ ամբապինդ յարգանքով վարուէ՛: Աշխատութիւնդ կանոնաւոր ժամացուցակի մը հետեւողութեամբ առաջնորդէ՛: Ճաշելէ անմիջապէս ետք կարդալ եւ գրել յանձնարարելի չէ: Տեղափոխութեան, գիւղագիտցութեան բարիքներէ ջանա՛՝ օգտուիլ մանաւանդ 50 տարեկանէ ետք:

Եթէ որեւէ թեթեւ անհանգստութիւն մը կը գգաս, խեքի պտոյտներ ունիս, գլխացաւ կամ ականջներու խժուկ, բժիշկիդ դիմէ՛: Արիւնդ միշտ քննել տուէ՛ր: Տկարութենէդ մի՛ յուսահատիր, երբ լաւ կը խնամուիս:

Բասթօր, Մեծ Բասթօրը, կաթուածահար ըլլալէ ետք, տարիներ ապրեցաւ եւ այդ կիսաւեր վիճակին մէջ մարդկութեան ձօնեց իր լաւագոյն գիւտերուն բարիքը:

Տոմ. Ա. Ն. ՄԵԶՊՈՒՐԵԱՆ

ԼԱԼԱ(*) ԾԱՂԻԿԻՆ

Մեղմ հովերով օրօրուած,
լալ՝ ծաղիկ կարմրախայծ,
վարդեր գոյնիդ կ'նախանձե՞ն,
որ կաս այդպէս խոնարհած:

Հէգ, սիրազուրկ հարսի պէս՝
ինչո՞ւ գետին կը նայիս.
չէ՞ որ կարմիր քոյրիկն ես
էն կակաչին գեղատեսիլ—

Դեռ չը ծաղկած՝ կը ծըռիս,
Արդեօ՞ր, դո՞ւն էլ վիշտ ունիս,
որ ինձ նման զըխահակ՝
Անվառունակ կը մաշիս:

Միթէ խորշակը բախտին վատ՝
որ խորշոմեց իմ ճակատ...
Քեօ՞գ էլ հեգնեց թոյն-շունչով,
որ տըժգոյն ես եւ վհատ:

Ոհ, իմ լալա՛ սիրունիկ.
համեստութեան բոյր-ծաղիկ,
դո՞ւն, հէգ սրտիս պատկերն ես,—
խորհրդաւոր եւ լըռիկ....

ՅԱՐՈՒԹԻՒՆ ԲԵՃ. ՍԱՐԶԱՏԵԱՆ

1921. Թէհրան:

(*) Լալան՝ վայրի, կարմրագեղ, դէպ ի՛ երկիր հակուած՝ մի ծաղիկ է:

ԵՐԵՔ ԽԱՍԳԻՒՂՑԻՆԵՐ

ՌԵԹԷՈՍ ՊԵՐՊԵՐԵԱՆ

ԵՂԻԱ ՏԷՄԻՐՃԻՊԱՇԵԱՆ

ՄԻՆԱՍ ԶԵՐԱՅ

Անցեալը պէտք է հրահանգէ մեր նոր սերունդը, ընդլայնէ անոր նորանշայլ մտքի հորիզոնը՝ անհետացած մտաւորականներու նշխարքը ամփոփող հողսպատեաններ ներշնչարաններ ըլլան նոր կեանքի ասպետներու:

Մի, պահ մը մեր քայլերը ուղղենք դէպի խափառ, Ոսկեղջիւրի մէկ անկիւնը նետուած իր բլուրներով եւ բացաստաններով, այսօր անշուք եւ ամայի մերկացած ամէն հրապոյրներէ, որ կարծես իր ծոցէն կը հալածէ իր զաւակները իբր մօրու մը, երբեքն ալիքան ճոխապանձ եւ սիրուած, այսօր ընչազուրկ եւ լքուած: Ի զուր համակիր արտեր (*) կենդանու-

(*) Ինչպէս այն գրասիրտ ազնիւ երիտասարդներ եւ բարեգործ Տիկիճներ եւ Օրիորդներ՝ որոնք անցեալ տարի տեղոյն Աղաւախնամի Յիսակեանք տօնօրէն, այս առթիւ հրապարակելով հասարակ մը՝ գեղազարդուած բազմաթիւ լուսանկարներով, քարեգործ-

թեան շունչ տալու կը ձգնին անոր: Երբեքն ելեկտրականացած անոր սիրով բնիկները պիտի ուզեն անոր սուրբ հողին վրայ բուսիկ ոտքերով ման գալ եւ բերիկիլ չհամարձակելով անոր հողին նուիրակա՝ նութիւնը պղծել իրենց մուճակներով: Թող անաւարներ որ վատարախտիկ վայր մը նկատէ այս արուարձանը, բայց ահա շատ սիրուած դէմքեր շարժանկարի մը պէս կ'երեւութանան մեզ, մեծահարուստ ամբարաններէն յիշենք Մկրտիչ Ճէզայիրեան՝ որ սիրեց ազգ. լուսաւորութիւնը, օժտեալ պատանիներ եւրոպական համալսարաններ յղեց, Գրիգոր Աղաթոն, յաւէտ յիշատակաց արժանի, երկրագործական նախարար, զոյգ մը հայ եկեղեցականներ, Կարապետ Վ. Շահնազարեան եւ Ներսէս Պատրիարք Վարժապետան: Բայց ես այս մեծ անձնաւորութիւններու յիշատակութեամբ բաւականանալով, կ'անցնիմ երեք խաղաղիւղցիներու՝ որոնք շատ առիթներով ի միասին յիշուած են յաջողակ գրիչներէ:

ա. — ՌԵԹԷՈՍ ՊԵՐՊԵՐԵԱՆ, պարկեշտ արհեստաւորի մը զաւակ, որ աղքատութեան տառա-

ւանձաւորութիւններու: Փափաքելի էր որ վերը յիշուած երեք խաղաղիւղցիներ տեղ գրաւեցին այդ հասարակ մէջ եւ այս առթիւ ամենց յիշատակը փառաւորութեանքեզորձական նպատակներու նուիրուած օժանդակութիւններ նուազ կը կռեն այս երեք խաղաղիւղցիներու քանկագին ծառայութեանց հով:

պանքը կրած է, կանուխէն որբացած, փոքր դպրոցական եղած ատեն՝ պարզ քարէտախտակի մը կարօտը ունեցած է, ինչպէս նկարագրած է ինքն իսկ Հրաչեայ վերագրով գրութեան մէջ: Կ'ուզէ՞մանչնալ զինքը, հարցուցէր իր բազմաթիւ արժէքաւոր աշակերտներուն, անոնց մէջ կ'ապրի այն, Ափսոս, որ մահաւրի ճիւղանդութիւն մը զգեստնեց զայն եւ խլեց իր երազանքէն եւ իր կրթական գործին նուիրումներէն: Կը տեսնէինք զինքը Իսկիւտարու լայն դաշտերուն մէջ իրիկունները երբ շրջաններ կ'ընէր իր շնորհալի Տիկնոջ հետ թեւ թեւ: Ինչ անոր մահէն վերջ իր խցիկին մէջ փակուած՝ հրաժարեցաւ կամովին անծը կազդուրելու պէտքէն՝ բացօթեայ պտոյտներով, հիւանդ էր եւ թոյլ տրուած չէր զօրաւոր սնունդներով սնանիլ, ուստի մի օր դպրոցին խոհարարապետը կը խորհի մասնաւոր ու տեստ մը պատրաստել թոյլատրուած նիւթերով եւ համդը: Ուսուցչապետը կը հարցնէ. Ի՞նչ է այս, Խոհարարապետը կը պատասխանէ. Գիտեմ որ ամէն ինչ ճաշակել ներքի չէ ձեզ, անոր համար պատրաստեցի: Տար այդ, չեմ ուզեր, կ'ուզեմ որ իմ տը՝ դաքս ինչ որ ուտեն, ես ալ նոյնը ուտեմ, կ'ուզեմ անոնց հետ միայն ճաշակից ըլլալ:

Եւ այսպէս կ'ուզէ միշտ իր սաներուն հետ նոյնանալ անբաժան կերպով. իր ուսուցչապետի տիտղոսը արժանապէս կրեց իր վրայ մինչեւ իր կեանքին վերջին րոպէն, Զարմա՛նք, որ իր հարա-

զատ զաւակներ զլացան տապանաբար մը զետեղել անոր հողակոյտին վրայ, անո՛ր որ արժանի էր հայ բանթէոնին մէջ ուրոյն տեղ մը ունենալու, յիշակերտ մը, ուր գրօշմուած ըլլայ իր պանծալի անունը: Իւսկիւտարու գերեզմանատունը ըրած մէկ այցելութեանս տեսայ իր տիկնոջ շքեղ մահարձանը. զոր կանգնած էր ուսուցչապետը, իսկ իր հողակոյտը ծածկուած միայն բնութեան շուայած վայրի խոտերով: Որդիական այս անարդարանալի զանցառութիւնը յիշեցուց ինձ յատկանշական տաճիկ առածը. «Շայնքը որդւոյն այգի մը տուած է, բայց տղան անոր որդկոյզ մը չէ տուած»:

Բ. ԵՂԻՍ. ՏԷՄԻՐՃԻՊԱՇԵԱՆ, Եզական գրագէտը սիրելի է ինձ որպէս ամէն գրասէր հայորդիներու. անխոնջ հրապարակագիրն եղաւ զխաւորաբար Մաւիս օրաթերթի, որպէս նաեւ շատ թերթերու. ֆրանսական մատենագրութեան հզօրապէս տիրացած՝ փայլեցուց իր տաղանդը, ընտիր մտածումներ եւ ներշնչումներ հրապարակելով: Իր արտակարգ ընթացքը, հետեւեալք իր հիւանդագին վիճակին՝ անգամ մը Մօտայի ծովածոցին մէջ խորատու գեց զինքը եւ փրկուեցաւ անկէ վարպետ նաւավարի մը Պետոյի անձնուիրութեամբ: Հիւանդութիւններ յաճախ խաղաղիկ կ'ընեն իրենց անգութ բժաշակութիւն՝ եզական հանձարներ. պէտք է ներողամիտ ըլլալ վարակուած հոգիներու զաւաճանքին:

եղիայի գթութարի նկարագրին ցատուռն ապա-
ցոյցն է ծաղկազարդի առաւօտ մը Գոտորգիւղի Ս.
Թազաւոր եկեղեցւոյն դուռը հին ցնցոտիներով ծած-
կուած մութացկանի դիրքին մէջ ներկայանալ հանրու-
թեան: Ամէն աչքեր կ'ապշին տեսնելով եղիան այս-
քան թշուառ ու կարծելով զանի իրապէս կարօտ,
լիարուռն կը նուիրեն ողորմութիւն, Ունճեաններ,
Կիւլպէնկեաններ, Մանուկեաններ, վերջապէս չոջ
ղատակարգին ազնիւ ներկայացուցիչներ միջման
կ'ելնեն անոր ջբաւորութիւնը սփոփելու: Բայց եղի-
այի բարձր հոգին իրեն անձին համար չէր զիջաներ
մուրրութեան ճեւղ կարկառել եւ իսկայն նոյն օր
հաւաքած 150 ոսկին տեղւոյն Աղբւտախնամին կը
նուիրէ աղքատներուն բաշխելու համար:

Ահա գերազանց օրինակ հոգեկան ազնուական-
ութեան:

Գ.— ՄԻՆԱՍ ԶԵՐԱԶ, Պէրպլերեանէ եւ Տէմիրճի-
պաշեանէ աւելի երկարակեաց եղաւ, Պէրպլերեան
աչքերը փակեց 1901ին Տէմիրճիպաշեան 1908ին Օսմ.
Սահմանադրութեան նախօրեակին անձնասպան եղաւ
իսկ Զերազը, զոր անցեալ տարի կորուսին, իր ամէն
արարքներով վսեմ, եզական ղէմք մէք, որուն համար
իրաւամբ կը պարծի խնայող, իր մանկութենէն
մինչեւ մահուան ժամը անարատ անուն մը շահեցաւ
եւ ինչպէս Սիոն յայտարարեց անոր մահուան առթիւ
իրմով խանդավառուած է ամբողջ սերունդ մը, իր

նպատակ ընտրեց իր հրապարակութիւններով հայ
անունը փառաւորել եւ եւրոպայի մէջ ուր երկար
տարիներու պանդխտութիւն ունեցաւ, ներկայացուց
գինքը իւր դիւսպան մը՝ իր պատկանած ազգին ծիր-
քերը հուշակելու: պատմութիւնը իրաւամբ պիտի
արժանազրէ զանի արժանաւոր հայորդի մը, եւ յետ
մահու աչէն ծախէն արժակուած քննադատական
սլաքներ անգոր են զանի խոցոտելու: Եթէ անոր
գործունէութեան տեսակէտը քննադատելի էր, ին-
չմը վախճան մետաւաններով ժամու քննադատներ,
անոր կենդանութեան պարգելու իրենց տեսութիւն-
ներ, որպէսզի Մ. Զերազ իր հօգը զբաղ սասանեցնէր
զանոնք, որոնք համարձակեցան քննադատի ակնու-
ցով զիսել անոր առեւտրայթ մեղանշումները եւ թե-
ութիւնները: Զերազ վսեմ է իր անձնուէր եւ ան-
շահախնդիր ոգով եւ յարգանքի արժանի է: Տա-
րիներով պանդխտի կեանք վարել, ծառայել իր
հեւտոր, իրր գրագետ, իրր ազգային գործիչ անբա-
սիր մնալ, ահա իր փառքը, որուն դափնիներով
պատկուեցաւ իր աւելոր գլուխը: Անոնք որ քննա-
դատութեան գրիչ կը շարժեն, լաւ գիտեն թէ Զե-
րազի փակուած շրթունքը իրենց պատասխան կարող
չեն տալ Զերազի ողջամիտ ջատագովներ կը նմա-
նին այն սիրահարներուն, որոնք իրենց մեռած սի-
րուհիները կը պաշտեն յաւէտ գերեզմանէն անդին
ալ: Այս տողերը գրողը այդ տարիաւորներէն մին
ըլլալ պատիւ կը համարի իրեն:

Այս առթիւ ներուի ինձ թելադրուրիւն մը ներ-
կայացնել Կոնստակի պատուարժան խմբագրութեան
նկատելով որ Մինաս Զերազ իր վերջին տարիներ-

րուն այնքան գեղեցիկ էջեր ստորագրեց այդ պարբերաթերթին մէջ, այնպէս որ ընթերցողներու մեծ գոհունակութիւն պատճառեց պիտի ուզէի որ անոնք ամփոփուէին հատորի մը մէջ եւ ի լոյս բնծայուէին: Գրականութեան ճաշակ ունեցողներ հաճոյքով պիտի վայելէին այդ ընտիր գրութիւնները, որոնք անցեալին մարդերն ու իրերը լաւ կը ծանօթացնեն, Մամուլի սեղանին վրայ մեծարուած համապատասխան, որոնցմէ որքան ճաշակէ մարդ, այնքան ախորժ կը զգայ: Այդ հատորը Զերազի յետ մահու հրատարակութիւնը կ'ըլլայ: Հանդէս Ամսօրեայ եւ Բազմավէպ սովոր են իրենց էջերուն մէջ չպարփակել միայն լաւագոյն գրուածներ այլ առանձին հատորներով ի լոյս կ'ընծային զանոնք իրերէ նուէր ընթերցողներուն: Այսպէս Պ. Արշակ Զօպանեանի գեղեցիկ գործերէն մին, հայ դէմքերը, հրատարակութիւն հայ կըրթական հիմնարկութեան, ամփոփում մ'է զանազան թերթերու մէջ նախապէս լոյս տեսած յօդուածներու եւ այսպէս թերթերու մէջ մոռացութեան դատապարտուելու սահմանուած ընտիր գրութիւններ նոր կեանք առին:

Նոյնը պիտի համարժակէի թելադրել Բիւզանդ Բէյեանի համար. կարելի չէ՞ արդեօր յիշեալին վերջին տարիներու Նոր Հուրի շաբաթական յօդուածներէն ծաղկաքաղ ընել եւ անոր յիշատակին մեծաբանք մը այդ հրատարակութեամբ ընել: Մեծահանդէս յուղարկաւորութեան տարբումներ շուտ կը մոռցուին, մինչդեռ զրքի հատոր մը աւելի երկարակեաց է եւ անմոռանալի:

Ս. Ղ.

ԽՂՃՄՏԱՆՔԸ

(La Conscience)

Իր քննազգեաց գաւակներով երբոր կայէն,
Մըրըրկավա՛ր, ալ խոյս կուտար Եհովայէն,
Իրիկուն էր մութ ու մըռայլ, ինքն ալ խաւա՛ր,
Խուճապելով հըսկայ լեբան մը կողն ի վար,
Դէմքը տփգո՛յն, մազերն արձա՛կ, ճիգով մ'յետին,
Եկաւ հասաւ մէկ ընդարձակ դաշտագետին,
Կինն ու տըղաք, խո՛նջ, ուժասպա՛ռ «Եկէ՛ք, ըսին»
Սա հողին վրայ բիշ մը հանգչենք մենք միասին:»
Ու մեծ ու փոքր, այդ լուռ դաշտին մէջ ցիրուցան,
Ամենքն ընդհուպ խորունկ բունի մէջ թաղուեցան,
Մինակ կայէն չէր բընանար, ու, ընդերկա՛ր,
Լեբան մը ոտքն ընկողմանած, միշտ կը խոկա՛ր,
Երբ. յեղակարծ՝ երկինքին մէջ աղաժմըջին,
Խորհրդաւոր աչք մը տեսաւ բացուած առջին,
Որ շեշտ ու սուր իր նայուածքով զայն կը դիտէր.
«Ա՛հ, գոչեց ան դողդըղալով, շա՛տ մօտ ենք դեռ...»
Ու ձայն տալով իրեններուն շուտ մ'անջըջուկ,
Դարձեալ փախաւ այդ վայրերէն ալ չարաշուք:
Քալե՛ց, բալե՛ց ճիշտ երսուն օր, նրսուն զիշեր,
Համբ ու տփգոյն, կոխտետով մայրներ, փուշեր,
Ծածո՛ւկ, առանց նետելու աչք մ'իսկ իր ետն՝
Անբո՛ւն, անդո՛ւլ, ուղիներէն երկարատե,

Ու վերջապէս ծովափին հասաւ զողով, ահով,
«Օ՛ն, կանգ առնենք, ըսաւ, այստեղն է ապահով,
Աշխարհի ծայրն ենք մենք հասեր, կենա՛նք ալ հոս»
Բայց երբ հանգչիլ փորձեց այնտեղ լըռիկ, անխօս,
Տեսաւ յանկարծ որ երկինքին ծոցը խաւար,
Նո՛յն կէտին վրայ, նո՛յն աչքն իրեն ղեռ կ'երևա՛ր,
Դիտելով զինքն հորիզոնին անձիւր խորէն,
Ու սև սարսուռ մը զողացուց զինքը նորէն:
«Ա՛հ, պահեցէ՛ք զիս. . .», մըռնչեց, մատը բերնին,
Եւ իր որդիք տեսան ցաւով որ հայրերնին,
Իր տենդայոյզ շարժումներով ի օլ ու խելառ,
Հոգէն խըլուած շիւղի մը պէս կը սարսրաւ՛ր:
«Յորէ՛լ (*), պողացան՝ վերջապէս՝ իր մէկ թռան,
Եկո՛ւր, այստեղ զուէն զետեղէ՛ շուտ մեր վրան. . . : »
Ու կանգնեցին իսկոյն պատեր հողմածածան,
Որոնք կապար ծանրոցներով երբ ամրացան,
«Ա՛լ բան չըկայ . . .» ձայնեց Սելլա, խարտեա՛շ մանկիկ
Իր թռնունհին, արշալոյսի նման փափկիկ:
Սակայն Կայէն, միշտ մատնըւած սուր նոպայի.
«Ո՛չ, ո՛չ, զսեց, աչքն ահա՛ ղեռ ինձ կը հայի . . . : »
Յորալ (**), որուն փող ու թմբուկ զարնող տըղաք
Նըւագեւով կը շրջէին քաղբէ քաղաք,
«Պէտք է կանգնել, ըսաւ, պարիսպ մը ամրապատ»,
Եւ կառուցին շուտ մէկ ամուր, պըղընձէ պատ.
Բայց զողալով Կայէն, հանգոյն Գօս տերեկի
«Ո՛հ, հառաչեց, աչքը նորէն ինձ կ'երևի . . . : »

(*) ՅՈՒԵԼ՝ Վաճառքներու եւ հովիւներու հայրը,
ըս. Աստուածաշունչի.

(**) ՅՈՒՍԷՆ՝ Բնագահարներու եւ սրճահարներու
հայրը եւ եղբայր Յորէլի.

Ենովքն (***) ըսաւ. «մեր մեծ պապուն միշտ հպատակ
Բարձրացնե՛նք իր շուրջն հըզօր մէկ ամբարտակ»,
Կերտե՛նք ամենքս յաղթ, ամբախուռ քաղաք մը նոր,
Ա՛յնքան ահեղ, որ չը հըպի ձեռք մ'իսկ անոր.»,
Դարբիններու հայրն այն ատեն, Թորէլիային (****),
Շինեց քաղաք մը վիթխարի, գեղմարդկային,
Ու երբ անոնց աշխատութեամբը քրտնաչան,
Այդ կառուցուածքն ալ վերջապէս զըտաւ վախճան,
Կայէն իսկոյն մըտաւ, զողի պէս թաքթաբոյր,
Իրեն յատուկ աշտարակին մէջ վիմակուռ:
Սակայն, աւա՛ղ, ան միշտ դաժան, տըխուր, տըտուժ,
Հազիւ, հանգչած այնտեղ զողով մը անպատում,
«Հայրի՛կ, հայրի՛կ, ըսաւ Սելլա, թողք սիրտցաւ,
Երդեօք այն աչքն ալ բու տեսեղի անհետացա՛ւ:
Նըղալլասպանն, որ վախով շուրջը կը ղիտէր,
Պատասխանեց. «Ա՛հ, ո՛չ, այն աչքն իր տեղն է ղեռ. . . : »
Ու կանգաղեց. «Կ'ուզեմ ապրիլ ալ հողին տակ,
Ինչպէս մենիկ մարդ մ'իր շիրմին մէջ անյատակ.
Այն աշխարհէս հեռո՛ւ, լա՛ւ է կեսնքն առանձին. . . : »
Ու իրեններն իսկոյն խորունկ փոս մը բացին,
Բայց երբ իջաւ այդ վըհին խորը խաւարտին,
Ու հոն նստաւ, մահուան դալուկն հագած ձակտին,
Այդ նըկուղին մէջն ալ անլոյս ու անայեր,
Վըրէժխնդիր աչքն իրեն ղեռ կը նայէր. . . : »

ՎԻԿՏՈՐ ԿԱՐԵԵՆՍԻ

VICTOR HUGO

(*) ՅՈՒԼԻՔ՝ Կայէնին տղան,
(****) ԹՈՒԵԼ ԿԱՍԵՆ՝ աղօթէ եւ երկաթ գործիւ
եւ շինող բռնը Կալէնին:

ՀԱՅ ԵՐԳԻՋՆԵՐ (Հանգեսէ)

Ե Ի

ՀԱՅ ԱՇՈՒՂՆԵՐ (Ա. Երգ) (*)

Արեւելեան երաժշտութեան հետեւողներուն եւ վաւ անոր մասին քիչ շատ գաղափար մենեցողներուն յայտնի է թէ նշանաւոր հայ երաժիշտ-երգիչներ ժեռ ազդակներ եղած են արեւելեան երաժշտութեան զարգացման, ճոխացման եւ ընդհանրացման: Մեր

(*) Հոգեշնորհ Տ. Աբրահամ Ա. Բահանայ Էպէ-եանի երաժշտական հմտութիւնը ծանօթ ըլլալով՝ այս անգամ փափաքեցայ որ հայ երգիչներու եւ հայ Ա-տուղներու մասին հակիրճ ուսումնասիրութիւն մը գրի առնու ոչ կենսագրական ձեւով, այլ հայ վար-պէս նուիրածուներու վրայ ինչ ինչ տեղեկութիւններ ամփոփելով: Շնորհակալ եմ որ իր խոնարհ ուսուց-չին այս խնդրանքը սիրով յանձն առաւ եւ վստահ եմ որ ազնիւ ընթերցողներս լաւ պիտի գնահատեն Տէր Հօր այս աշխատութիւնը, որ իր տեսակին մէջ նո-րութիւն մ'է: Հանդիման կարողացած եմ ձայնագրագէտ երգիչներու եւ մասնագէտ նուագածուներու յիշատա-կութիւնը Արժ. Տ. Արիստակէս Աւագ Բահանայ Հի-սարեանի Պատմ. Հայ. ձայնագրութեան գրքին 170-177 էջերուն մէջ:

այս գրութեամբով պիտի խօսինք աւելի այն երաժիշտ երգիչներուն վրայ, որոնք իրական ծառայութիւն մատուցած են Արեւելեան երաժշտութեան եւ որոնք առ յաւելտ բաժնուած են մենէ, իրենցմէ յիշատակ միայն թողով՝ իրենց երաժշտական գեղեցիկ հատ-ուածները, երգելակերպը եւ իրը վարպետ նուագողի եւ երգողի անունը որ կ'անմահացնեն զիրենք Արե-ւելեան երաժշտութեան ճաշակովը սնած սիրահար-ներու եւ հետեւողներու սրտերուն մէջ:

Ասոնց կարգէն է նշանաւոր հեղինակ-երգիչ Հօճա՝ Նիկողոս Թօփգարուցի, որ մեռած է շատ տա-րիներ առաջ, 70 տարեկանին, ամուրի, լաւ տաւիղ (թամպուր) ալ կը նուագէ եղեր: Զինքը մօտէն ճան-չցողներ, Տորթ. Սարգիս պէյ Պէրպէրեան եւ Նիկո-ղոս Ստեփանեան (մեռած) ինծ պատմած են որ գէր եւ մեծափոր մէկն է եղեր: Երկու եղբայրներ ալ ունէր Գարրիէլ եւ Նշան՝ որոնք եւս երաժիշտ էին, Գարրիէլ, որ ամենէն առաջ մեռած է, լաւ երգիչ ըլլալով մէկտեղ կը նուագէր նաեւ տաւիղ եւ Գա-նն. իսկ Նշան՝ որ ամենէն վերջը մեռած է, ջու-թակահար էր եւ մասնաւոր դասեր կ'աւանդէր:

Այս երեք եղբայրներէն, մանաւանդ Հօճա Նի-կողոս որուն համար կ'ըսեն նաեւ թէ լաւ եկեղեցա-կան երգիչ մ'էր, հեղինակած է շատ գեղեցիկ ֆիլ-սոփիներ այլեւայլ եղանակներով, որոնք ցարդ կ'երգուին:

Օրինակի համար **Խիլզամ** եղանակէն, **Տիւեէք ուսուլի** (չափի վրայ):

Նիշիւն ցալէնէսին պէտքէ.

Կէօնիւլ սէրսին ցէ՝ սիր սէտլէ,

Պէն սէնի իսթէմէմ պէտքէ,

Կէօնիւլ սէրսին ելլն.

Դարձեալ Հօճա Նիկողոսին շարգիններէն, **սու-գինաւ** եղանակէն **Ազազ ուսուլի** վրայ.

Սուգինաբը. Աթէի ազ էմ եթիւ Գերեասէ կէլ,

Էլաման իրժաի ցարը հարբըր ցաւասէ

կէլ,

Զանկը օլմագսա սամա սէմքի հաւսա

պապասէ կէլ,

Մերհամէք զըլ ցասէ կէլ, ինսաւա կէլ,

իմսաւա կէլ.

Հօճա Նիկողոս սոյն շարգիններէն գատ ունի նաեւ **Խիւնազ**, **Խիւսէյնի** եւ ուրիշ եղանակներու վրայ շատ մը գեղեցիկ շարգիներ, որոնք կը զըտնուին **մէնմուաններու** մէջ եւ զորս հոս մի առ մի յիշել թոյլատու չեն Տարեցոյցիս սուղ էջերը (**).

(**) Թուրքերէն գիտողներ այլ եւ այլ մէնմուաններու մէջ օրինակի համար **Խանէնաւ**, **Կախուռ** եւն. Կրնան գտնել սոյն եւ ուրիշներու շարգիներ. Իսկ ահմմէն որ **թուրքերէն** չեն գիտեր, կը յանձնադա-

Ասոնք երեք եղբայրներ, Սուլթան Մէնիւնէ գնա՝ հատուած ըլլալով՝ անոր ներկայութեան կ'երգեն եղեր. Այնպէս որ իրենց ունեցած սոյն առանձնաշնորհեալ վիճակին վրայ հօճան պարծանօր կ'ըսէ եղեր ի հարկին. «Մենք Սուլթան Մէնիւնի ներկայութեան երգողներէն ենք»:

Անէքթոտ մը իր կեանքէն. — Օր մը Հօճա Նիկողոս շոգենաւով ճամբորդած միջոցին, Ա. Կարգի խցիկներէն միոյն մէջ նստած կը տեսնէ որ մի քանի թուրք երիտասարդներ իր շարգիներէն մին կ'երգեն, սակայն ո՛չ պէտք եղած կերպով. անոնց դառնալով կ'ըսէ. «Դուք այս շարգին ո՛րիկ սորված էք» — «Մեր ընկերներէն մին սորվեցուց» — կը պատասխանեն. Հօճան կ'ըսէ. «Այս շարգին ես ալ գիտեմ, անգամ մը կարդամ, ժողի ըրէք» եւ կը կարդայ. Ասոր վրայ երիտասարդները ուրախութեամբ կը հարցնեն. «Արդեօր հօճա Նիկողոսը զո՛ր էք» — «Այո՛» ես եմ եւ այս շարգին ալ ես շինած եմ՝ կը

րենք վարպէս երաժիշներու պակերներով զարդարուն **Նիւլէի** **Տիլ** անուն հայաստաւ շարգիներու հաւաքումը՝ իր տեսակին մէջ միակը, պատշաճուած Արեւելեան երգիչ-երաժիշ Յովսէփ Էպիւեանէ, եղբայր Տէր Հօրը, ուր կը գտնուին ցաւ սոյն գրութեան մէջ յիշուածներուն շարգիները մեծ մասամբ:

Սոյն գործին վահաւման կեդրոնացեղին է Սէրեան Տպարան:

պատասխանէ: Անոր վրայ գոհունակութիւն յայտնելով ձեռքը կը համբուրեն եւ իրենց խնդրանքին վրայ իրենց ալ կը սորվեցնէ:

*
* *

Նշանաւոր էր նաեւ Հանէնտէ Աստիկ Համամ-մեան աշակերտ Արիստակէս Յովհաննէսեանի որ եգիպտոսի խտիվին ալ երգիչը եղած է եւ մեռած է տարիներ առաջ, ունի այլ եւ այլ եղանակներու վրայ շատ մը գեղեցիկ **Շարգիներ եւ պէսքէներ**, քաջ ծայնագրագէտ եւ երաժշտագէտ էր, հմուտ էր նաեւ եկեղեցական երաժշտութեան, իր հեղինակած **հիմազբեար** եղանակի վրայ Ամէն հայր սուրբը, օրհն. եւ Տէր Ողորմած ցարդ կ'երգուին:

Իրեն հետ տեսակցութիւններ ունեցած եմ քանիցս երաժշտական նիւթերու վրայ, Բնաւորութեամբ բարեհամբոյր էր եւ շատ կը սիրէր գեղեցիկ ծայնը, եւ լաւ կարողացողները. քանքարաթաքոյց ալ չէր: Իր շարգիներէն գոնէ մէկ հատ, եղանակ **հիմազբեար** ազգ.

Զիւմի մահմուրն սէպէպսիր ցալէի ժէրեասրմա,
Հասքէի հիմրամը ազգ էմ կէլ եէրիւ իմսասրմա,
Զարէ սազ օլ վուպարընլա հաքրըր ցաւասրմա
Հասքէի հիմրամըր ազգ էմ, եւն:

*
* *

Նշանաւոր արեւելեան երգիչ մ'էր նաեւ Գուգ-կուճուրցի Արթին Մականուանեալն, որ մեռած է

բաւական տարիներ առաջ իր երգած «Մուլի ժուլի-տէմ օլուպ տըր սէրտէ անգա լանէսի» **ԴԱՍԱՒ** շարգիին ծայնը կարծես ականջս է դնու, անցեալ օրեր, անուշ յիշատակներ: Սա եւս հմուտ էր եկեղեցական երգեցողութեան եւ զինքը մտիկ ընողներ գոհ մնացած են **եկեղեցական բերան** երգելէն, լուրջ եւ ծանրախոհ մէկն էր:

*
* *

Արամ Խանճեան, որ թէպէտ եկեղեցական երաժիշտ էր, սակայն հմուտ էր նաեւ քաղաքական երաժշտութեան եւ կերպէր ի հարկին իր արեւելեան երգիչ, շատ հաճելի էր իր թաւ եւ ազդու (տաժուտի) ծայնը մտիկ ընել, երգելակերպն ալ հաճոյալուր էր. կը նուագէր **Ֆէյ** (նայ). մեռած էր ընդհ. պատերազմի 1914-15 տարիներուն:

*
* *

Գեղածայն երգիչ մ'էր նաեւ Միքէ Քէրէստէճեան եղբայր Արթ. Տ. Յուսիկ քհնյ. Քէրէստէճեանի, որ աւաճ, շատ երիտասարդ մեռաւ, կրնամ ըսել որ իր զրաւիչ ծայնը իր մահը փութացուց ղժբախտաբար:

Ունեցած ենք ուրիշ վարպետ երգիչներ ալ, որպիսիք են Թոր-գաբուցի մատեսի կարապետ, աշակերտ Հօճա Նիկողոսի եւ հեղինակ շատ մը շարգիներու: Հանէնտէ էր Գրիգոր, Յակոբ (շիւ աշուի), Գաբրիէլ, Հաիր Սարգիս, եւլն. որոնք հեղինակած

շարգիներ ալ ունին: Ունեցած ենք լաւ երգող հանէնտէնէր Միհրդատ, Սամաթիացի Սաաթիկ եւ Ագրիպաս, Գանուկի Թովմաս, Պիւլիւլ գօնտուրան Սալմաթովրոցի, եւն:

Երաժշտասէրներու փափաքին համաձայն հոս յառաջ կը բերենք նշանաւոր **մէմօն**, զոր յօրինած է շատ կանուխէն Արտահանցի Եղիազար անուն երաժիշտ մը:

ՄԼԷՄՕ (Կարօսի երգ)

Հէյ. 1 Սըվազ Եօլը կիճէ կէշիմ, կրկ.

Անը բարը սուերն իւսիմ » հէյ.

Պէն օ Եարսէն վա՞զ մը կէշիմ. կրկ.

Նագրբ. Աման մէմօմ, հանրմ մէմօմ, գուզում մէմօմ հէյ.

Մէմօ մ

Անան Էօլէ, պանրն Բէօլէ, Եարսէ պիլէ հէյ.

Հէյ. 2 Չամլըն պաղլարն տօնիւմ, կրկ.

Կիթսի կէլմէզ պէնիմ Եարիմ, կրկ, հէյ

Պու այրըլըզ պանա Էօլմիււ, կրկ.

Նագրբ. Աման մէմօմ, հանրմ մէմօմ, գուզում մէմօմ հէյ.

Մէմօ մ

Անան Էօլէ, պանրն Բէօլէ, Եարսէ պիլէ հէյ

Հէյ. 3. Շու տէրէտէ գօլուն Էօլմիււ կրկ.

Վարըն պագրն ճէլէր օլմոււ, կրկ.

Միան. Վան զավալը տէլ մը զավմբ.

Նագարաք

Այս մէմօն շատ լաւ կ'երգէին հանէնտէ Եղիազար եւ Թօփ գարուցի Մահմետի Կարապետ: Ինչպէս նաեւ ուրիշ շատեր:

* *

Հայ նշանաւոր երգիչներէն մի քանիին մասին արուած այն տեղեկութիւնները բաւ համարելով՝ կ'անցնիմ խօսիլ համառօտիւ հայ նուագածուներէն զլսուորներուն վրայ որոնք ոչ եւս են:

Անոնց մէջ նշանաւոր եղած է ջութակահար Կոյր Սեպուհ, որ Սուլթան Աղիզի ջութակահարն եղած է, նշանաւոր է իր հեղինակած հետեւեալ շարքին **ԿիւնազԿար Բուրաի, Կուրնիկա** ուսուլով:

Կուրուպ իթսի կիւնէ՜ սիւնեա գարարսր,

Կիւլի պաղը Էմէլ՝ սօյսու սարարսր,

Քէլէֆէ պէօլէ մարմէր արարսր,

Կիւլի պաղը Էմէլ՝ Են:

Կը պատմեն որ օր մը Սուլթան Աղիզ կը փափաքի իմանալ **Կիւնազ** եղանակէն կտոր մը, զոր ցայնվայր իմացած չլլար. Կոյր Սեպուհ շատ լաւ կ'ըսէ եւ «Սիրտ իմ սասանի»ն կը նուագէ, Կոյսը այս եղանակէն շատ գոհ կը մնայ եւ ի նշան գոհունակութեան իրեն տուն մը կը նուիրէ եւ այս կերպով Սեպուհ Սուլթանին գնահատութեան ալ կ'արժանանայ:

* *

Նոյնպէս նշանաւոր եղած է ջութակահար Թադէոս՝ որ քաջ ծայնագրագէտ մը ըլլալով՝ հեղինակած է շատ մը շարգիներ, Բէրեզկներ եւ Բէրեզկ սէմալիսներ, որոնք ցարդ կ'երգուին, ինքն է որ **գարեբդար ճասլը** (1) ձօնացուցած է։ Անոր աշակերտն է ներկայիս նշանաւոր երգիչ Շաշար պէյ Ափսոս, որ հակառակ իր երաժշտական բարձր տաղանդին շատ անփառունակ վախճան մը ունեցաւ։ Միջահասակ գիրուկ մըն էր։ (2)

Հետեւեալը իր շարգիներէն է, **Իււազ ուս. Ալս**։ Բահմի եօֆ պին Եարէ սիւսիւմ էլաման, կոնչէ սինէն Ալլահ, Ալլահ պունէ հիմէր սիր սիլի քահրիպ իսէն։ Պուլմասըն ահ պիր չարէ յօգման անէպ էսպապ ցէսէն,

Ատոնցմէ զատ կան նաեւ ծայնագրագէտ ջութակահար Ալիքսան Ալիքսանեան (Միջագիւղցի) Աղա մախանուանեալ Խանճեան Լեւոն էֆ.ի ջութակի վարպետը, որ շատ լուրջ եւ **Աղապարի** չալուածք մը ունէր, որմէ մնացած է **Աղա** անունը շատ անգամ մանաւանդ զասերով կ'գրադէր, քէմէն-էնհի Աղա պէյ, Թամպուրի Յովակիմ եւ Ալիքսան

(1) Եղանակի մը ամբողջ սեռին ճասլ կ'ըսենք։

(2) Ահոր մասին արժանաւոր գովեսք կարդալ Պասմ. հայ ծայնագրութեան 173—174 էջերու մէջ, Ահմէտ Բասիմ պէյի փառաւոր գնահատականը։

զանունի Արամայիս (Սամաթիացի), զանունի Կարպիս (Պէշիքթաշցի) ծայնագրագէտ եւ հեղինակ շարք մը շարգիներու, զանունի Մարսուտ, զանունի դամաուտ Սարը Յակար (Սկիւտարցի) լավուտանը Սասաուտ Սարը Յակար (Թոգաթցի), նշանաւոր ուտի Աֆէթ (Երը Օննիկ (Թոգաթցի), որ հեղինակ է շատ մը շարգիներու եւ զիպուտցի), որ հեղինակ է շատ մը շարգիներու եւ որ ծայնագրեալ տետրակներ ալ հրատարակած է իր ծայնաթիւն ուսանողաց։ Արարական ճկուն **մըզ-դիւրու** մը ունէր, ծայնագրագէտ ջութակահար Ան-րապ մը ունէր, ծայնագրագէտ ջութակահար Ան-տոն, որ Արմաշ մեռաւ, լավուտանը Յարութիւն (Արթարի) Դերմակեան (Սկիւտար Նոր Թաղ), Սանթուրի Միքէ որ լեցուն անոյշ ծայն մ'ունէր, շէնշող մէկը (Սկիւտար Իմաթիէ)։

* *

Կան նաեւ նշանաւոր Լավութանի երեք եղբայրներ ձիվան, Խրիսթօ, Անտոն, որոնց մօյրը հայուհի տ'էր։ Յայրենին ալ Բիրեազի, շատ պարկեշտ մէկը, որ յունաց **Ալի Բուճիրիլիայի** եկեղեցւոյն երաժշտապետն էր. ասոնք ալ վարպետ երգահաններ էին եւ ունին բաւականաչափ լաւ շարգիներ, որոնք ցարդ կ'երգուին։ Յոս Բարիզի մէջ իմացայ որ անցեալ Յուլիս ամսոյ մէջ մեռեր է 55 տարեկան հաստիին մէջ **Աւսի** մահտեսի Թէդիկ, որ Բարիզի արարական մզկիթին բակին մէջ կը նուագէ եղեր Արեւելեան նուագախումբին հետ։

* *

Այս առթիւ չեմ կրնար անցնիլ առանց յիշելու Աչազուրկ Կէօզլուրեան Թաղէոս պատուելին (Սեբաստացի) (Հայր Արժ. Տ. Զարմայր Ա. քահանայի), որմէ ես ալ օգտուած եմ, որ թէպէտ ի պաշտօնէ երգիչ մը կամ նուագող մը չէր, սակայն լաւ սովորած էր Արեւելեան րադարական եւ եկեղեցական երաժշտութիւնը Լեւոն Լ. Ֆ. ի խանձեանէ եւ որ ջութակ ալ կ'ածէր, ունի մի քանի շարգիներու բառեր (կիւֆթէ), որոնք եղանակաւորուած են Լեւոն էֆ. խանձեանէ:

Ա. Սայս իսէն պու գալպի մեքրուցմը չիքրէ պէնլի սիր,

Եղանակ հիմազ, ուս. գարագոթի.—
Բ. Ներսէ կէօսւէմ պէն սէնի նազիք էսա, եւն.

Եղանակ նէհալէն, ուս. հիմէսի:

Ասոնց ամբողջութիւնը մասնաւորներու քով կը գտնուի:

Հանգուցեալ հայ նուագածուներու մասին ալ այսպիսի բաւական նկատելի կուգամ հայ աշուղներու մասին համառօտիւ խօսելու:

* *

Մենք հայերս ալ ունեցած ենք մեր **Աշուղները** (Աշուղ) որոնք բազմաթիւ են, սակայն ասոնցմէ քիչերուն մասին է որ տեղեկութիւն ունինք. որչափ գիտեմ, հայ Աշուղներու կեանքին վրայ Կեոսարիոյ

Առաջնորդ լուսահոգի Տրդատ Ս. ի գրած 27 հատորներէն միայն 2 հատորը լոյս տեսած է, որոնք բաւական ծանօթութիւն կուտան անոնց կեանքին վրայ՝ չենք գիտեր թէ մնացեալները ի՞նչ եղած են:

Այս Աշուղներէն ինծի ծանօթ եղածներն են Կեոսարացի Աշուղ Նատիրի (Նազարէթ Պօհնալիան) (1) Կ. Պոլսեցի Աշուղ Պիտարի (Միհրան Արապաճեան) եւ Աշուղ ձիվանի (Ղարաբաղցի) որոնք իրենց **Պագերու** եւ տաղաչափական յանգաւոր խօսքերով երգած են սէրը, վիշտը, կեանքի դառնութիւնը, ընդամենը մարտի բարոյականի կենցաղը, ծաղիկելով տանեկան մարտի բարոյականի կենցաղը, ծաղիկելով մոլութիւնները, զրկանքները եւ մարտի սիրոյ մէջ անհասարարմութեամբ յուսախաբ եղողները:

Ասոնցմէ ոմանք երգած ու նուագած են բարձր դասու պատկանող անձնաւորութեանց ներկայութեան, ոմանք ընթանեկան հաւարոյթներու եւ ոմանք ալ հաւարատեղիներու մէջ. ասոնց տաղերմանք մաս կը կազմէ **Պագմաներու**, **Տիվաներու**, եւ **Նազէլներու** եւ երբեմն ալ **Պրսաճներու**, որոնցմով կ'արտայայտեն իրենց սէրը, յոյզները սիրային յուսախաբութիւնները:

(1) Կենսագրականը կարդալ «Ժամանակ»ի 12 Յուլիս 1929ի Ուրբաթի բնոյց մէջ՝ գրուած Սիրաք Սամաւէլի կողմէ:

Աշուղներու երգերէն մէյմէկ նմոյշ:

Աւուղ ձիւանիէն

Աւսարհր բուրասան է պալաս,
Մէջը մարդիկը ծաղիկ,
Ուրպէս մանիւշակ, վարդ, բալասան,
Կուգան ու կ'երթան:

Աւսարհր նիւրանոց է պալամ,
Մէջը մարդիկը ճիւղեր,
Ուրպէս կարաւան շար ու շարան
Կուգան ու կ'երթան:

Աւրդ պիտարիէն սէմայի

Կիւղէլլերտէն նագիյրին հօգ անէպ պիւր
Կիւլի պիպասըն

Կիւղէլլին բագէտին բերտին նիվանըն
գատար պալասըն,
Կիւլի պաղը երէմսին հիւսնի անըն կիւլ-
սէն աւասըն:

Աւրդ Եփհանի (Կ Պոլսեցի), հայ երգիչ մը,
որ կ'երգէ իր առաջին սիրերգը:

Գըտա՛

Տօգար կէոյնիւմսէ մուհապպէրաէն էսէր,
Բուլինի կէօրաիւքնէ նան ու սիւսէ սէր,
Հասըլ օլտու նէ՞յլէյիմ էյ վէրաը բէր,
Եթէ արբըզ հիւսնինէ աւրդ պու սէր,
Կէօսքէրիւր աաիմ մուհապպէրսէն էսէր:

Դարձեալ միեւնոյն Աշուղն է որ կ'երգէ իր սի-
րոյ Ա. յուսախարութիւնը,
Ումմասըմ էյ պիյվէճա սէնսէն պու բիւրպէ
նէվր ու նագ,
Ջանն իտէսիմ սէն օլուրսըն սէրսիմէ կէվ
չարէ սագ
Պիւն բէխիւք հալիմէ քիմ պիւմէսիմ պէն
գասրիմի,
Եսքէմէմ շիմսէն կիւրու իքսէն սահի արբըզ
նիսագ:

Ա.Բ.Ս.ՀԱՄ Ս., Բեհնյ. ԷՊԷՍԱՆ

Ի-Բարիզ 25 Ապրիլ 1929

ԻՄԱՍՏՈՒՆ ԽՕՍԲԵՐ

Շուայլ մարդը չունենար տուն,
Նեղօրիտ մարդը չունենար քուն,
Չարօրիտ մարդը չունենար գոյն,
Շուայտ կիներ չունենար բոյն:

Չորս յատկութիւն ... մեղքէն զողտւ,
Ըստակ տալով խաղ չի խաղալ,
Երբեք պարտքի մէջ չիւղալ,
Աղէկ ճանչնալ իրեն սըխալ:

Փոքրիկ հաւաք

ՔԱՌԵԱԿՆԵՐ ՆԱՀԱՊԵՏ ՔՈՒԶԱԼԷՆ

Լուսի՛ն պարծենաւ, առնէ, «լուս կու տամ
առնեմքո՛ւս»,
Ահա հոգեղէն լուսին ի գրկիս, երեսն երեսիս,
Թէ՛ չիս հաւաք այս գիրուս յեւ սանի՛մ բզ-
փէ՛ւ կապալիս,
Վախեմ սիրոյ սէր լինիս, լուս պակաս տա
առնեմ վախիս:

Սէրն երբ ի յաշխարհս եկաւ, եկաւ իմ սիրս
բառեցաւ,
Հապա իմ արեւս ի դուրս յերկէ՛ յերկիր բա-
վեցաւ,
Եկաւ ի գլուխս եկաւ, եւ յըղեղս եկաւ բառե-
ցաւ,
Աչիցս արտասում ուզեց, հա արիւն ի վար
վարեցաւ:

Ես աչք ու դու լուս, հո՛գի, առանց լուս՝ աչք
խաւարի.
Ես ձուկ ու դու ջուր, հոգի, առանց ջուր՝
ձուկն մեռանի,

Երբ ձուկն ի ջրէն հանեն ջուր մըն ալ ձգեն
հա ապրի,
Երբ գիս ի բէնէ գառնն բանց մեռնիլ՝ ալ հաւ
չի լինի:

ՆԱՀԱՊԵՏ ՔՈՒԶԱԼԷ.— ԺԶ. դարուն սկիզբը կամ
ժե.ի վերջերը, վանայ Խարակոնիս գիւղին մէջ ապ-
րած է աշուղ մը, Նահապետ Քուչակ անունով, որ
իր երգերու բազմութեամբ արտակարգ համբաւի
մը տիրացած է, այն աստիճան որ իր գերեզմանը
սրբավայր մը դարձած է տեղացիներուն համար,
որոնք մինչեւ ցարդ ուխտի կ'երթան հոն: Գլխաւո-
րապէս գինին ու աղուոր աղջիկները երգող աշուղի
մը տրուած այս գերագոյն եւ սրտաշարժ պատիւը—
զոր հայ ժողովուրդը չէ ընծայած ուրիշ ոչ մէկ
աշուղի— ցոյց կու տայ թէ Նահապետ Քուչակ իր
անհատական ներշնչման արժանի եղող երգերով
սովորակաւնէն բարձր հիացում մը ազդած է...
«Թող ոչ որ չափազանցուիս չնկատէ, եթէ
յայտ սրարեմ որ այսօր զմայելի երգիչն արտադրած
ըլլաւ միայն բաւական է, որպէս զի հայ ցեղը յար-
գանքի արժանի ըլլայ եւ որպէս զի մենք մեզ
հպարտ զգանք հայ ըլլալնուս.
«Վէրէնն ու Հայնէն հակառակ իրենց վիթխարի
հանճարին, հակառակ իրենց արուեստին տարօրի-
նապէս գիտակից նրբութեանն ու ճարպիկութեանը,
չեն գերազանցեր Քուչակը՝ նոյն իսկ ձեւի գեղեց-
կութեան մէջ, երբ բաղդատներ այդ մեծ վարպետ-

ներուն հրաշակերտներուն հետ մեր աշուղին գեղեցկագոյն տողերը, որոնք հանքեր են ապշեցուցիչ «գիւտ»երու, որոնց մէջ մտածումը միշտ ինքնատիպ է, պատկերը միշտ ուշագրաւ, նոր, զօրեղ եւ իր արտայայտել ուզած գաղափարին կամ զգացման միշտ ու միշտ համապատասխան:

«Ըստ Խրիմեան Հայրիկի՝ Նահապետ Քուչակի կ'ընծայուի ամէնէն աւելի շատ տարածուած ժողովրդական երգ մը, **Նահապետ** Խրիմեան անոր մահուան մասին հետեւեալ աւանդութիւնը պատմած է: Օր մը Քուչակ Խարակոնիսի մօտ բլրակի մը զլուխը գտնուող Ս. Թորոս եկեղեցւոյն կատարը կ'ելլէ եւ հետը եղողներուն կ'ըսէ. «Ինքզինքս ասկէ վար պիտի նետեմ, ուր որ իյնամ, այնտեղ փորեցէք գնրեզմանս», եւ իրօք ինքզինքը վար կը նետէ, ինկած տեղը կը փորեն զերեզմանը, որ կը մտայ մինչեւ հիմա եւ սրբափայր է դարձած: Այս աւանդութիւնը շատ սիրուն է, ան մեզի ցոյց կուտայ Քուչակի մահը այնքան ինքնատիպ, որքան ինքնատիպ է անոր գործը»:

Նահապետ Քուչակի Դիւանը (*)

Տպ. Փարիզ 1902

ԱՐՇԱԿ ԶՕՊԱՆԵԱՆ

(*) Կ'արժէ ունենալ այս գործը, որպէս Պ. Արշակ Զօպանեանի ամբողջ գործերը, որոնք հայ մասնագէտութեան փառքը կ'աւելցնեն:

ՄԱՅՐԱՍԿԱՆ ՍԻՐՏՆ ՈՒ ԳՈՒԹՐ

«ԲԱՐՈՅԱՎԷՊ»

Աղբասիկ, անո՛ք եւ այրի կի՛ն մը՝
Ունենում է մի գեղանի աղջիկ,
Եւ միակ յոյսը ու մխիթարանքն,
Որ կարձէ լինել նրանով երջանիկ...

Բայց անփոյր աղջիկը բաւ ինչ մեծնալով՝
Խեղճով տաւում է չար բնկերներին. —
Սյնկաւս որ տունն ալ խապաւ լընելով,
Մոռանում, նոյն իսկ, սիրող մայրիկին...

Բայց գորովատ մայրըն չէ կարող մոռնալ
Եւ սրտի հատոր միակ գաւալին.
Յարեկ եւ գիւեր դուռը միշտ բա՛ց բոլով՝
Եւ խորիէ անդո՛ւլ աղբըկան դարձին...

Աղջիկն անտառի՝ գիւերներ երբեմն
Սնցնելով իրենց զրօսն համբայով,
Տեսնում է իրենց դուռը միշտ բա՛ց է.
Եւ խորիէ. «արեօ՛՛ք, այս ի՞նչ պատճառով...»

Վերջապէս, գիւեր մ'տաս հեռաբբիւ՝
Եւ մըտնէ տունը, մօրը կը հարցնէ. —

«Մայրի՛կ, մեր դըռան միտ բաց լինելու՝
 Խնդրեմ որ առես՝ պատահաւր ի՛նչ է...»

Մայրը լալազին՝ կրսէ «Ս...հ, գաւա՛կս՝
 Ես գիտէի՛, որ, մի օր պիտ գայիր,
 Պուռը չէի՛ փակում» որ գալուդ օրը
 Պըռան վրայ, եւս դուն չ՛սպասէիր...»

Աղջիկն արձայոյզ խկոյն գգացուած,
 Մօրը գորովալիւ, ազդու խօսեցրով,
 Իւր վարժին համար մեղայ է գոչում,—
 Ինկած մօր կուրծքին, ներում խնդրելով...:

Մայրը ներում է, բաղցրութեամբ լեցուն,
 Եւ խրատում է՝ որ լինի զգաստ...
 Աղջիկն այնուհետ փոխում է վարժքն,
 Եւ ապրում մօր հետ՝ սիրով անառատ...:

Թեհրան 1924

ՅԱՐՈՒԹԻՒՆ ՔՆՆՅ. ՍԱՐԶՍԵԱՆ

ԴԵՂՆՅԻԿ ԽՕՍՒՐԵՐ

— Յիմարը խրատելը կը նմանի կոյրին հայելի
 ցոյց տալ:

— Իր թշնամիին բարիք ընելով ներողը կը նմա-
 նի բուրվառուն մէջ ծխուած խուռկին՝ որ կ'անուշա-
 հոտէ զինքը այրող կրակը:

— Բարութիւն ընելը՝ ստակ փոխ տալուն կը
 նմանի. ոմանք կ'ուրանան, ոմանք ալ տոկոսով կը
 վճարեն:

Պ Է Թ Ո Վ Է Ն

Պէթովէն երաժշտութեան բանաստեղծ է: Պէթովէն
 կ'ըսէ իր անձին. «Քեզի համար դուքէն եկող երջան-
 կութիւն չկայ, դու ամէն ինչ քու մէջդ պիտի ստեղ-
 ծես, բարեկամ միայն գաղափարական աշխարհիդ մէջ
 պիտի գտնես»:

«Ես աշխարհ եկայ բոցարծարծ հոգիով, զգայուն
 խառնուածքով, մարդասէր ու ընկերահաշտ գորովով և
 սակայն կանուխէն ստիպուեցայ առանձնութեան մէջ
 մեանաւ, կեանքս անոր և անօգնական անցնել»:

Պէթովէն բնար մը եղաւ Աստուծոյ փառքը երգե-
 լով փշրուելու համար:

Պէթովէնի համերգներէն մին կը կոչուի դիւցազ-
 նական: Այդ համերգութիւնն իր մէջ հերոսական և
 խռովիչ բան մը ունի, կ'զգացուի յարձակումի մոլեգ-
 նութենէն տարուող մարդոց ոյժը, յաղթողներու
 այն երգը մէջը փողերու և շփորաց ձայներու այնպի-
 սի շառաչ մը կայ որ մարդ աչքը գոցելով կը կարծէ
 նշմարել ոսկեվառ դրօշակներ, կարմիր սպառազինուած
 երիվարներ, և ին. և ին...:

(ԴՍԱՂՈՒԱԾԻ)

ԾԱՂԿԵՄՇԱԿՈՒԹԻՒՆ՝ ԱՌԱՆՅ ՊԱՐՏԻԶԻ

Գուցէ տարօրինակ թուի՝ առանց պարտէզ մը, գէթ պատառիկ մը հող ունենալու, ծաղկեմշակութեան կարելիութիւնը. եւ սակայն, շատ շատեր, մանաւանդ մեծ քաղաքներու մէջ, իրենց պատուհաններուն առջեւ եւ պատշգամբներուն վրայ կը մշակեն բազմաթիւ գեղեցիկ եւ ուժեղ ծաղիկներ եւ այս կերպով՝ իրենց բնակարաններուն մասնաւոր հրապոյր մը եւ զուարթութիւն մը կուտան: Ճաշակի եւ քիչ մըն ալ փորձառութեան խնդիր մըլլալով այս, շատ տեղեր գեղեցկագոյն պատուհաններն ու պատշգամբները մըցումի կ'ենթարկուին եւ մըցանակներ կը ստանան:

Այս նպատակաւ կը գործածուին թէ՛ գաճաճ եւ թէ՛ մագլցող բոյսեր, որոնք, մեծ մասամբ՝ միայն մէկ եղանակ — գարունէն մինչեւ աշնան վերջ — կ'ապրին թաղարներու եւ սնտուկներու մէջ. ու սերմնացանութեամբ (Մարտ—Ապրիլ) յառաջ կը բերուին: Որպէսզի բոյսերը աղէկ զարգանան ու առատ ծաղիկ պարգեւեն, պէտք է հողը լաւ աղբուած ըլլայ. բայց ո՛չ չափազանց, որպէսզի բոյսերը անմարտոդութեմէ չիմեռնին: Աղբաւորով ջրելը նախամեծար կը համարուի. հոս եւս

ափաւորութիւնը անհրաժեշտ է՝ հողը միւս խոնքով ըլլալու է, ոչ թաց, եւ ոչ ալ չոր: Ըսենք, համառօտակի, թէ ինչպէս ցանելու է հունտերը:— Դէթ 10 սանթիմէթ բարձրութիւն ունեցող ամաններու մէջ զրէք մաղուած ու թեթեւօրէն աղբուած հող մը. մակերեսոյթը հաւասարեցուցէք, ու տախտակով մը մեղմօրէն ճնշեցէք, որպէս զի մէջը պարապութիւններ չմնան, իրարմէ 4—5 սանթիմէթ հեռաւորութեամբ եւ միայն 1 սանթիմէթ խորութեամբ ճնկեցէք ձեր հունտերը. քիչները զոցեցէք նոյն հողով. անգամ մըն ալ ցաւ մեղմօրէն ճնշեցէք, որպէսզի հողը եւ հունտը զիրար լաւ գրկեն, եւ ջուրը սրսկեցէք. պէտք է ուշադիր ըլլալ որ հողը տեւականապէս խոնաւ մնայ, երբեք քաց:

Բողոքման ազդեցիկներն են լոյս, խոնաւութիւն եւ քիւրմութիւն, բայց վերջին երկուքին չափազանցութիւնը վտանգաւոր է. ուստի պէտք չէ՝ բնաւ տուփերը ենթարկել տաք արեւին, զիշերներն ալ ցուրտին: Ոչ նուազ կարեւոր է պաշտպանել տուփերը ուժգին անձրեւներուն դէմ որոնք, անակնկալ կերպով կուգան աւերել ամէն ինչ:

Մեր մշակելիք ծաղիկներուն հունտերը, եթէ պէտք եղած խնամքը զանց չառնուի, 15—20 օրէն կը սկսին բողբոջիլ: Կրնայ ըլլալ որ իրենց զարգացման ընթացքին զիրար նեղեն. այդ պարագային պէտք կ'ըլլայ զանոնք ցանցառ վիճակի մէջ դնել վերցնելով մանաւանդ տկարները, որով զօրաւոր-

ները աւելի եւս կը զարգանան, երբ բողբոջները 8—10 սանթիմէթ բարձրութեան մը հասան, մատաղ տունկեր կ'ըլլան, այն ատեն իւրաքանչիւրը կը դնէք իրենց յատկացուած տեղերը: Կը շարունակէք ձեր հոգածութիւնը, եւ կը սպասէք ծաղիկներուն: Բոյսերը՝ շատ աւելի երախտագէտ քան մարդիկ, ապահով եղէք, յուսաբար չպիտի ընեն ձեզ եւ լայնօրէն պիտի փոխարինեն իրենց տրուած խնամքը:

Ահա միւր նպատակին յարմարագոյն, եւ իրենց շատ դիւրին մշակութեամբ ժողովրդականացած, բանի մը ծաղիկներ:

Capucine naïve.— Ոչ նուազ գեղեցիկ տերեւներով, երկարատեւ ու առատ ծաղիկ, բաց դեղինէն մինչեւ ամէնէն մութ կարմիրը, երբեմն գծաւոր, իր արագ զարգացումով, քիչ ատենուան մէջ հոս ու հարուստ թուփեր կը կազմէ:

Capucine grande.— Առաջնոյն բոլոր գեղեցիկ յատկութիւններուն կը միացնէ առաւելութիւնը արժակելու երկար ցօղուններ, որոնք՝ բազմաթիւ ծաղիկներով բեռնաւորուած, գեղեցիկօրէն կը կախուին պատշգամբէ վար:

Balsamine Camelia.— Բազմաթերթ հոս ու երկարատեւ ծաղիկ. գոյներու ամբողջ պէտքերուն. վայելագոյն կեցուածք:

Petunia.— Գեղեցիկ, առատ, տեւական ծաղիկ, հարուստ րոյս:

Eschscholtzia.— Սիրուն ու դիմացկուն, միապըսակները՝ դեղին ու նարնջագոյն, բազմաթերթերը՝ հերմակ եւ վարդագոյն. խառն տնկուած՝ շատ գե-

ղեցիկ երեւոյթ մը կ'ընծայեն: Հողի մասին երբեք դժուարահաս չէ:

Zinnia.— Ամէնէն յանձնարարելիներն են Monstrieuse կոչուած տեսակները, զօրաւոր ցօղուններու վրայ, վառ գոյներով, խոշոր ծաղիկներ:

Բոլոր ասոնք թաղարներու կամ մեծ տուփերու մէջ տնկուած, առաւուսեւն 40 սանդիմէթ կրնան բարձրանալ:

Ատոնցմէ ի զստ կարելի է նաեւ օգտագործել Pelargoniumներու (ժողովրդական լեզուաւ՝ Սարտենեա) զանազան տեսակները. ինչպէս նաեւ մեզ ամենուս ծանօթ եւ սիրելի մեխակները, երկուքն ալ գերազանցապէս յարմար թաղարներու մէջ մշաւ կութան: Ատոնց համար, յարմարագոյն է բոյսերը հայթայթել քան սերմերը ցանկել որովհետեւ, այդ կերպով ձեռք բերուած բոյսերը, ոչ միայն յաջորդ կերպով ձեռք բերուած բոյսերէն, այլեւ բազմաթիւ անարտարին միայն կը ծաղիկին. այլեւ բազմաթիւ անարժէք ծաղիկներու ծնունդ տալով, յուսախաբութիւններ կը պատճառեն, մանաւանդ մեխակները:

Ահա բանի մը տեսակ մազցողներ,

Dolique կամ Lablab.— Տեսակ մը լուրիա, թանկագին բոյս՝ արեւի ենթակայ տեղերու համար, սիրուն ծաղիկներ՝ հերմակ, վարդագոյն, կապոյտ, կարմիր:

Eccremocarpa.— Մինչեւ 5 մէթր կրնայ բարձրանալ ուշագրաւ կերպով գեղեցիկ են իր կարմիր եւ նարնջագոյն ծաղիկները:

Cobée. — Մագլցող բոյսերուն ամենէն գեղեցիկներէն մին. դիւրութեամբ կը հասնի 7—8 մէթր բարձրութեան մը. ծաղիկները՝ կապոյտ եւ կապոյտով խառն գերմակ. Առաջինը՝ շատ յանձնարարելի է.

Ipomée. — Մշակման տարապայման դժուարութեամբ ու գոյներու պէսպիսութեամբ շատ ժողովրդականացած առատ ծաղիկ:

Maurandia. — Ճերմակ, վարդագոյն եւ կապոյտ: Նուրբ ու ճոխ տերեւները այնքան խիտ են որ կրնան պատեր ծածկել:

Haboicot d'Espagne. — Իր արագ զարգացումով, քիչ ժամանակի մէջ՝ շատ տեղ կը պատէ. ծաղիկները՝ գերմակ, կապոյտ կամ խառն են. ոչ նուազ գեղեցիկ են նաեւ իր փայլուն կանաչ տերեւները:

Չենք ուզեր երկարել շարքը այս ծաղիկներուն, որովհետեւ երբ պիտիստութիւնները բազմանան ո՛չ միայն ընտրութիւնը, այլեւ մշակութիւնն ալ կրնայ դժուարանալ: Արդէն՝ ի վերեւ ներկայացուածները լայնօրէն բաւական են թէ՛ պատուհաններ ու պատշգամբներ եւ թէ՛ պարտէզներ գեղեցկօրէն զարդարելու, որքան դիւրութեամբ, նոյնքան նաեւ քիչ ծախքով:

Մշակական եւ գեղարուեստական կրկնակ տեսակէտներով, լաւագոյն արդիւնք մը ձեռք բերելու համար կը մնայ միայն ունենալ մշակ, հոգածութիւն եւ յարատեւութիւն.

ՀԱՐՈՇ ԲՈՒԱՏԵԱՆ

ՀԻՆ ԷՋԵՐ

ԿԱՊՏՈՒԱՏ ԲՈՅՆԸ

Սիրուն հաւիկ մըն էր, որովհետեւ կոչուած. կարնոյ դաշտին բնիկներէն եփրատայ ափունքը, եղէգնուտին մէջ՝ որ կանուանեն «Շամբ»:

Գարնան առաջին օրերուն, Մայիսի մէջ, երբ դաշտը զգեցած էր ափնաւարար կանաչութիւն, հա. իկը բոյն դրած էր սէգերու մէջ եւ թուխ նստած խայտարղէտ ձուերու վրայ, զորս կը ջիւղացանէր իր բովանդակ էութեամբը մայր Բլալու անհուն զորովով առլցումով:

Առաւօտ մը, շատ կանուխ, շրջակայ գիւղացիք ելած էին ձու փնտռելու շամբին եզերքը, եղէգններուն մէջ. Այգը հաղիւ ծագած հաւիկը թողած էր իր բոյնը, հազար սրտադողով եւ գայած էր սնունդ ձարել մօտուոր մարգագետինին մէջ:

Բիրտ ձուքեր որոնեցին գտան որորիկի բոյնը եւ կապտեցին բոլոր ձուերը: Հաւիկը դարձաւ վազն ի վազ եւ թափուր բոյնին առջեւ կը ճէր ողորմագին վազ եւ թափուր բոյնին առջեւ կը հեռանային գետա-երբ աւարտուու շինականը կը փութէին:

Հետեւեցաւ անոնց ջլատուած թռիչքով, սըր-տայոյց ճիւղեր արծաթիկով անընդհատ լարագին վայել-ներ որ դեռ կը լուէին գիւղական երգերու մօտ:

Ալ անօգուտ էր ամէն աղերս: Հաւիկը դարձաւ յուսաբեկ եւ ամայացած. բոյնին վրայ ողբաց ընդ-երկար իր գորովալի մայրութեան պատրանքը...

Յ. ԳՈՒՐԳԷՆ

Ե Ղ Ա Ն Ա Կ Ն Ե Ր Ը

Գ.Ա.ՐՈՒՆ, կը սիրեմ ծաղիկներդ ծիւ ծիւ,
Մարգերդ, ուր կու գան զառներն արածիլ,
Մարմանդներդ դալար, ծառերդ հարաբուն,
Թռչրերդ ու բոյրերդ, պերճանքներդ բոլոր,
Որոնցմով ամէն տարի, ամառաւ,
Նոր կեանք կը ստանայ արեւելին համբուն:

Ա.ՄԱՌ, կը սիրեմ հովերդ անդորրիկ,
Մեհներդ զրար, բսուներդ գոյսիկ,
Եւ հորիզոններդ լոյսերով քրքրուն,
Բոլորներդ աղուտ, հաճանապարակ,
Մահերդ, ուր՝ զրաւոր՝ կը ցըցեն հասակ,
Յօղաններն վէս վէս՝ ոսկի հաճախեալ:

Ա.ՇՈՒՆ, կը սիրեմ տեսքդ գեղանի,
Ոսկի ու գնդակ, յակիր, ծիրանի,
Եւ մայրամուտիդ եղերն արծաթի,
Պարտիկներդ կանաչ, ժրմուկներով փ,
Միւրերդ, ողիւյզներդ՝ գոյնով սխալի,
Որոնցմով՝ ընդհուպ՝ միշտ պիտի կարի:

Զ.ԲՄԵՌ, կը սիրեմ հաճանքներդ հրժգոյն,
Ուր մեզ կը գրգուռն ժրպիտի մ'հանգոյն,
Եւ ստանձանքիդ աղամանդաւոր,
Դիւերներդ երկաւ, ուր երգ, պար, խնայք,
Մեր սրտին կու տան բիւր խիւղ ու հանայք,
Երակի մ'առջեւ անուշ ու շէնող:

Դ.ԼՈՐԳ. ՍԻՄԵԼՇԵԱՆ

ԱՌՏՆԻՆ ԴԵՂԱՐԱՆ

Ամէն ժարդ անպատճառ իրեն տան մէջ պէտք
է ունենայ իր տնային փոքրիկ դեղարանը, որպէսզի
ի պահանջել հարկին, մանաւանդ զիշեր ժամանակ,
ինչպէս նաեւ այն պարագաներին երբ բժշկական
անմիջական օգնութիւնն անկարելի կ'ըլլայ եւ կամ
թէ անակնկալ դիպուածներու ժամանակ կարելի
անմիջապէս նախնական դարմանումը ընել մինչեւ
բժիշկին գալուտը: Հետեւաբար, իրր զիտար
անհրաժեշտութիւն, պիտի թուեմ այստեղ ամե-
նախարուոր դեղերու մի փոքրիկ ցուցակ եւ անոնց
գործածութեան եղանակները: Եւ քանի որ դեղա-
չափերը (dose)՝ տարիքի համեմատ կը տարբերին,
հետեւաբար անհրաժեշտ է տալ մի համառօտ տե-
ղեկութիւն:

Խուսափելու համար սխալմունքներէ պէտք է
ըսել որ ցուցակի մէջ գրուած դեղաստիւկները չափա-
հասներու համար են՝ այսինքն 21 էն մինչեւ 60
տարեկան, հետեւաբար իւրաքանչիւր դեղի քա-
նակը չափահասի համար ընդունելով 12 ցորեն, 20
տարեկանին պէտք է տալ 8 ցորեն, 14 տարեկանին
6 ցորեն, 7 տարեկանին 4 ցորեն, 4 տարեկանին
3 ցորեն, 3 տարեկանին 2 ցորեն:

1½ ցորեն, 1 տարեկանէն պակասին մէկ ցորեն կամ աւելի պակաս 60էն յետոյ ղեղաչափերը տարիքի համեմատ կը պակսին, իսկ չափահաս կանանց համար ղեղերի քանակը այր մարդիկներէն աւելի պակաս պիտի ըլլայ:

Մէկ ապուրի դգալ: նոյնպէս «մէկ սուրճի դգալ» բժշկութեան մէջ շատ անգամ իբրեւ չափ կը գործածուին: Առաջինը 15 կրամ, իսկ երկրորդը 5 կրամ ջուր կը պարունակէ:

1. Ասփիւին (aspirine) 10 կրամ — Յօդացաւի, զլխացաւի, մէջքացաւի, հարբուխի եւ ցրտառութեան համար շատ օգտակար է: Պէտք եղած ժամանակ 0,40 (8 ցորեն) պէտք է ընդունիլ ամէն 2 ժամը մի անգամ. օրական կտրելի է մինչեւ 4—5 հատ ընդունել:

2. Ֆէնասէթին (Fhenacétine) 10 կրամ. — Զերմի, յօդացաւի, զլխացաւի, ջղային ցաւերի դէմ եւ բրտոնելու համար: Կտրելի է ընդունիլ 0,30էն մինչեւ 0,40 (6 ցորենէն մինչեւ 8 ցորեն) օրական 2—3 անգամ:

3. Սիւլֆաթ տը քինին (Sulfate de quinine) 10 կրամ. — Զերմի, նոյնպէս **մալարիայի** դէմ ամենալաւ դեղն է, միշտ պէտք է ջերմը գալէն 4 ժամ առաջ 0,40 ընդունիլ, անկէ 2 ժամ յետոյ ալ մէկ ուրիշն ալ ընդունիլ: նոյնպէս ջղային զլխացաւերի դէմ օգտակար է:

4. Պրօմիւռ տը փօթաս (Bromure de potasse) 20 կրամ. — Զղային վիճակներին համար, անքնութեան, ջղային զլխացաւերի դէմ, մէկ կրամ մի քիչ շաքարաջրի մէջ հալեցնելով խմել:

5. Էթէր սիւլֆիւրիք (Ether sulfurique) 20 կրամ. — Նուաղում կամ ջրածութիւն պատահած պարագաներին 5—6 վայրկեանը մի անգամ հոտ քաշել եւ նոյնպէս 10—15 կաթիլ մի քիչ ջրով խմել ցրնել հիւանդին:

6. Անանուխի իւղ (Essence de menthe) 5 կրամ. — Փորի ցաւի համար պէտք եղած ժամանակ 3—4 կաթիլ մի կտոր շաքարի վրայ կամ ջրի մէջ կաթիլներով խմելու է:

7. Լօտանում (Laudanum) 10 կրամ. — Փորի եւ աղիքի ցաւերի եւ նոյնպէս փորհարութեան դէմ շատ օգտակար է, օրական երեք չորս անգամ, ամէն անգամ 10—12 կաթիլ պէտք է ընդունիլ մի քիչ անանուխի ջրի մէջ կաթեցնելով: մինչ 10 տարեկան երախաներուն չը պէտք է տալ այս դեղէն առանց բժշկի խորհուրդին:

8. Ասիտ սիթրիք (Acide citrique) 50 կրամ. — Ժողովրդական լեզուով լիմօնի թթու կը կոչուի: Ամառը մէկ կրամ մի բաժակ շաքարաջրի հետ խառնելով կտրելի է խմել իբրեւ զովացուցիչ ըմպելիք, երբեմն ալ թէյի մէջ կը գործածուի: իսկ փսխումի ժամանակ կէս կրամի չափ հալեցնելով մի քիչ

շարքարջուրի մէջ պէտք է տալ հիւանդին, որմէ անմիջապէս յետոյ նոյն չափով եւ նոյն ժուով **պի-
հաւպօնար** **սք սոս**, եւ այսպէս պէտք է կրկ-
նել իւրաքանչիւր քառորդ ժամը, մինչեւ որ փըս-
խումը դադրի:

9. Պիքաւպօնաթ տը սուտ (*Bicarbonat de soude*) 50 կրամ — Որ հուշակաւոր է **սոսա** անու-
նով, ժողովրդականացած մի դեղ է որ շատ անգամ
դժուարամբարութեան դէմ կը գործածուի, կէս
սուրճի դգալ մի քիչ ջուրով, իսկ ստամորսի թըթ-
ւածութեան համար կերակուրներէն ճիշդ մէկ ժամ
յետոյ պէտք է ընդունել վերոյիշեալ չափով, իսկ
կթէ տեղի ունեցեր է թունաւորում գորաւոր թթու-
ներէ, ինչպէս **Ս.սիտ Վէնիս**, **Ս.սիտ սիւլֆուրիք**
եւլն, այդ պարագային պէտք է ընդունել մեծ քա-
նակութեամբ որպէս զի թոյնի ազդեցութիւնը չէզո-
քացնէ:

10. Սալիսիլաթ տը պիզմիս (*Salicylate de bis-
muthe*) 20 կապոց 0,50. — Փորհարութեան դէմ,
ընդունել ամէն 3 ժամը մի կապոց, օրական 4 հատ:

11. Իփէքայի փոշի (*Poudre d'ypéca*) 10 կապոց
0,50. — Թէպէտեւ Իփէքայի փոշին բժշկութեան
մէջ այլ եւ այլ հիւանդութիւններու համար կը գոր-
ծածուի, սակայն տնային դեղարանին մէջ պէտք է
ունենալ թունաւորման ժամանակ գործածելու նը-
պատակաւ, այնպէս որ թունաւորման դէպքին ան-

միջապէս ետք պէտք է ընդունել մի կապոց մի քիչ
գաղջ ջրով եւ իւրաքանչիւր 10 վայրկեանը մի ան-
գամ կրկնել մինչեւ որ փսխում առաջ գայ եւ ստա-
մորսը թունաւոր մարմիններէն դատարկուի:

12. Կրաջուր (*Eau de chaux*) 150 կրամ. — Այ-
րուածքի համար, մէկ սուրճի գաւաթ այս ջուրէն,
իսկ մէկ սուրճի դգալ ալ ձիթապտուղի կամ նուշի
եղի հետ խառնելով մաքուր բամպակի կտորով մը
քսել մարմնի այրած մասերի վրայ: Կրաջուրը կը
գործածուի նաեւ փոքր երախաների համար, երբ
կովի կաթը անմարսելի է, ուստի երախաների տա-
րիքի համեմատ, պէտք է մէկ կամ երկու ապուրի
դգալ խառնելով մի փորրիկ գաւաթ կաթի հետ:

13. Հնդկահիւղ (*Evile de ricin*) 150 կրամ. — Մէ-
կէն մինչեւ երեք տարեկաններին համար կէսէն
մինչեւ մի սուրճի դգալ, 3էն մինչեւ 6 տարեկան-
ներին կէս ապուրի դգալէն մինչեւ մէկ դգալ. 6էն
մինչեւ 12 տարեկաններին, մէկէն մինչեւ երկու
ապուրի դգալ, 12էն մինչեւ 20 տարեկաններին
երկուրէն մինչեւ երեք ապուրի դգալ. 21ոն մինչեւ
60 տարեկաններին 3էն մինչեւ 4 ապուրի դգալ
պէտք է գործածել:

14. Սիւլֆաթ տը սուտ (*Sulfate de soude*) 200
կրամ, փակ շիշի մէջ. — Պնդութեան համար լուա-
գոյն դեղերէն մէկն է: Չափահասների համար 30էն
մինչեւ 60 կրամ, Պէտք եղած ժամանակ տաք ջու-

րով հալեցնելէն յետոյ (պղնձէ ամանների մէջ չի պէտք է հալեցնել) թողնել որ լաւ մը պաղի եւ յետոյ առաւօտ շատ անօթի փորով խմիլ եւ ապա երբեմն, երբեմն պաղ ջուր խմիլ մինչեւ որ ազդէ:

15. Քալօմէլի թապլէթ (Tablette de calomel) 25 հատ մէկ ցորեննոց.— Պէտք է միշտ պատրաստ ունենալ տանը եւ գործածել միայն բժիշկի ցուցմանընկերով: Անհրաժեշտ է յիշեցնել որ այս դեղը գործածելու ժամանակ, ոչ մի աղի կերակուր չի պէտք է ուտել:

16. Թապլէթ լաքսաթիւ (Tablette laxative) մի շիշ 25 հատ.— Թեթեւ լուծողական որ ի պահանջել հարկին, 2 կամ 3 հատ ընդունել զիշերը քնանալու ժամանակ:

17. Ասիտ պօրիք (Acide borique) 50 կրամ.— Շատ օգտակար է աչքի հիւանդութիւններու համար իբրեւ թեթեւ հականեխական, կէս սուրճի դգալ մի փոքր գաւաթ տաք ջուրի մէջ հալեցնելով մաքուր բամպակով աչքերը լուալ կարելի է գործածել ուրիշ ամէն տեսակ վէրքերի համար. միայն թէ անոր լուծաջուրը (solution) պաղ պիտի բլայ:

18. Քլօուաթ աղ փօթաս (Chlorate de potasse) 25 կրամ.— Բերնի, ալուանների եւ լինտերի բորբոսն ինչպէս նաեւ կոկորդի հիւանդութիւնների համար շատ լաւ է: Մի սուրճի դգալ մէկ գաւաթ (150 կրամ) ջուրի մէջ հալեցնելով բերանը ողողել եւ կամ թէ կառկառա ընել:

19. Ասիտ ֆէնիք մաքուր (Acide phenique pur) 50 կրամ.— վէրքեր լուալու համար ամենալաւ հականեխական դեղն է: Մէկ ապուրի դգալ ասկից 750 կրամ ջուրի հետ խառնելէն վերջ մաքուր բամպակով գործածելու է: ի պահանջել հարկին սենեակներու մէջ, նոյնպէս գորգերի վրայ սրսկել զանոնք հականեխելու համար: Ասիտ ֆէնիքը չի կարելի գործածել առանց ջուրի, որովհետեւ թափուած տեղը կայրէ:

20. Թապլէթ սիւպլիմէ (tablette sublimé). 10 հատ կէս կրամնոց.— Այս դեղը ստատիկ թոյն է, պէտք է միշտ բանալիի տակ պահել, ի պահանջել հարկին մէկ հատ հալեցնել 500 կրամ ջուրի մէջ, վէրքը կամ մաքմնոյ որ եւ է մասը լուալ հականեխելու համար:

21. Գրէօլին (creoline) 500 կրամ.— Գործածել արտաքնոյնները եւ բակերը հականեխելու համար, 100 կրամ քրէօլին հազար կրամ ջուրի հետ խառնելով:

22. Թէնթիւր տիօտ (Teinture d'Iode) 20 կրամ ապակէփակ շիշի մէջ.— Յօդացաւի, տեսակ տեսակ ուռեցքների եւ ցաւերի, կտրուածքների, սկալի, լինտերի, կուրծքի եւ ուրիշ շատ տեսակ հիւանդութիւններու համար չափօգանց օգտակար մի դեղ է: Պէտք եղալ ժամանակ պէտք է քսել մի փոքր վրձինով կամ մի հաւի փետուրով: Թէնթիւր

տիօտի ազդեցութիւնը աւելի զօրաւոր կ'ըլլայ, եթէ քսելէն վերջը մի փոքր բամպակ ղնեն եւ յետոյ մի կտոր մուշամպայով կապեն:

23. Մեխակի իւզ (Essence de giorafle) կամ ուրիշ մէկ պարաստութիւն. — Ակուայի ցաւի դէմ, մի քիչ բամպակ այդ ղեղերու մէկուն մէջ թաթխելով ղնել փտած ախուայի մէջ:

24. Ամօնեաք (ammoniaque) 25 կրամ ապակէ, փակ շիշի մէջ. — Իշամեղու, մոծակ, կարծճ, օծ եւ ըն. կծած եւ ցաւած կէտերի վրայ կաթեցնել եւ քսել: Դիւսացաւի ժամանակ հոտոտել: Դինովութեան ժամանակ 5—6 կաթիլ մի քիչ ջուրի հետ խառնելով խմցունել հիւանդին, այսինքն զինովին:

25. Ալքոօլ քանֆրէ (alcool camphrèe) հարիւր կրամ. — Լաթի կտոր մը այս ղեղով թրջելէն վերջ, մարմնի զարնուած, ծեծուած կամ խփուած մասերին վրայ ղնել, իսկ յօղացաւերի եւ կամ յօղերի ոլորած ժամանակ ուժեղ կերպով քսել ցաւող մասերին վրայ:

26. Փէռ քրլօռիւռ ալ ֆէռ (Perchlorure de fer liquide) 20 կրամ. — Քիթէն արիւն բազուելու պարագային մի սուրճի ղգալ այս հեղուկէն խառնելով մի փոքր զաւաթ ջուրի հետ, քիթէն վեր քաշելու է, եւ միաժամանակ պաղ ջուր պէտք է լեցնել հիւանդին զլուխին վրայ: Իսկ մարմնի ո եւ

կողմէն արիւն հոսելու պարագային մի քիչ բամպակ այս ղեղով թրջելով ղնել վրան:

Բացի վերոյիշեալ ղեղերէ պէտք է տան մէջ միշտ պատրաստ ունենալ հետեւեալ իրերը.

Մէկ ջերմաչափ,

Մէկ ունելի,

Մէկ կաթիլ համրող գործիք,

Մէկ փետուրէ վրձին,

Երկու հատ վիրակալ (bandes),

Մէկ կապոյք բամպակ 100 կրամոյն,

Կէս մէթր ղեղին մուշամպա (sporadrop diachylon),

Քառորդ մէթր անգլիական մուշամպա (taffetas anglaise),

10 թերթ մանանեխի թուղթ,

100 ղոյգ դատարկ քաշէնի մէկ եւ երկու թիւ,

» կրամ վազըլին,

» » կըլիսէնին:

Կ. ՓԱՓԱՐԵԱՆ

Դասախօս Թէհրանի պէտական
ղեղագործ. վարժարանի

(Թէհրան)

Հին էջեր

ՄԱՅՐԱԿԱՆ ՍԷՐ

Դարձը՝ սրճիս, աղհաս ու խեղճ,
Յուզը ձեռիս, գրիխակոր

Շա՛ս արիներ պանդուխտ եղած,
Նորէն դարձայ հայրենիք,

Կեանքի բեռով մէջքս ծըռած,
Միտքս շրտար ու մօլոր:

Ծօրը սարէն, եօրը ծովէն
Դարձայ նորէն հայրենիք:

Իմ հայրենի գեղի հանգում
Տեսայ մանկուք ընկերիս.—

Ա՛խ, ընկե՛ր իմ... կարօտ սրճով
Նրա առաջ վազեցի:

Ասի.— «Թարով, անգին ընկե՛ր
Ձե՛ս հանաչում դուն ի՛նձի»:

Ախր ես շա՛տ փոխուե՛ր էի...
Չբանաչեց նա ինձի:

Յուզը ձեռիս գեղը մըսայ,
Անցայ ետիս շան համբով,

Տեսայ ետքս վարդը ձեռի՛ն՝
Մի՛նակ կանգնած դրան մօտ,

Ասի.— «Բարիկ, աղեղ տեսիկ
Արժանացայ ես բարով...»

Նա էլ ինձի չը հանաչեց...
Աղհաս էի ու փութոս...

Դարձը սրճիս հառայ մե՛ր տուն,
Տեսայ ձեռով, խեղճ մօրքո,

Ախ.— «Նանի՛, համբուց մարդ եմ,
Գիշերն ինձ հիւր կ'ընդունի՞ս»:

Ախ, մերիկ ջան... վզովս ընկաւ,
Սրտին զըրկեց ու լացեց,

«Ա՛խ, բալայ ջան, դարձի բալայ, էդ
դու՛ն ես...»

Երգեր ու վերքեր

ԱԻԵՏԻՔ ԻՍԱՀԱԿԵԱՆ

ԵՐԿԱՅՆԱԿԵԱՅ ԸԼԼԱԼՈՒ ԿԱՆՈՆՆԵՐ

Միայն հաճոյալի բաներ մտածեցէ,
Մի՛ս լաւատես եղէ,
Ամենեւին մի՛ բարկանալ,
Ամէն բանի մէջ չափաւոր եղէ,
Խնդաղէ եւ խնդաղուցէ ուրիշները,
Մի՛ս երիտասարդներով շօրապատեցէ:

ԴՊՐՈՅԱՍԵՐ ՏՒԿՆԱՆՅ ՎԱՐԺԱՐԱՆ

(1880 — 1930)

Սփոփական երեւոյթ մը կը պարզէ Դպրոցա-
սէրը, ենթարկուած ինքն ալ մեր ժողովուրդին ճա-
կատագրին եւ անոր հետ քաշելով հոն, ուր հայու-
թիւնը իր թափառաշրջիկի հանգամանքով քայլեր
նետած է եւ տուն տեղ եղած. Դպրոցասէրն ալ
անոր կողքին իր վրանը հաստատած է իր սիրուն
սանուհիներով: Իր գոյութեան առաջին տարինե-
րուն նպատակ մը որդեգրած է զաւառներու, ու-
սուցչուհի պատրաստել, բայց այժմ Ֆրանսական
մայրաքաղաքին մէջ օրիորդաց կանոնաւոր վարժա-
րանի մը դերն ստանձնած է. ժամանակը կը սըր-
բազրէ նախկին պայմաններ եւ նոր ուղի կը բանայ:
Երթալով դէպի իր ծագումը, կը տեսնենք զանի,
որ վայելած է գուրգուրանքը Տիկին Նազը Վա-
հանի, մայր հանրածանօթ զբաղիտուհի Տիկին Սրբ-
բուհի Տիւսարի, որ ինքն ալ երկար տարիներ ջան-
քեր նուիրած է իր մօր սիրած Դպրոցասէրի յառաջ-
դիմութեան:

Ասոնց ազնիւ ներշնչումն ունեցած են նոյնպէս
բաղմաթիւ ուսեալ տիկիւններ եւ օրիորդներ, որոնք
կանացի անձնութեամբ եւ մայրենի գորովան-

քով միշտ փայտայած են Դպրոցասէրը իբրեւ իրենց
ծոցածին հոգեհատորը:

Անցեալին մէջ ան չէ ընկրկած բնաւ ամէն
արգելքներու առջեւ. քաղաքական տազնապներ
փոկ չեն սասանեցուցած զինք եւ հաւատքով, հան-
րային սիրով զօրացած՝ քայլած է լուսոյ արահետէն
եւ արքունքի հասած է, բոլորելով յիսուն տարինե-
րու շրջան մը:

Պոլսոյ մէջ երբեմն Մայիս 1ին կը տօնէր իր
հաստատութեան տարեդարձը. չգիտեմ թէ արդեօք
ի Ֆրանսա կ'ոգեւորուի այդ աւանդական տօնակա-
տարութեամբ:

Բայց ինչ որ ըլլայ, այժմ երջանիկ է, որովհե-
տեւ իր տեսլականը իրագործուած է, ունենալով
իր սեփական շէնքը կրթասէր բարերարի մը Տիգ-
րան Խան Բէլէկեանի առատածնունդեամբ, որ
ինչպէս ամէն առթիւ բարենպատակ ձեռնարկներու
կ'օժանդակէ, նոյնպէս նուիրեց ներկայիս 350.000
ֆրանք:

Ուրեմն Դպրոցասէրը կ'ապրի իր փառքի օրերը
եւ ես ուրախութեամբ կը խորհիմ թէ ներկայ տար-
ւոյ մէջ հասած իր յիսնամեակի հանգրուանը, հը-
պարտութեամբ կը տեսնէ զինք շրջապատուած ազ-
գին ամէնէն ազնաւոր անձնաւորութիւններով,
որոնց պաշտպանութիւնը արդէն իսկ կը ջնջէ Տես-
չուհի Տիկին Պոյաճեանի վարած այս հաստատու-
թեան ամէն հոգերը:

Կ Ի Ն Ը

Կինն իբր մայր վիճակին մէջ ճանչցած եմ միայն... անոր գեղեցկութիւնը՝ զգացական հրապոյրներէ զերծ մայրեհի նուիրականութեան մը պաշտամունքին մեծարանքովը վսեմացած տեսեր եմ միայն. մանկութեան մէջ ընտանեկան յարկի դա՛սն եղած է միշտ. կինը հոմանիշ է կեանքին:

Քրիստոնէութեան առաքեալներէն մէկը՝ Կնոջ փրկութեան պայման նկատած է որդեծնութեան օրհնութիւնն ու մայր ըլլալու պաշտօնը:

Մէն մի ծնունդ փրկանքն է մօր:

Մայրական սրտի կաթումներն ու տրոփումները չունեցող կամ իրմէ բղիող կենդանի շառաւիղներու մէջ չբազմապատկուած կինը ապամաման կը մնայ իր ճակատագրին մեծութեանը:

Մանուկներու երկրպագութիւնը չվայելող կինն իր պատուանդանէն զլորուած արձան մըն է որ սրբավայր չունի:

Մայրութիւնը պաշտամունքն է ընտանիքին, իսկ այդ պաշտամունքին խորհրդականութիւնը անեղծ կը պահուի բարի համբաւով անառգաստ սրբութեամբ ընտանեկան տաճարին:

(Ալպոմէ քաղուած)

ԵՂԻՇԷ ԱՐՔ. ԴՈՒՐԵԱՆ

Ա. Ռ. Ա. Յ

Երբեմն խլուրիւն բերէ կլուրիւն,

Երբեմն համբուրիւն բերէ քաղցուրիւն,
կ'ըոէ հին առակը — ընտոնեկան եւ ընկերական կենաց դառնութեան պատճառները շատ անգամ շատ լսելէն և շատ խօսելէն են. թէ որ մարդիկ երբեմն խուլ դառնային երբեմն հա՛ւր, ի՞նչ հանգիստ ի՛նչ տնուշ կ'ըլլար անոնց ընկերութիւնը:

ՕԴՏԱԿԱՐ ԴԻԻՏ. — ԱՆԿՈՒՍ ԱՍՈՒՂ. — Եթէ կ'ուզես որ ծառերուն պտուղները առանց կուտի ըլլան, ինչպէս խաղողը, դեղձը, ծիրանը ևլն. տնկած ծառերուդ ճեղքերը, մանաւանդ խաղողին այն ճիւղը, որ պտուղ ունի, ճեղքէ հանէ մէջի ծուծը, և նորէն մէկ կուտի կըլլայ, երբ կանաչանայ եւ պտուղ տայ, առանց տեղ կապէ, երբ կանաչանայ եւ պտուղ տայ, առանց կուտի կըլլայ, եւ որթը որ կը տն կես, ծուծը հանէ եւ տնկէ, խաղողը անկուտ կ'ըլլայ:

Եթէ ուզես որ մէկ որթէն գոյն գոյն խաղող ըլլայ, ժողովէ ճերմակ, կարմիր ու ուրիշ տեսակ խաղողի կուտեր և ուր ճեղքելով ծուծին մէջ դիր կուտերը եւ կապէ, ան կը բերէ գոյնզգոյն խաղող, կարմիր, ճերմակ, ինչ գոյնի կուտ որ դրած ըլլաս:

(Քաղուածք)

Զ ՈՒ Ա Ր Ճ Ա Լ Ի Ք

Բժիշկ մը եւ պարոն մը

Բժիշկը.— Ինչպէ՞ս, տիկինը տակաւին ծով մտնելը կը շարունակէ:

Պարոնը.— Այո՛, Տէր բժիշկ, բաւական ալ օգտուեցաւ, սակայն կ'ըսէ թէ երբ գլուխը ջուրին մէջ կը խոթէ, ջուր կը կլլէ եղեր. արդեօք այս բանին առաջին առնելու համար ի՞նչ պէտք է ընել:

Բժիշկը.— Ա՛, բարեկամ, դժբախտաբար ատոր ամենեւին ճար մը չըլլար, որովհետեւ կիները ջուրին մէջ անգամ չեն կրնար բերանին գոց պահել:

Եկեղեցականն ու ապաստուորը

Եկեղեցական մը ուրբաթ օր մը հաւու արգանակ կերած պահուն ապաստուորը վրայ կը հասնի ու կ'ըսէ.

— Այսօր պահք է, Տէր իմ:

Եկեղեցականն ապտակ մը լիջեցնելով երեսին կը գոնէ.

— Անպիտան, միշտ այսպէս ուշ կ'իմացնես:

Մահուան լուր.— «Ո՞վ խրկենք աղջկանը տու-

նը՝ մօրը մեռնիլը կամաց կամաց հասկցնելու՝ համար», խորհուրդ կ'ընէին դրացի կիներ, երբ չարճճի տղայ մը խօսքի մէջ նետուելով ըսաւ համարձակ.

— Դրիգոր աղբարը խրկեցէք, բէրէ է, մէկէն ի մէկ չկրնար ըսել:

Զկնորսին խնիթը.— Այվազովսի օր մը ծովեզերք մը նստած՝ կը նկարէր ձկնորսի մը խրճիթը՝ պատերէն կախուած ուռկաններովը միասին:

Զկնորսը մօտենալով անոր՝ հետաքրքրուեցաւ զիտնալու թէ քանի՞ կրնայ ծախել այդ պատկերը:

— Դործը զիտէ, յարեց նշանաւոր ծովանկարիչը, ամենէն ըիջը 5000 ռուպլի:

«Համէ՛», գոչեց ձկնորսը շուարած, դուն ինծի կէտը տուր, տունս ալ, ուռկաններս ալ, նաւակս ալ մէկտեղ կու տամ»:

— Տորթոր, նախ եւ առաջ ըսեմ Զեզի որ շան պէս կը վագեմ, փիղի պէս կ'ուտեմ, կը բնանամ, բայց եւ այնպէս...

— Դուք սխալ հասցէի դիմած էք ձեր հիւանդութեանը համար, անասնաբուծի մը պէտք է դիմէք:

Տանտիկիճներու բաժին

Ը Մ Պ Ե Լ Ի Ն Ե Ր

Հաղարջի բաժնի.— Ա՛ռ բաւականաչափ կարմիր հաղարջ, լեցուր լաթի մը մէջ եւ ուժգին սեղմելով հիւթը բամբէ՛ եւ հիւթին իւրաքանչիւր լիտրին համար հետը խառնէ 3 կրամ ծեծուած դարենիկ (թարսին) 2 կրամ շահոքրամ եւ 2 լիտր ընտիր սփիրթոյ,

Ըմպելին թող որ մէկ ամիսի չափ հանգչի, յետոյ տակը մնացած մրուրէն բաժնէ, 700 կրամ շաքար հալեցուր, բոլորը միասին խառնելով լաւ մը, ապա թղթով մզէ:

Ելակի կամ աւբայամորի բմպելի.— Այս բմպելիներն ալ ճիշտ վերինին պէս կը պատրաստուին, փոխանակ հաղարջի՝ ելակ կամ արքայամոր գործածելով:

Բալի բմպելի.— Ա՛ռ 1½ բիլօ բալ, կոթերն հանէ՛ ճմլէ՛ եւ կուտերն ալ միասին ծեծէ, 2 օր բերանը կափարիչով փակած պահէ՛, միեւնոյն ժամանակ 2 լիտր սփիրթոյի մէջ թրջոց զիր լիմոնի կեղեւ մը, ըմպելին վերոյիշեալ բալին վրայ լեցուր

եւ թող որ այս խառնուրդը ամիս մը մնայ եւ յետոյ մաղէ անցուր որ ըմպելին իր դիրտերէն զատուի եւ սովորականին պէս մզէ:

Մեկահոտ խաղողի բմպելի.— Ա՛ռ լաւ հասունացած մշկահոտ խաղող, ա՛յնչափ որ կարենաս 2 լիտր հիւթ ունենալ. ասոր մէջ լուծէ՛ 500 կրամ շաքար, վրան լեցուր 3 լիտր ընտիր սփիրթոյ, 4 կրամ լաւ ծեծուած դարիճենիկ եւ 3 շահոքրամ ու թող որ 15—20 օր մնայ, ստէպ անօթը շարժելով, նետոյ մզէ ըմպելին եւ լեցուր շիշերու մէջ:

ԿԻՊՐԻԱՆՈՍ Աղօթագիրք, բարեպաշտներու անհրաժեշտ հոգեշահ գրքոյկ:
ԳԻՆ 50 դր.

ԲԱՆՏԱՅՈՅՑ - ԵՐԱԶԱՀԱՆ, հետաքրքրաշարժ բովանդակութիւն. **ԳԻՆ 30 դր.**

Ա Ր Ա Ր Ա Տ

Այբբենարան - ընթերցարան
մէքոտիկ եւ լաւ յղացուած
գործ պզտիկներու համար. **ԳԻՆ 25 դր.**

ԱՆՅԵԱԼ ՏԱՐԻՈՅ ՉՈՅԳ ՀԱՆՆԵԼՈՒԿՆԵՐՈՒՆ ԼՈՒԹՈՒՄԸ

Ա.

Տրուած հինգ բացատրութեանց համապատասխան բառերն են:

Փառս-ճիւր-օր-մառ-լազ

Եւ սոյն բառերը, իրենց տառերով, հիշող առ ճիշդ կը կազմեն ելերտրական լամբարներու հետեւեալ երեք զլխաւոր վաճառանիշներուն անունները.

Օսրաւ-մագսա-ճիլիլա

Բ.

Հայկ-անոյց-Մառ-Հայկանոյց Մառ

Առաջին անգամ լուծեց այս զոյգ հանելուկները՝ Տիկին **Հայկանոյց Յ. Պարբինեան**, վարիչ Կէտիկ Փաշայի Ս. Մեսրոպեան մանկապարտէզի ներկրորդ միայն լուծեցին Օր. Էսթէն Գուլում-ճեան (Գոգինիա, Յունաստան), Օր. Վերժին Արշակունի (Գոգինիա, Յունաստան), Տիկին Ա. Փէն-տիկեան (Շուվէն, Պուլկարիա), Արիկ Աւագեան (Փարիս, Յունաստան), Օննիկ Շուպարալեան (Ֆիլիպե), Օր. Էթիլ Ս. Նշանեան (Պագրգիւղ), իսկ երկուրք ի միասին լուծեց նոյնպէս Օր. Մելվին Մկրեան (Սէն, Ֆրանսա):

ՀԱՆՆԵԼՈՒԿՆԵՐ

Ա.

Հետեւեալ վեց բացատրութեանց համապատասխան վեց բառեր գտնել:

1. Ամառը, մանաւանդ չափազանց տաք օդերուն, սպառուժը կը բազմապատկի ու կը բազմապատկի՝ խնդրանքներուն չկարենալ զոհացում տալու աստիճան:
2. Մեր ճոխ լեզուին մէջ մակոյկի հոմանիշ:
3. Անձնատու եղար, ա՛լ կը կոչուիս . . .
4. Իրենց կնքած ամուսնութեան հետեւանօք երկու կիներ այս միեւնոյն յորջորջումը տալ պարտին իրարու:

5. Տառ երկու՝ նշանակութիւն մէկ:

6. Մեր լեզուին մէջ միակ սահմանական ներկայ եզակի առաջին դէմքը, որ երկտառ է:

Գտնուած վեց բառերուն տառերը ճշտովին կազմելու են խիստ ժողովրդական առած մը՝ մէկուն արժանեաց մասին երկու տարբեր շրջաններու մէջ սեր գնահատման յեղեղութիւնը ճաղկող:

Բ.

**Առաջին՝ միասական,
Երկրորդ՝ ալ՝ կերակուր,
Ջուր կը լափէ պատուական
Իմ ամբողջս՝ կուգտ ու կուտ:
ՏԻԿ. ՅԻՄԻ ՊԷԿԵԱՆ**

ՏԽՐՈՒՆԻ

Յովհաննէս Ա. բեկագ. Արշարունի.— Հա-
կեղեցեականութիւնը իր արժէքաւոր անդամներէ-
ման կորսնցուց Յունուար 21ին: Ծնած էր Թօփգա-
բու 1854ին: Օժակից եղած է Դուրեան Սրբազան,
1879ան ձեռնադրուելով Հոգեգալստեան տօնին՝ Ս
Կարապետ եկեղեցւոյ մէջ (Սկիւտար, Նոր-Թաղ
Իզմիրլեան Որբաղանէ: Կալաթա Սէրայի լիսէի
յաջողակ աշակերտն էր եւ հմուտ էր հայ. գաղղ
թուրքերէն, գերմաներէն լեզուներու: Իր աշակեր-
տութենէն վերջ ուսուցչական ասպարէզը ընդգըր-
կած է եւ ի մասնաւորի Պալաթու վարժարանի
մէջ արդիւնաւոր շրջան մը բոլորած է: Երկար տա-
րիներ Պրուսայի Հայոց առաջնորդութիւնը վարած
յետոյ ընտրուած է Պատրիարք Կ. Պոլսոյ 1911էն 13
Թադուած է Եիշլի Օրմանեան Սրբազանի բով:

Յովսէ Ե. Գսկ. Զիլինկիրեան.— Երիցագոյ
միաբան Ս. Երուսաղէմի. ծնած է Խարբերդ 1803ի:
Մէզդէ, ուր առած է իր նախ. ուսումը: 1879ի
Երուսաղէմ կուգայ եւ կ'աշակերտի ժառանգա-
ւորաց վարժարանին: Յետոյ վարդապետ կը ձեռ-
նադրուի եւ իր ծառայութիւնները կը մատու-
ցանէ իբր աւագ Թարգման, իբրեւ տեսուչ ժա-
ռանգաւորաց վարժարանին, իբր Պատրիարքա

կան փոխանորդ Երուսաղէմի ի Կ. Պոլիս: Կարեւոր
է յիշել իր Բաղէշի առաջնորդութիւնը տազնապալի
ժամանակներու մէջ: Դրասէր էր Եղիշէ Սրբազան
եւ ունի բուական հրատարակութիւններ: Կը վախ-
ճանի Փետր. 7ին:

Մինաս Զեբագ.— Երբ հայ մամուլը գուժեց
այս մեծ հայորդիին մահը, անկեղծ ցաւի մը տալա-
ւորութեան տակ մնացինք ընկճուած, որովհետեւ ա-
նոր ազնիւ կեանքը նուիրում մ'էր աղգ. պարտա-
կանութեան, իբրեւ հայ անհատ, իբրեւ ուսուցիչ եւ
իբր մտաւորական: Իր գրիչը նուիրեց հայութիւնը
արժանապէս ծանօթացնելու աշխարհի: Ծնած էր
1852 Յուլիո Յին Խազիւղ, մեռաւ Ռարտ 27ին
ի Մարտէյլ:

Օր. Նաւրիկ Սիմոնեան.— Դպրոցասէրի անձ-
նուէր անդամուհին փակեց աչքերը Մարտէյլի մէջ
Փետր. 25ին: Երկարօրէն ծառայելով կրթութեան
գոյնին: Անկէ քիչ առաջ որ է Յունուար 28ին մե-
ռաւ նոյնպէս Օր. Հիւրի. քեար Փայազաշեան, որ
Դպրոցասէրի օժանդակած է եւ բարեգործական
ձեռնարկներու մասնակցած:

Տիկին Վերժին Էսաեան.— Տիպար ազնուա-
կանութեան եւ մեծանձնութեան, կողակից Յովհան-
նէս Էսաեանի, որ հիմնած է Բերայի Էսաեան վար-
ժարանը եւ անոր մօտ Ս. Յաբութիւն եկեղեցին:
Հանգուցեալ աիկինը իրաւամբ պարծանքն էր հայ

իգական սեռին՝ իր հազուադիւս ծիրքերով եւ օժտուած այնպիսի բարեմասնութիւններով՝ որոնցմով արժանի էր Տիկնանց տիկին պատուանդանին։ Իրբեւ անզուգական մայր ընծայած է ազգին՝ օժտեալ սերունդ մը։ Իրեն արժանաւոր զուարն է Տիկին Նուարդ Գ. Կոյլպէսկեան։ Մեռաւ տարւոյս մէջ։

Սիւսի 2էօմիկեան.— Բազմաշխատ հրապարակագիր, նախկին աշակերտ Պալաթու Ազգ. վարժարանին, հմուտ հայ, թուրք եւ ֆրանսերէն լեզուներու, երկար տարիներ աշխատակցած է Պսլոյ ազգ. թերթերուն։ Վերջին տարիներուն խմբագրապետն էր **Ժամանակ** օրաթերթի։ Մեռաւ Մայիս 20ին։

Հ. Միլան Նուրիխան.— Հմուտ Միլիթրեան, որ պատմական կարեւոր հատորներ ընծայած ազգին եւ իր զրագէտ միարարնակիցներուն նման չէ դադրած իր գործօն ծառայութիւնը Նուրիել հայ զրականութեան։

Տարեցոյցիս այս սեւ էջերը կը փակեմ նորասի պարմանիի մը կորուստով, այն է Ներսէս Գ. Մեգպուրեանի, որ փակեց իր աչքերը Հոկտ. 24ին, միանալու իր վաղաժողով քրտքը, որուն կսկիծը խոր սպի մը բացած էր գորովագութ ծնողքին սրտին վրայ եւ ահա դարձեալ կ'արիւնի այդ սիրտը, ամէնէն ուժգին հարուածը կրելով։

Նոյնպէս ընդհ. ցաւ պատճառած է ծաւազ Կէօգլիւրեանի մահը եղբրական պարագաներու տակ։

արեցոյցիս անցեալ տարւոյ 148 էջին վրայ Գ. Ժամկոչեանի հակիրճ կենսագրականին մէջ ասիալ մը սպրդած էր, զոր այժմ կը փութամ

շեալ բարեսէր անէին՝ Ազգ. Հիւանդանոցի ըրած ատուութեան համար զրուած էր թէ քննադատած արք իր անձնականէն չէր, այլ տարիներ ոչ բարեկեցասակ ընկերութեան մը պալի մնացած **350** սրերլիմի գումարն էր։ Այդ արք Գ. Ա. Ժամկոչեան ինք նուիրած է և Պորտուլիւնը շանցուցած է, որով այդ նուէրը բարձր է **3216** տոլար 77 սէնթի։

Այս ճշուումը ընելով կը յայտնենք թէ մեր նպատեղած է լոկ բարեսէր անձնաւորութեան մը առեղակել և ոչ երբեք վիրաւորել զանի Իսկ մեր հոշակել և ոչ երբեք վիրաւորել զանի Իսկ մեր մայ մեղանչումը յառաջ եկած է պաշտօնականի մը Լօս Անճէլոսէն հաղորդած տեղեկատուութեզոր մենք անկասկած պարտաւորութեանք հրապակել։

ՀՀ Ազգային գրադարան

NL0148386

ՅՐԱՆՍԵՐԷՆ ԼԵԶՈՒ

1. ՆՈՐ ԲԵՐԱԿԱՆ ՅՐԱՆՍ. ԼԵԶՈՒԻ. —
 Ե. ախ. Միհրան Յովհաննէսեան, գին 15 դր.
 2. ՅՐԱՆՍԵՐԷՆ ԼԵԶՈՒ. — Բարեկամ
 մանկանց, բառգրքոյկ և խօսելաժարժ. հայ.
 դաղ. տաճկ. հնչումներով. Փրօժ. Միհրան
 Աղանանեան, գին 25 դր.:

Նոր Տարւոյ գրական նախը

ԵՂԹԱ ՏԷՄԵՐԱԺՊԱՇԵՍԱՆԻ

ՇՐԱՆՍԱՀԱՅ ԲԱՌԱՐԱՆ

Բ. ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Գեղազանցապէս նոխացած

Գին 400 դր. 3. Մ. ՍԷԹԵԱՆ, տպ. Զարմարճըղար
 թիւ 30

3. Մ. ԱԷԹԵԱՆ

ՏՊԱՐԱՆ, ԿԱԶՄԱՏՈՒՆ

ՆԻ ԹՂԹԱՎԱՀԱՌԱՏՈՒՆ

Տպարանս որ ունի ամէն տեսակ Հայ. Ֆրնս.
 Թուրքերէն գրերու ճոխ մթերք մը, կ'ստանձնէ
 զիւրամատչելի պայմաններով գրքերու, տես-
 րակներու ևլն. ճաշակաւոր տպագրութիւնը: